

Uvodnik

Jurij Paljk

Ob koncu leta

Ko vam ob koncu leta voščimo veliko dobrega in lepega, sreče in toplih človeških odnosov, razumevanja in radosti v novem letu, z zadovoljstvom tudi ugotavljamo, da ste nam ostali zvesti tudi letos. Niso lahki časi za časopise, kot niso lahki za nikogar, a vseeno z zadovoljstvom lahko rečemo, da nam je tudi letos uspelo vsak teden izdati novo številko Novega glasa, kar ni samo po sebi umevno. Finančni rezi, ki jih je bil deležen tudi Novi glas, so nas prisilili v spremembe, med katerimi je najbolj boleče dejstvo, da smo se morali odreči večjemu številu zunanjih sodelavcev, kot je tudi škoda, ker ne moremo več vzgajati novih časnikařev. Novi glas je v preteklosti odlično opravljal tudi to vlogo. Prihodnosti si namreč brez mladih, sposobnih in usposobljenih časnikařev ne moremo predstavljati. Pa vendar lahko rečemo, da nam je vsem skupaj, še posebej pa novi, pomlajeni sestavi upravnega odbora našega izdajatelja Zadruga Goriška Mohorjeva, uspelo "spraviti pod streho" tudi letošnje leto.

Predsednik upravnega odbora Zadruga Goriška Mohorjeva prof. Peter Černic s sodelavci si je prizadeval, da bi klestenje sredstev na vseh ravneh le nekako omilili. Iskanje novih virov prihodkov, notranja preureditev Zadruga same, realizacije nekaterih projektov in tudi naša skupna prizadevanja, da bi naš tednik le obstal in se razvijal, nam ob koncu vlivajo upanje, da bo prihodnje leto boljše.

Drage bralke in bralci, naročnice in naročniki! Veseli smo in vam iskreno hvaležni, da ste nam ostali zvesti tudi v času, ko se zdi, da časniki nimajo več take vloge, kot so jo imeli nekoč, saj nas vseprisotni internet in svetovni splet še kako vse skupaj spreminjata. Zato skušamo na svetovnem spletu biti zanimivi tudi mi, predvsem pa prisotni. Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste s podporno naročnino dokazali, da verjamete v naše delo in da vam Novi glas veliko pomeni, vse druge naročnike pa pozivamo, naj se odločijo zanjo! Nedavni obisk ministra Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazda Žmavca v našem uredništvu in njegove besede na krajšem sestanku, da bo domovina Slovenija v prihodnosti skušala še okrepiti delovanje takih ustanov, kot je naša, nam seveda vlivajo upanje. Po dolgih letih smo končno spet slišali državniško govorjenje o skupnem slovenskem kulturnem prostoru in pomembnih postojankah slovenstva, pa tudi o tem, kako mora domovina skrbeti tudi za obrobje slovenskega narodnega prostora. Zavedamo se, da smo še edini časopis, ki izhaja na Goriškem na obeh straneh državne meje, kot se zavedamo tudi našega poslanstva od Milj do Trbiža, a se tudi zavedamo, da se moramo povezovati s sorodnimi medijskimi hišami na Goriškem, Primorskem in v Sloveniji, kar tudi počenjamo.

Naš tednik je nastal z združitvijo dveh časnikov, pravzaprav je bila to edina resna združitve v našem prostoru, ki ji je čas dal prav, saj smo si pri svojem delu stalno prizadevali, in si iz dneva v dan tudi danes prizadevamo, da bi združevali, ohranjali različnost, a predvsem združevali, ostali zavezani slovenski besedi, narodnosti, demokraciji, krščanskemu etosu.

Ko vam iskreno voščimo srečno novo leto 2015, predvsem pa pristne človeške in krščanske solidarnosti, odprtosti, jasnosti in širine, ki označuje tudi naše delo, si seveda želimo, da bi tudi v prihodnje ostali povezani, da bi tako tudi naš Novi glas postal boljši, lepši, bolj sodoben, predvsem pa, da bi znal nagovarjati vse pripadnike naše narodne skupnosti!

Foto DPD

Ostanimo povezani!

Pismo misijonarja iz daljne Ugande "Najbolj ljubeča Beseda je postala oseba"

Dragi prijatelji, dobrotniki in sorodniki! Prisrčen adventni in božični pozdrav vsem: Pridi Gospod Jezus! Spomini se vračajo nazaj v čas mojih počitnic v septembru in oktobru. Najprej gre moja hvaležnost vsakemu od vas, s katerim sem imel milost srečanja. Obdarovali ste mene in naš misijon na severu Ugande. Začeli smo iz nič in sedaj je moč že kar nekaj videti. Dokaj hitro sem poprijel delo za vajeti in danes smo že začeli postavljati železne nastavke za klopi v cerkvi. Veliko je bilo čiščenja in seveda srečevanja z ljudmi po podružnicah in otrok, ki so ravno končali šolsko leto. Uspelo mi je razdeliti nekaj starih božičnih voščilnic, ki jim bodo nadomestile jaslice, ki jih tu na podeželju ne poznajo. In sedaj zadnje nedelje je vse v pripravi na Božič.

Veselite se v Gospodu, in spet, veselite se; Gospod je blizu! Veselje je gotovo prvinska vsebina človeka, posebej kristjana. Veselje preganja strah, ker je povezano s hvaležnostjo do Stvarnika, ki nas je poklical v življenje. Še več, ki je v betlehemski noči na prelomnici časov začel hoditi naše korake. Od Betlehema čez Kalvarijo tja do velikonočnega jutra. V ta razpon je vtkan vsak naš dan. Kako velika skrivnost in resnica, da je naš Bog postal član naše zgodovine. V srčiki krščanstva je vera, da je najbolj ljubeča Beseda postala oseba, Jezus - Mesija - Odrešenik.

'nosilec Boga' tam, kjer živimo. V moči Svetega Duha, njegovih darov, posebej v nesebični ljubezni, milosti in sočutju, veselju in radosti, pravici in resnici. Tudi danes Bog nima rok ali oči ali nog, razen naših. Sestopiti iz anonimnosti... Spet bom nosil figurico Jezusa s seboj od podružnice do podružnice. Ga pokazal, postavil na oltar ob evharistiji in rekel, da tukaj vedno živi in nas ima rad z ljubeče čutečim srcem. Tudi nekaj razglednic bodo lahko dobili, da si bodo otroci lažje predstavljali betlehemski hlev. Večkrat smo morali jaslice zavarovati s trnjem, saj

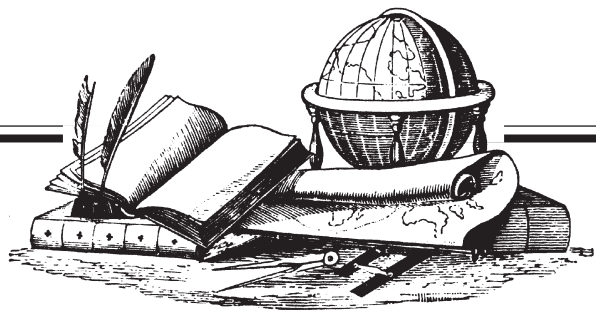
bližini.
Blagoslovljen Božič in zdravo novo leto!
S hvaležnostjo

Danilo iz Ugande

so hoteli vsi potipati Jezuščka. Otroci so bližnjica, kako moramo pristopiti k božični skrivnosti. Nenarejeni, ponižni in zvedavi. Predvsem pa pripravljeni biti obdarovani in obdarovati. Veliko je trpljenja okrog nas, novodobnih revežev, brezdomcev in zlorabljenih... In koliko je takih, ki jih je strah pred življenjem! Eno mesto bo tudi zanje ob naši božični mizi. Tako so nas učili. Valentina, katehistinja, ki je bila na obisku, je pustila kar nekaj bombonov, ki bodo razžarili oči naših otrok. Kako malo je potrebno! V božični noči boste med mojimi povabljenimi. Izročil vas bom Njegovemu varstvu in

**Naj postane
NOVI GLAS
tudi tvoj glas!**

Pomagaj našemu tedniku
s podporno naročnino,
ki znaša 100 evrov.

Srečanje izvršnega odbora SSO

O srečanju z ministrom in finančnem stanju dnevnika

Visoki gost v goriški pokrajini

Minister Žmavc na obisku pri naših ustanovah

Minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc je četrtek, 18. decembra 2014, namenil srečanju s Slovenci v goriški pokrajini. Na obisku so ga spremljali generalna konzulka Ingrid Sergaš in konzulka Eliška Kersnič Žmavc, deželna predsednika SSO in SKGZ, dr. Drago Štoka in Rudi Pavšič, pokrajinska predsednika SSO in SKGZ Walter Bandelj in Livio Semolič, ter Mateja Župan Brezovnik in Irena Vadnjal z Urada Vlade RS za Sloven-

in povedal, da bomo na takih projektih še naprej gradili dobre poslovne in medsosedske odnose. V Gorici si je minister najprej ogledal prostore Zadruga Goriška

stvu. Pohvalil je aktivnosti mladim, ki uspešno povezujejo posameznike po končanem šolanju z gospodarstvom, pa tudi starejših, ki gradijo medgeneracijsko sodelovanje in skrbijo, da se v dru-

Seja z upravljavci Zadruga Goriška Mohorjeva (foto dpd)

V Katoliški knjigarni (foto dpd)

ce v zamejstvu in po svetu. Prirčen sprejem so mu priredili otroci Osnovne šole Ljubke Šorli v Romjanu, kjer si je minister v spremstvu župana Ronka Roberta Fontanota in ravnateljice Sonje Klanjšček ogledal prostore šole in se sprehodil tudi po novi stavbi, za katero načrtujejo, da bo svoja vrata učencem odprla naslednje leto. Minister je poudaril, da je za slovensko skupnost pomembno dobro sodelovanje z župani, za utrjevanje znanja slovenskega jezika pa poučevanje le-tega v šolah in vzpodbuda staršem, da v družinah govorijo slovensko. Vzodbujal bo izmenjave šolarjev iz zamejskih šol s šolami v Sloveniji in obratno, skupne tabore otrok in ustrezno usposabljanje zamejskih učiteljev.

V Sovodnjah se je minister Žmavc srečal z županjo Alenko Florenin, ki sta se ji pridružila tudi županja iz Števerjana Franca Padovan in župan iz Doberdoba Fabio Vizintin. Ministru so župani predstavili značilnosti občin, ki jih vodijo, in izrazili svoje poglede

oz. pomisleke glede reforme lokalne uprave v Avtonomni deželi Furlaniji Julijski krajini. Z ministrom so se dogovorili, da bodo skupaj sproti spremljali implementacijo reforme in ga zaprosili za pomoč pri oblikovanju novih statotov. Minister je poudaril, da so bili v Sloveniji ves čas sprejemanja reforme pozorni ter da so reagirali usklajeno z obema krovoma organizacijama. V stikih najvišjih predstavnikov obeh držav se izmenjujejo stališča ob spoštovanju zaščite slovenske manjšine na enaki ravni, kot je določena v zakonodaji. Minister je pohvalil čezmejno sodelovanje

Mohorjeva, Novega glasa, Katoliškega tiskovnega društva, Katoliške knjigarne in Goriške Mohorjeve družbe. Njihovi predstavniki so ga seznanili z obširnimi programom, ki poteka v teh prostorih, predvsem pa s težavami, s katerimi se vedno bolj soočajo. Minister se je strinjal, da je vlaganje v zdrave temelje v zamejstvu pomembno tudi za Slovenijo in da je potrebno slovenski kulturni prostor zavarovati, zato bo tudi spremljal delovanje slovenskih ustanov. Poudaril je, da je potrebno prinašati vsebino in metode, ki bodo pritegnile mlade, pa tudi, da je potrebno iskati možnosti v evropskih finančnih perspektivah. Minister si je na Travniku ogledal tudi Kinoateljce in Media-

Na OŠ Ljubke Šorli v Romjanu

teko. V KB centru se je minister Žmavc srečal s predstavniki Narodne in študijske knjižnice in Knjižnice Damir Feigel, Slovenskega izobraževalnega konzorcija, Zveze slovenskih kulturnih društev, Glasbene matice, Kmečke zveze, Zveze slovenskih športnih društev v Italiji, Sindikata slovenske šole in Društva upokojenec za Goriško. Minister je v pogovoru z njimi povedal, da bo v sodelovanju z ministrico za kulturo in ministrico za izobraževanje, znanost in šport oblikoval projektne tim, ki bodo podpirali delovanje slovenskih organizacij v zamej-

žinah govori slovensko.

Na vljudnosti obisk je ministra Žmavca povabil tudi župan Gorice, Ettore Romoli. Spregovorila sta o Evropskem združenju za teritorialno sodelovanje občin Gorica, Nova Gorica in Šempeter-Vrtojba. EZTS je instrument, ki je bil idejno zastavljen za premaganje težav pri ureditvi in upravljanju projektov čezmejnega sodelovanja zaradi različne zakonodaje in postopkov ter za lažje uresničevanje skupnih nalog, ki niso zgolj ekonomske narave. Strinjala sta se, da je EZTS odlična, pilotski projekt sodelovanja, ki naj ga Slovenija še naprej podpira. Spregovorila sta o dobrem sodelovanju na področju prizadevanj za uveljavitev vidne dvojezičnosti, kjer sta delila stališča, da je bilo nekaj korakov že storjenih, da pa je potrebno kontinuiteto graditi naprej z malimi koraki.

V popoldanskem času si je minister ogledal prostore goriške redakcije Primorskega dnevnika, Mladinskega doma in Zavoda Svete Družine ter Dijaškega doma.

V Kulturnem centru Lojze Bratuž so ministra predstavili predstavniki Kulturnega centra, Zveze slovenske katoliške prosvete, Zveze cerkvenih pevskih zborov, Slovenske zamejske skavtske organizacije, Amaterskega športnega združenja Olympia, Slovenskega

centra za glasbeno vzgojo Emil Komel in Krožka Anton Gregorčič navdušili z bogatim programom dejavnosti, ki se oblikujejo v tem slovenskem kulturnem centru. Minister je napovedal podporo izmenjavi predstav s Slovenijo in centru zagotovil svojo podporo. Nazadnje si je minister ogledal še Kulturni dom, v katerem so imeli otroci ravno generalko za večerno prednovoletno prireditve. Predstavniki KD so mu predstavili bogato delovanje Kulturnega doma in teladnice, ki nudita prostore slovenski manjšini pa tudi pripadnikom večinskega naroda.

Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij je v sredo, 17. decembra 2014, imel redno zasedanje na pokrajinskem sedežu v Čedadu. Začetni del zasedanja je bil namenjen trenutnemu stanju Primorskega dnevnika, o katerem je poročal predsednik družbe DZP Bojan Brezigar, ki ga je predsednik Sveta slovenskih organizacij Drago Štoka povabil v ta namen.

Predsednik Bojan Brezigar se je zahvalil za povabilo in obrazložil način javnega financiranja za tiskane medije, od katerega črpa tudi Primorski dnevnik. Težave so se pojavile, ko se je državna zakonodaja začela spreminjati in se je posledično krčil namenski sklad za dnevnike. Ravno iz tega sklada prejema Primorski dnevnik javni prispevek iz postavke za manjšinske dnevnike, kamor spadata še dnevnik Dolomiten in Die Neue Südtiroler Tageszeitung. V tem trenutku pripravlja vlada nov zakon, s katerim bo manjšinskim dnevnikom zagotovila zadostna sredstva, vendar to bo po vsej verjetnosti dokončano naslednje leto.

Glavni problem je v tem, da družba DZP prejema prispevek za pretekla leta, za katero je bilanca že končana, in če so javna sredstva manjša, nastane finančni problem. Da bi na čim bolj učinkovit način kljubovali takemu stanju, so že izvedli določena krčenja in za

časnikarje uvedli solidarnostno pogodbo, ki pa ima časovno zapadlost. Na podlagi posegov v rimskem

Minister Gorazd Žmavc in Drago Štoka (foto dpd)

parlamentu pričakujejo, da se bo našla rešitev v finančnem zakonu, ki je v teh dneh v obravnavi.

Člani izvršnega odbora SSO so izrazili prepričanje, da slovenska manjšina v Italiji potrebuje dnevnik, in v ta namen podčrtali upanje, da bi Primorski dnevnik postal vedno bolj manjšinski dnevnik. Predsednik Štoka pa je potrdil dejstvo, da je SSO vedno sodeloval pri pomoči Primorskemu dnevniku. Nekaj vprašanj je zadevalo še tiskarno ter kako bo v prihodnosti razmerje med tiskano in spletno izdajo. V nadaljevanju zasedanja se je predsednik Štoka najprej spomnil pokojnega Marjana Pertota, ki je dolga leta skrbel za Knjižnico Dušana Černeteta in je zaslužen za njeno bogato knjižno zbirko. Člane izvršnega odbora pa je tudi seznanil s potekom vladnega omizja ter s pismom, ki sta ga

skupaj s predsednikom SKGZ posredovala na družbo RAI v zvezi z vprašanjem ravnatelja slovenskih programov.

Tržaški pokrajinski predsednik Igor Švab je izrazil zadovoljstvo, da je občina Trst podelila priznanje pisatelju Alojzu Rebuli. Poročal je tudi o pripravah slovenskega paviljona na svetovnem razstavišču Expo v Milanu, kamor so vabljeni tudi Slovenci iz zamejstva. Walter Bandelj je pozitivno ocenil

pestro delovanje članic SSO na Goriškem. Poudaril je dobro izpeljavo posveta o Slovencih v zamejstvu na Univerzi v Novi Gorici, na katerem so v imenu SSO spregovorili tudi mladi. Giorgio Banchig, pokrajinski predsednik za Videmsko, se je zaustavil ob dvodnevem obisku ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazda Žmavca pri Slovencih v videmski pokrajini. Obisk je ocenil kot zelo pozitiven, ker se je minister lahko soočil s konkretno stvarnostjo in pri tem dokazal tudi veliko zanimanje. Pomembno je bilo tudi srečanje v Kanalski dolini, kjer se je minister Žmavc srečal z družbo Marij Černet in Planika ter s slovenskimi duhovniki.

Pred koncem srečanja je predsednik SSO Drago Štoka vsem članom Izvršnega odbora in prisotnim nadzornikom iskreno voščil za Božič in novo leto 2015.

Povejmo na glas

Za novo leto lepih dogodkov

Če si na pragu novega leta res kaj zaželimo, potem je to upanje, da bi bilo boljše, kot je bilo leto, ki ga puščamo za seboj. Pa ne samo boljše, ampak da bi bilo dosti boljše in bi bile težave manjše, ali pa jih sploh ne bi bilo, problemi lažji, ali pa jih sploh ne bi bilo. Upanje je torej veliko, saj naše življenje ni samo lahko in se zato svetlim novoletnim pričakovanjem prepustimo z vso močjo in prepričanjem majhnega otroka, ki želi okrog sebe videti le lep in srečen svet, le lepe in srečne ljudi. Toliko bolj so naše želje upravičene in za naše počutje nujne, ker ne živimo v zgolj srečnem obdobju in na nas pospešeno legajo drobne in velike stiske. Nemara smo se na krizne razmere nekoliko navadili, čeprav nam znižujejo življenjsko raven in nam temenijo obzorje prihodnosti. Toda dejstvo je, da tega svojega poslabšanega stanja ne moremo povsem pozabiti, čeprav ga raje pozabljamo, kar je razumljivo: kadar ni pogojev za nenehno izboljševanje našega življenja, se počutimo nelagodno, kljub temu da v primeru z lisami revščine in pomanjkanja še vedno živimo več kot dobro. Obstaja pa še druga, v veliki meri nevidna, a zato nič manjša obremenitev, ki je v tem, da se nahajamo v počasnih, a zloveščih vrtincih spreminjanja. Cel svet se spreminja, prejšnja jasna razmerja so vsak dan drugačna, pri čemer je najotipljivejše območje nova Evropa, v kateri dobivajo njene države drugačno mesto, kot so ga imele prej. To pa pomeni, da se

spreminja položaj tudi t. i. lokalnih prostorov, torej tudi našega, in ne samo to: spreminja se položaj vsakogar med nami, cel kup starih spoznanj in misli postaja zastareli, ni jasne vednosti o tistem, kar prihaja, in vse skupaj lega na nas kot neprijetna skrivnost, ki se zamolko premika. In ta vse bolj zaprt krog duševne tesnobe nas potiska v objem na videz edine rešitve, ki pa je v resnici velika zmota, iz katere ne prihaja nič dobrega. V ogroženosti ugotovimo, da je treba poskrbeti zase in zgolj zase. Ni časa, da bi mislili še na druge, kaj šele da bi komu pomagali, ni časa za junaške zgodbe oziroma otroške pravljice o tem, kako je najlepša stvar v človeku plemenitost in kako je dobrota tista, ki vedno zmaga in za katero se velja vedno in z vsem srcem opredeliti. Ne, sedaj je nujno misliti nase in le nase, in tako na novo in še močnejše stopi na plan boj človeka z drugim človekom, boj človeka s sočlovekom in tu ni milosti, ker se vendar borim za svojo družino, zase, in če se ne bom boril, mi bodo drugi odnesli kruh z mize. Ta pot, egoizem, zaneti boj družine z drugo družino, naroda z drugim narodom, podžge boj znotraj istega naroda, boj med državami, civilizacijami, verami. Zato je res pomembna ena sama novoletna želja, da bi namreč prevladala povsem nasprotna usmeritev, ki se nam sicer zdi nespametna: da bi iskreno in v enaki meri reševali tudi druge, se zanje zavzeli z dejanji ter s tem rešili sami sebe. Le to bi bilo novo leto lepih dogodkov.

Janez Povše

INTERVJU Damijan Terpin, deželni tajnik Slovenske skupnosti

Vse razvite in uspešne manjšine v Evropi imajo svojo politično stranko

Leto 2014, ki se izteka, je bilo na političnem področju zelo zahtevno in po vsej verjetnosti bo tako v novem letu 2015. Večji del pozornosti je bil usmerjen v to, kar se dogaja na državni ravni, kjer je glavna tema uvajanje reform, ki bi Italiji omogočile ponoven zagon gospodarstva in izhod iz krize. Zelo zahtevno politično delo pa je tudi na deželni ravni, kjer se izvajajo določene reforme, ki zahtevajo veliko političnega truda pri usklajevanju različnih zahtev in potreb. Pri tem je seveda zelo pomembno, da smo Slovenci kot narodna manjšina čim bolj prisotni, še posebej v tej mandatni dobi, ko sodelujemo v deželni veščini, ki upravlja deželo FJK. Toliko bolj pomembno je, če se v tej vlogi znajde edina slovenska, samostojna, politična stranka Slovenska skupnost, ki zasleduje cilj zbirne stranke in s tem to, da imamo kot narodna skupnost svojo upravno avtonomijo na področju, na katerem živimo in delujemo, to se pravi, da nastopamo kot subjekt.

Damijan Terpin, deželni tajnik SSK, kako ocenjuješ vlogo in delo, ki ga je stranka opravila v letošnjem letu, tako v odnosu do slovenske manjšine v FJK kot v odnosu do ostalih deželnih političnih subjektov?

Tudi letošnje leto je bilo polno obveznosti, težav, pa tudi zaščitenj.

Občinske volitve so prinesle nekaj res spodbudnih rezultatov, nekaj pa je tudi senc. V Italiji imamo novega premiera, ki najavlja, da bo s pospešenimi koraki spremenil italijansko politiko, italijansko ustavo, zagnal gospodarstvo itd.

Podobno slišimo na deželni ravni, kjer predsednica Debora Serracchiani, ki je v Demokratiški stranki tudi številka 2, takoj za Renzijem, upravlja deželo na podoben način. Slovenska skupnost je stranka z enim samim deželnim svetnikom in brez državnega poslanca. Kljub temu opravljamo še naprej izjemno pomembno vlogo, brez sredstev, strukture in kakšne večje medijske podpore. Glede na pogoje se mi zdi opravljeno delo več kot zadovoljivo.

Od aprila lani ima SSK volilni dogovor z Demokratiško stranko, ki je stranki omogočil, da na deželnih volitvah nastopi z listo, ki je izraz slovenske manjšine in lahko koristi olajševalne pogoje za izvolitev. Ta dogovor pa tudi obvezuje predstavnika SSK, da nastopa v okviru svetniške skupine Demokratiške stranke. Kako ocenjuješ stanje tega dogovora v tem trenutku?

Odnosi z Demokratiško stranko v deželnem svetu bi bili lahko dobri, žal pa ravno slovenski svetovalec v Demokratiški stranki pravzaprav najbolj ovira predloge in delo našega deželnega svetnika. Italijanski deželni svetovalci Demokratiške stranke se z našimi vprašanji največkrat ne

bremenijo in naše predloge načeloma upoštevajo, če pa pride veto od njihovega slovenskega deželnega svetnika, se seveda bodisi svetovalci kot deželni odbor postavijo na njegovo stališče. Paradoksalno je torej to, da smo v manjšini sami krivi, da nismo dosegli marsičesa.

Zelo napeto politično ozračje je nastalo pri reformi za krajevne uprave, ko so še enkrat prišle na dan razlike med SSK in slovensko komponento v Demokratiški stranki. Če je to nekaj skoraj običajnega, pa je bilo tokrat tudi precej ostro soočenje z deželno upravo predsednice Deборе Serracchiani. Ali bodo v prihodnje pri tem kakšne posledice?

Reforma krajevnih uprav, ki jo je odobrila deželni svet, seveda Slovenska skupnost ni podprla. Vztrajamo namreč pri tem, da čeprav je bil tekst nekoliko izboljšán in je v njem izrecno govor o zaščiti zakonodaj, bomo s to reformo v veliki meri izgubili svojo upravno avtonomijo celo tam, kjer smo jo doslej v polnosti uživali, in sicer v Števerjanu, Sovodnjah, Doberdolu, Devinu Nabrežini, Zgoniku, Repentabru in Dolini. V teh občinah smo lahko Slovenci sami odločali, v prihodnje pa bodo odločali drugi, vključno o tem, ali naj se stavba osnovne šole zgradi oz. popravi ali ne. Stališča Slovenske skupnosti so v začetku na sestanku slovenskih upraviteljev podprli vsi prisotni župani različnih strank, potem pa so pod pritiskom Demokratiške stranke pustili vsi slovenski župani te stranke.

Slovenska skupnost se mora po moji oceni še naprej odpirati vsem tistim v manjšini, ki so še zlasti zadnje čase nekoliko razočarani nad stališči levih strank, še zlasti Demokratiške stranke.

Stranka SSK je veliko vložila tudi v uresničitev 26. člena zaščitnega zakona 38/01, ki določa olajšane pogoje za izvolitev slovenskih predstavnikov v parlament. Nam bo tokrat uspelo?

Volilna reforma, ki je bila odobrena v poslanski zbornici, manjšini ni prinesla ničesar, saj določba, da mora vlada pri določanju volilnih okrožij upoštevati prisotnost manjšin, ne pomeni nobenega olajšanega pogoja za izvolitev Slovencev v parlament. Premier Renzi je najavil, da naj bi v mesecu januarju volilno reformo odobrili senat, pričemer Slovenska skupnost vztraja pri svojem predlogu, ki je edini sprejemljiv z ustavnega vidika. Druge komponente v manjšini niso dale nikakršnega predloga, ki bi pomenil kakšno konkretno

olajšano možnost izvolitve, kar pa pomeni, da bodo preprosto nasprotovali predlogu Slovenske skupnosti, kot se je dogajalo doslej. Tudi glede ustavne reforme senata smo Slovenci doživeli nasprotovanje vlade in poročevalca večine glede zajamčenega sedeža

da je predsednica stališča Slovenije celo razumela kot spodbudo pri nadaljevanju postopka za sprejem takšne reforme. Izgovor, da obstajajo glede tega nesoglasja v manjšini, ni ustrezen, saj gre za spoštovanje mednarodnih dogovorov, pri katerih mora naša

manjšina do slovenske manjšine, da bi lahko bila njena vloga bolj učinkovita prav pri prizadevanju, da se slovenski manjšini v FJK ohrani primeren upravno-predstavniški raven?

Kot rečeno, bi morala Republika Slovenija upoštevati dejstvo, da je upravna avtonomija Slovencev v Italiji velikanska vrednota, poleg tega, da je to določeno tudi v mednarodnih sporazumih. Če bo čakala, glede načina izvajanja manjšinskih pravic in interesov, na soglasje v manjšini, se je svoji zaščitni vlogi že vnaprej odpovedala. Dejstvo pa je, da so naša nesoglasja in "razprodaja" manjšinskih interesov, ki jo nekateri v manjšini zadnje čase brez sramu opravljajo, lahko dober alibi za našo matično državo.

Politično delovanje je danes bistveno težje kot pred leti, saj je vse manj zanimanja za politiko in javno upravo. Dejstvo pa je, da brez politike ne gre. Koliko je torej pomembno, da Slovenci kljub vsemu ohranimo svojo politično stranko?

Žal, o življenju ljudi odloča tudi in predvsem politika. Za manjšinsko narodno skupnost je prisotnost v političnem življenju seveda še toliko bolj pomembna, sicer o njenih interesih in preživetju odločajo drugi, ki načeloma sami na sebi ne morejo biti posebej zavzeti za to. Vse razvite manjšine v Evropi, ki so tudi uspešne, imajo svojo politično stranko. To je njihovo po-

litično predstavništvo, izraženo v samostojni stranki. Pri nas se tega še vedno otepamo, rezultati pa govoriyo ravno nasprotno.

Stranka SSK ima najdaljšo politično tradicijo v FJK in v letu 2015 bo praznovala 40. obletnico ustanovitve. Prestala je razne politične krize, ki so stopoma odpravile s strankami iz prve in tudi druge republike. Kaj bi po tvojem mnenju stranka potrebovala, da bi pridobila še večji konsenz?

Slovenska skupnost se mora po moji oceni še naprej odpirati vsem tistim v manjšini, ki so še zlasti zadnje čase nekoliko razočarani nad stališči levih strank, še zlasti Demokratiške stranke. Dogajanje glede reforme krajevnih uprav pa bo z uresničitvijo te reforme po mojem še marsikomu odprlo oči. Zato se pri SSK ne smemo bati odpiranja in širitve naše baze. Doslej smo bili vedno uspešni, ko smo bili sposobni sprejeti vsakogar, ki mu je resnično pri srcu naše slovenstvo. Nikoli ni prišlo s tem do napačnih zasukov v politiki stranke, pač pa smo stranko vedno le okrepili.

Stranka SSK se v tem času pripravlja na 15. deželni kongres. Po sekcijah so potekali krajevni kongresi in v kratkem bosta tudi oba pokrajinska kongresa. Kakšne bodo oziroma bi morale biti glavne tematike, ki jih bo morala stranka predebatirati?

Predvsem je tukaj vprašanje kako naprej glede reforme krajevnih uprav in posledično naše politične perspektive v odnosu do Demokratiške stranke in te dežene uprave. Nezadovoljstva v stranki je glede tega ogromno in poiskati bo potrebno rešitve, kako naprej oz. do kod smo še pripravljeni vztrajati na dosedanjih dogovorih in zavezništvih. Druga bistvena tema pa je kadrovska prenova v stranki, ki je seveda potrebna. K sreči pa novih, mlajših sil ne manjka, zato sem pri tem optimist.

Julijan Čavček

Foto ddp

za slovensko manjšino, ki so ga predlagali bodisi Južni Tirolici kot poslanka Tamara Blažina. Kljub temu amandma ni prodrlo. Očitno so torej obljube italijanske vlade, tudi na mednarodnih srečanjih s Slovenijo, eno, konkretno dogajanje v parlamentu pa čisto nekaj drugega. SSK bo sicer v januarju napela vse sile, da dosežemo željeni rezultat. Da bi lahko presegli te razlike in dobili vsaj minimalni konsenz, je bilo osnovano skupno predstavništvo, ki pa se je izkazalo za nemočno. Kje so vzroki?

Razlog za neučinkovitost je preprosto: medtem ko zastopniki SSK, SSO in SKGZ stališča, ki jih tam zavzamemo, lahko tudi sami potem konkretno zagovarjamo in udeležimo, so ostale komponente odvisne od stališč vsedravnih vodstev svojih strank. Najbolj očitno se je to pokazalo pri vprašanju o zajamčenem sedežu za Slovence v senatu, kjer smo se dogovorili za skupen predlog, rezultat pa je bil v celoti negativen, kot sem že navedel.

Republika Slovenija je slovenski manjšini stala v teh letih ob strani. Tudi pri deželnih reformi za krajevne uprave je pozivala, naj se spoštujejo mednarodne pogodbe in zaščitna zakonodaja. Sedaj, ko je zakon odobren, kaj lahko Slovenija še naredi v odnosu do Italije?

Pri deželnih reformi krajevnih uprav po mojem mnenju žal Slovenija ni zavzela ustreznega stališča. Prenos večine pristojnosti občin na širše upravne enote (unije občin) dejansko pomeni spremembo obsega upravnih enot, kar pa je v očitnem nasprotju s 16. členom okvirne konvencije Sveta Evrope o zaščiti narodnih manjšin. Tega Republika Slovenija v svojem stališču deželni predsednici Serracchianiji ni izrecno povedala, tako

matična država vztrajati ne glede na morebitna različna stališča v manjšini. Popravni izpit bo Republika Slovenija imela takrat, ko bo znan deželni predlog o sestavi unij, ko naj bi se torej slovenske občine "spojile" z občinami, ki so večinsko italijanske, in celo s takšnimi, v katerih se zaščitni zakon sploh ne izvaja.

Kako misliš, da bi se morali v prihodnje razviti odnosi Slo-

Parlament je odobril zakon o finančni stabilnosti za leto 2015 Za izvajanje zaščitnega zakona 38/01 dobrih 9 milijonov evrov

Drugi obravnavi v poslanski zbornici je bil v ponedeljek, 22. decembra 2014, dokončno odobren zakon za stabilnost javnih financ za leto 2015. Od 630 izvoljenih poslancev jih je za zakon glasovalo 307 za in 116 jih je bilo proti. Italijanski finančni minister Pier Carlo Padoan je odobritev zakona v doglednem roku ocenil kot pozitivno dejstvo, saj računa, da bo to prineslo večjo gospodarsko rast, več delovnih mest in boljšo uravnoteženost javnih računov. S tem zakonom naj bi Italija tudi pomirila skrbi, ki so se širile na njen račun v evropskih institucijah. Če bo to res, bomo videli v prvem trimesečju novega leta. Za odobritev zakona, ki urejuje italijanske finance za leto 2015, je italijanski parlament porabil dva meseca, saj ga je vlada vložila v obravnavo 23. oktobra 2014.

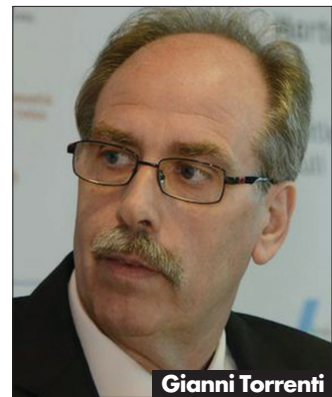
Zakon o stabilnosti naj bi med drugim občutno zmanjšal davčno breme na podjetja in pri tem olajšal zaposlovanje. S tem zakonom dokončno ostane bonus 80 evrov za družine odvisnih delavcev, podjetja pa

v javni upravi), 16. (financiranje društev in organizacij) in 21. člena (zaščita družbenih, gospodarskih in okoljevarstvenih interesov), prenesena v skupnem seštevku na deželo FJK. Pristojno deželno odborništvo, ki ga vodi odbornik Gianni Torrenti, in posvetovalna deželna komisija za Slovence v FJK bosta poskrbela, da sredstva razdelita na podlagi zgoraj omenjenih členov ob upoštevanju realnih potreb. Na tak način bo moč sredstva v celoti uporabiti in se izogniti njihovem vračanju zaradi neuporabe, kar je bilo še najbolj prisotno pri 8. členu za izvajanje zaščite v deželni in krajevni javni upravi FJK. S tem finančnim zakonom je bilo za izvajanje treh členov zaščitnega zakona 38/01 v letu 2015 dodeljenih dobrih 9 milijonov evrov.

JuČ

Pier Carlo Padoan

Gianni Torrenti

Msgr. Gašper Rudolf v Kulturnem centru Bratuž v Gorici

Božična misel pod lipami

Gost srečanja pod lipami, ki ga je 18. decembra organiziral Krozec Anton Gregorič v sodelovanju s Kulturnim centrom Bratuž v komorni dvorani KCLB v Gorici, je bil msgr. Gašper Rudolf. Znan je kot zavzet in aktiven duhovnik na najrazličnejših področjih, je uvodoma povedala prof. Mirjam Bratina, ki je moderirala večer. V duhovnika je bil posvečen pred 60 leti, pastirsko službo je najprej opravljal v Tolminu, na Vojskem in v Mirnu, "kjer so me razvajali", leta 1976 pa je postal prvi župnik novoustanovljene župnije Kristusa Odrašenika v Novi Gorici. Njegova glavna skrb je ves čas bila pastoralna prenova škofije. Farani so ga opisali kot "zavzetega in skrbnega pastoralnega delavca, ki črpa moč iz evangelija, ničesar ne naredi na pol in je zahteven do sebe in do drugih. Vedno je v stiku z domačimi in tujimi sodelavci, je razgledan in samozavesten duhovnik ter izrablja talente, ki mu jih je Bog dal". O sebi in svoji formaciji je gost dejal, da ga je močno zaznamoval krog okrog primorskega duhovnika Alberta Metlikovca, ki je veliko naredil za razvoj pastorale in kateheze na Slovenskem. Veliko sta mu seveda pomenila družina, v kateri je bilo osem otrok, in domače okolje. Nekaj let so živeli brez očeta, ki je bil leta 1934 konfiniran. "Že pri 10 letih sem razumel, da

je komunizem nekaj groznega". Posvetil ga je svetniški škof Anton Vovk, "eden redkih karizmatičnih slovenskih škofov, ki je s svojo pastoralno intuicijo povezoval vso Slovenijo". Bil je "veder, nasmejan in pogumen, pa celo noč so ga zasliševali"... Na skoraj dveurnem srečanju je monsijor marsikaj zanimivega povedal o novogoriški cerkvi, ki je bila "zadnja na Slovenskem dovoljena s političnimi razlogi", in marsičem drugem; še najbolj zanimiva pa so bila njegova razmišljanja, mestoma začinjena z duhovno duhovitostjo oz. s kančkom ironije, o tem, čemur on pravi "pokrščanstvo": to je čas, v katerem živimo, doba epohalnih sprememb v družbi, ki ni več krščanska. Msgr. Rudolf je kritično ocenil krovnii dokument slovenskega pastoralnega načrta Pridi in pogled (PiP) in še zlasti njegov 34. člen, ki govori "o petih ranjenostih" slovenske Cerkve: "Če je analiza stanja zgrešena, tudi odgovor ne more biti ustrezen". Hudo je tudi, da je bila ekipa, ki je PiP sestavila, razpuščena, brž ko je bil pisan dokument. "Mati rodi otroka in ga da ciganki"? Dejstvo je, da je zadnja velika raziskava o vernosti na Slovenskem pokazala, "da je podoba vernega slovenskega naroda lažna podoba, kot je lažna podoba delavnega Slovenca". Mit o katoliškem Slovencu je "pravljica, laž". Slovenci katolici smo

na smrt skregani med seboj, "zgodovina je pritiskala, mi pa smo se med sabo ribali. In še danes je to. Bolj kot moralni problem je to kulturni". Nekaj se je zgodilo z notni in pranonoti, da niso prenesli krščanske izkušnje na naslednjo generacijo, je dejal na vprašanje o mladih, ki se oddaljujejo od Cerkve, in drugih razočaranih v pastoralni. "Prvotno krščanstvo je iznašlo novo govorico", danes pa smo vajeni stvarne govorice iz šolskega sistema in virtualne, računalniške govorice; manjka nam simbolična govorica. Na vprašanje o upadu števila duhovnikov, vlogi laikov in sporih med njimi je msgr. Rudolf najprej dejal, da "stil življenja duhovnikov ni več produktiven", odgovarja časom Jožefa II., ko je bil "župnik na vasi papež in cesar". Danes je "pustiti laika samega tako kot pustiti samega duhovnika". Imeti bi morali skupno življenje. Žal pa "duhovniki nismo sposobni skupinskega dela. To je pedagoški in psihološki problem". Dokler ne bo "operativno in cer-

foto dpa

kvenostno privlačnega lika duhovnika, bo zadrega". Vsaka vas oz. župnija bi morala imeti jedro vernikov, ki sprejemajo odgovornost za poslanstvo biti krščen in biti birman v tistem kraju.

"Živijo ljudje, ki so mračni, in taki, ki so sveti", je msgr. Rudolf začel božično razmišljanje z Janezovim evangelijem v roki. V zraku je kristjanofobija: lahko pridemo tako daleč, da krščanstvo v Evropi ne bo imelo več prijema. "Jaz ne vem, kaj je verski čut, kaj je luč, kaj je Božič. Vem pa, da je", je zatrdil. Vsakdo ima "štalo v sebi. Te 'štalirje' kliče evangelij, da bi pričevali o luči". Bog je ločil, kar je večno, od tega, kar ima začetek, trajanje in konec. "Imamo izkustvo časa, a ne vemo, kaj je čas. Čas je skrivnost". Vse obstaja v času. "Večnost? Klobuk dol in

na kolena! Bog je večni". Božič ni več tisti Božič iz našega otroštva, "nekaj škriplje". Zadnje generacije imajo težave s prenosom verskega čuta na otroke. Evangelij pa je v vseh časih "nalezljiv, celo cerkveni očetje so nalezljivi". V sodobni družini, ki ima samo enega otroka in ni bogastva mreže odnosov, je izredno težko privzgojiti verski čut. "Če ga starši ne znajo izraziti, pomeni, da ga nimajo". Vsa umetnost se giblje okrog transcendence, človekovega hrepenenja. In vendar v nuklearni družini v pokrščanski dobi tudi odnose vedno bolj materializiramo. Leto 1968 je spočelo revolucijo proti institucijam, tudi proti družini in Cerkvi. "Brezskrbni otroci očetov, ki so se vrnilo iz vojne, so protestirali, ker je njihovo življenje postalo prazno", brez smisla. Danes msgr. Rudolf ne vidi druge poti kot to, "da krščanska družina vztraja na obredju". To pa je težko, če starši niso opismenjeni na področju simbolike. Če hočeš imeti urejenega, delavnega in samozavestnega otroka, so potrebni "družinski protokoli". "Če mislimo, da je življenje poceni, da je Božič možno praznovati brez Jezusa Kristusa, potem ostanimi raje samo pri božični zgodbi, ki se me ne dotakne". Običaji ne rešijo, so lupina; "če so brez soka, so problematični". Vsi se trudimo in imamo težave, smo popotniki. Kot pravi evangelij, pa med nami "stoji on", zakramentalno, s svojo besedo, s svojim izročilom.

Cerkev sv. Ivana v Gorici / Božični koncert SCGV E. Komel

Očarljive skladbe v izvedbi mladih učencev

Slovenci center za glasbeno vzgojo Emil Komel je v nedeljo, 14. decembra 2014, priredil pozno popoldne božični koncert z naslovom *Naše voščilo*. V cerkev sv. Ivana v Gorici je prišlo ogromno ljudi, veliko jih je stalo tudi v predverju te cerkve, v kateri ima sedež Slovensko pastoralno središče v mestu. Šlo je za lep poklon mladim glasbenikom in njihovih profesorjev staršem in ljubiteljem glasbe. Prisotne starše sta nagovorila ravnateljica centra Alessandra Schettino in predsednik upravnega odbora te goriške glasbene šole Saša Quinzi; oba sta poudarila pomen božične vesele novice in pa zavezanost glasbi, ki jo v centru Emil Komel gojijo. Sledil je prepričljiv nastop gojencev in njihovih profesorjev, ki so ga povezovali članice mladinske gledališke skupine O'Klapa. Juvanova pesem *Zbudimo se iz spanja* ter pesem *Adventna* v pri-

redbi Michele De Castro sta lepo izzveneli iz grl malih pevcev Otroškega zbora nauka o glasbi pod vodstvom Michele De Castro. Male pevke in pevce so spremljali Riccardo Conte, Frančišek Tavčar, violina, in Federico Magris, violončelo. Zapeli so še pesem *Ta Marijin plašč* ob spremljavi prečne flaute Svetlane Della Vedova in Ane Kristine Klančič na harfi. Skladbi G. Riharja *Vi oblaki* in F. Kimovca *Vso zemljo tema krije* je zaigral kvartet, ki so ga sestavljali: Simone Sette, 1. violina, Tomaž Cotič, 2. violina, Jurij Lavrenčič in Marianna Meroni, violončelo. Francesca Pipia in Silvia De Savorgnani sta na flauti zaigrali J. B. Loilletovo *Largo iz Sonate v F duru op. 11/2*, na orglah ju je spremljala Elisabetta Cavaleri. Marianna Meroni, Ilaria Soranzio, Luca Bregant in Jurij Lavrenčič pa so kot kvartet violončelov lepo zaigrali Mozartovo *Ave verum KV618*.

Tradicionalno angleško božično pesem *What Child Is This?* in tradicionalno francosko *Angels We Have Heard on High* pa so doživeto zaigrale Neža Faganelj, 1. flauta, Svetlana Della Vedova, 2. flauta ter Ana Kristina Klančič na harfi. Sofia Semolič na flauti in Marianna Meroni na violončelu sta zaigrali Loilletov *Adagio iz Sonate v A molu*, na orglah ju je spremljala Elisabetta Cavaleri. Mladinski zbor SCGV Emil Komel, ki ga vodi David Bandelj, je ob orgelski spremljavi Elisabette Cavaleri zapel naslednje pesmi: F. M. Bartholdy: *Veni Domine op. 39, št. 1 za zbor, orgle in solista*, J. A. Pamintuan: *O magnum mysterium op. 5, št. 3 za zbor, solista in kitaro* ter A. Pärt: *Bogorodice djevo antifona (Lk 1, 28-42)*. Mladinski zbor centra Komel je ponovno dokazal, da ne spada zaman med vrhunske mladinske pevske zборе v naši deželi in matični Sloveniji.

Foto Katarina Brešon

Naudotovo skladbo *Gaiment iz Tria III op. 8 v C duru* so izvedli Aurora Gregoris ter Matteo Rühr na flauti in Marianna Meroni na violončelu, za orgelsko spremljavo je poskrbela Elisabetta Cavaleri. Šolski orkester Slovenskega centra za glasbeno vzgojo v sestavi: 1. violina: Frančišek Tavčar, Simon Gerin, Katja Pirjevec, 2. violina: Paolo Gonnelli, Simone Sette, Andrea Gaudenzi, Gaja Prinčič, viola:

Daniela Bon, Edoardo Mattioli, violončelo: Jurij Lavrenčič, Aleksander Sluga, kontrabas: David Šuligoj, ki ga vodi Luigi Pistore, je zaigral tradicionalno češko pesem *Little Jesus, Sweetly Sleep* ter tradicionalno angleško *God rest you Merry, Gentlemen* in Gossovo *See Amid the Winter's Snow*. Pesmi *Adeste fideles* Matije Tomca v priredbi Aljoše Tavčarja, Štolcerjeva *Rajske strune* v priredbi Luigija Pistoreja ter Gruberjeva legen-

darna *Stille Nacht - Sveta noč* v izvedbi otroškega zbora Veseljaki, ki ga vodi Lucija Lavrenčič, ter Šolskega orkestra pod vodstvom Luigija Pistoreja in mezosopranistke Martine Kocina pa so sklenile božični glasbeni poklon Slovenskega glasbenega centra Emil Komel. Sledilo je družabno srečanje v Močnikovem domu, ki je bilo skromno, a pristrčno in toplo.

ZUT

Četrta številka otroške revije Pastirček

"O, sladka noč, božična ti ..."

Tako se glasijo stihih ene izmed naših lepih, nežnosti in toplih občutkov polnih božičnih pesmi, ki nam pomagajo v tej površni družbi, omamljeni od vsakdanjih puhlih vab potrošništva, pri resničnem podživljanju božične skrivnosti ob rojstvu Božjega Deteta. Da bi čim bolj iskreno in globoko doživeli božične praznike, želi svojim malim in velikim bralcem tudi Pastirček s četrto, decembrsko številko. V njej vse drhti ob veseljem pričakovanju Božjega rojstva. Pastirček "oznanja vsem prijateljem radost in mir", pravi urednik Marijan Markežič in nadaljuje, rekoč "ledene sveče v srcih se bodo stopile". Hema v sliki in besedi nazorno prikazuje, kako otroci iz starega časopisnega papirja, lepilnega traku, črnega sukanca, žebeljev, štirih sveč in smrečja ali kakšnega drugega zelenja lahko pripravijo adventni venec, na ka-

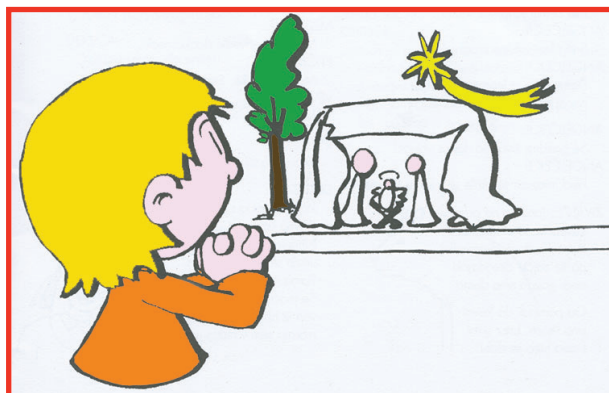
terem bodo vsako nedeljo prižgali svečko, dokler ne bodo prižgane vse štiri, ki bodo naznanjale, da je Božič že tu. Walter Grudina ob privlačnih ilustracijah in dopolnjevanjih Paole Bertolini Grudina opisuje skrivnost Jezusov prihod na Zemljo. Ker se Dojenčičin oče rad drži starih navad, ko so jaslice delali na božično vigilijo, Dojenčiča pa bi jih rada imela že prej kot njeni sošolci, se je sama nečesa domislila: z vsem potrebnim se je zaprla v svojo sobo in iz lepenke ter papirja izdelala jaslice. Ker jih je pripravila s srcem, jo je še oče pohvalil. Tudi ta Dojenčičin podvig je izšel izpod peresa Barbare Rustja, deklica pa je kot vselej narisala Svetlana Breclj. Da bodo lahko kaj podobnega poskusili tudi Pastirčkovi bralci, je poskrbela Tatjana Ban z jasnimi navodili, kako naredimo sami kartonaste jaslice, ki bodo gotovo zelo izvirne. Fantiček Mihec, ki sta

nuje v "prijazni hišici predmestne ulice", je okrasil veliko smreko, tako da je bilo pod njo mnogo prostora za darila. A naenkrat se mu je zazdelo, da nekaj manjka: jaslice! Stekel je na podstrežje, kjer so se Marija, Jožef, Jezušček in pastirčki že spraševali, zakaj Mihca še ni. Šele ob jaslicah je fantiček začutil žar Božiča. Pomenljivo zgodnico za današnje otroke, ki jih priteguje večkrat le "praznična navlaka", je stkala Mariza Perat. Lučka Susič pa je avtorica prizorčka v verzih *Božične zvezdice z neba*, katerega vsebino je povzela po pravljici Zvezdni tolarji bratov Grimm. Ljubke ilustracije so delo Danile Komjanc. V pričakovanju Miklavža je naslov pesmice Ljubke Šorli, ki jo je uglasbil Patrick Quaggiato za naše prvine male pevce. O prihodu Miklavža poje tudi pesmica *Glej, kako nebo je rdeče*. Tudi mala medvedka Metka se veseli Miklavževega obiska in prosi najmanjše

bralce, naj ji pomagajo priti do daril. Kako se je Andrej pripravil na Božič, bodo bralci izvedeli iz dopolnjevanke Karmen Smodiš *Andrej in smreke*. Patek Walterja Grudine z začudenjem pripoveduje, da je na božični prireditvi zbežal iz jaslic osliček in da so prav njega pro-

eden izmed šestih muzejev na prostem prve svetovne vojne. Zapis Marijana Markežiča bo ravno pravnji pri obravnavanju vojnih spopadov v Posočju ob obletnici začetka teh grozot. Decembrska številka Pastirčka prinaša še rubrike *Kar lepo po vrsti* za boljše poznavanje Sv. pisma, *Pastirček spoznava svet*, *Vesela šola*, v kateri tri kravice sprašujejo, kako se pravilno glasijo pregovori oz. besedne zveze. Tudi tokratno številko bogatijo zapisi in čudovito pisane risbi-ce (tokrat jih je 25) malih dopisnikov in velika barvna fotografija, na kateri je urednik Pastirčka Marijan Markežič, ki je bil v oktobru gost 1. in 2. razreda OŠ F. Milčinski s Katinare. Učencem je v oddelku za male bralce v Narodnem domu v Trstu pojasnil marsikaj o nastanku in urednikovanju Pastirčka, ki bo prihodnje leto slavil 70-letnico.

IK

Pogovor / Prof. Majda Kaučič Baša o novi izdaji Slovarja slovenskega knjižnega jezika

Slovar lahko beremo tudi kot knjigo o Slovencih

Oktober je pri Cankarjevi založbi izšla druga, dopolnjena in deloma prenovljena izdaja *Slovarja slovenskega knjižnega jezika*, najobsežnejšega in nacionalno najpomembnejšega slovarskega dela, kar smo jih ustvarili Slovenci. Tudi to izdajo je pripravil Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša pri Znanstvenoraziskovalnem centru Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Pobudo za veliki razlagalni slovar slovenskega jezika so dali že ob pripravah na ustanovitev slovenske akademije 1929; zamisel se je lahko začela uredništvati po vojni, ko je bil na akademiji ustanovljen Inštitut za slovenski jezik – takrat se je začelo zbiranje jezikovnega gradiva za slovar; sistematično urejanje slovarja pa je steklo v šestdesetih letih. *Slovar slovenskega knjižnega jezika* je bil prvič natisnjen v kompletu petih delov, ki so izhajali posamično v letih od 1970 do 1991 (prva knjiga, od črke A do črke H, leta 1970; druga, od I do Na, leta 1975; tretja, od Ne do Pren, leta 1979; četrta, od Preo do Š, leta 1985; peta, od T do Ž in Dodatki, leta 1991). Vsebina petih knjig je pozneje izšla nespremenjena v dveh ponatisih (leta 1995 v eni knjigi, leta 2008 v petnajstih) in v več prav tako nespremenjenih elektronskih izdajah (1997, 1998, 2000, 2010), poleg tega pa je prosto dostopna na spletnih naslovih.

Prva izdaja *Slovarja slovenskega knjižnega jezika* obsega 93.148 slovarskih sestavkov, v katerih je opisanih nad 107.000 besed. Druga izdaja slovarja ohranja slovarske sestavke, gesla in podgesla (pravi jim iztočnice in podiztočnice) ter pomene iz prve izdaje, dodaja pa jim novejša slovensko besedje in nove pomene, ki so se v knjižni slovenščini pojavili ali se uveljavili po izidu prve izdaje, torej v zadnjih 25 letih. Nova izdaja tako obsega 97.669 slovarskih sestavkov, v kateri je opisanih 111.850 slovenskih besed, obdobje, iz katerega so v slovarju opisane besede, pa sega tako do leta 2013.

Da bi o novem slovarju in njegovih lastnostih izvedeli kaj več, smo povabili na pogovor prof. dr. Majdo Kaučič Bašo, raziskovalko na področju slovenskega jezikoslovja in sociolingvistike.

Marko Snoj, predstojnik inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša, v uvodu v slovar pojasnjuje, da se nova izdaja razlikuje od prve po dodanih in posodobljenih prvinah. V drugi izdaji je dodanih 4521 novih slovarskih sestavkov, slovarski sestavki iz prve izdaje pa so dopolnjeni s 1517 novimi pomeni. Če sodimo po tem novem materialu, kako se je slovenski jezik razvil v času od izida zadnjega zvezka prve izdaje do danes?

Novo gradivo nam kaže, da se je v slovenščini v tem času uveljavilo veliko izvorno domačih besed, besede tujeja izvora pa so se z izgovorom, pisavo in slovničnimi lastnostmi v jezik dobro integrirale. Sicer pa se pri jeziku, ki ga skupnost uporablja na vseh področjih in v vseh funkcijah življenja, besedišč razvija vzporedno z življenjem. Poglejmo primer izrazov *ebola* in *hemoragična mrzlica*: v prvi izdaji slovarja ju ni, ker tega virusa in te bolezni takrat še nismo poznali, v novi izdaji slovarja pa izraza seveda sta. Podobno je pod besedo *gripa* v prvi izdaji izpostavljeni samo *azijska gripa*, v tej izdaji pa imamo tudi *ptičjo gripo* in *prašičjo gripo*, ki sta se pojavili pozneje. Nove besede se nanašajo na pojave z različnih področij življenja, vendar je na nekaterih področjih novosti več kot na drugih. Zelo veliko se jih nanaša na družbeno ureditev, politiko in gospodarstvo (med drugim *osamosvojitelj*, *tajkun*, *evro poslanec*, *evroskeptik*, *ekokmetijstvo*, *pendolino*), na področje novih tehnologij in pripomočkov (*e-pošta*, *mail in mejl*, *strežnik in server*, *splet*, *spletišče*, *heker*, *mobilnik*, *mobitel*, *dlančnik* ...), a tudi na prehranjevanje (na primer *pesto*, *pelati*, *mocarela*, *maskarpone*, *tiramisu*, *al dente*, *tofu*, *šitake*, *suši*), oblačenje (*balerinke*, *pajkice*, *legice* ...) in preživljanje prostega časa. Vse te novosti pa ne pričajo le o tem, kako se razvija jezik, ampak zelo nazorno odslkavajo tudi razvoj posameznikovega in družbenega življenja.

Spremembe v načinu življenja so razvidne tudi iz novih pomenov in iz sprememb pri že obstoječih. Beseda *mačka*, na primer, je v prvi izdaji slovarja razložena kot "domača žival, ki lovi miši", v drugi pa kot "domača žival (...), ki prebiva v stanovanju, hiši, zlasti za družbo, ali na prostem, zlasti za lovljenje miši". Podobno se je spremenil pogled na *psa*, ki je v prvi izdaji "domača žival za čuvanje doma, za lov", v drugi izdaji pa "domača žival (...) zlasti za družbo, čuvanje doma, lov". Spremenjen pogled na vlogo domačih živali v človekovem življenju seveda govori tudi o tem, kako se je spremenil način življenja slovenskih ljudi.

Na podlagi teh novosti bi torej lahko ugotavljali, kakšne so bile spremembe v slovenski družbi v zadnjih 25 letih.

Seveda. O tem nam govorijo nove besede in novi pomeni, a ne samo ti. Družbene spremembe se nam izrišejo še bolj razločno, če si ogledamo poseben način, s katerim se *Slovar slovenskega knjižnega jezika* opredeljuje do družbenih in političnih pojavov, in primerjamo opredelitve do določenih pojavov v prvi in drugi izdaji. Gre za posebnost v zasnovi *Slovarja slovenskega knjižnega jezika*, ki se izraža z nekaterimi oznakami v drobnem tisku; povprečni uporabnik se te posebnosti niti ne zaveda. Z večjim delom takih oznak se namreč slovar opredeljuje do slogovne vrednosti obravnavanih besed: nevtralne besede so brez oznake, slogovno zaznamovane besede pa imajo ob sebi oznako, ki nam pove, ali je beseda na primer narečna, zastarela, vulgarna ali kako drugače posebna. A slogovno vrednost besed označujejo tudi podobni slovarji drugih jezikov. Posebnost tega slo-

varja pa je, da se s tovrstnimi oznakami ne opredeljuje le do besed, ampak tudi do pojavov, ki jih v slovarju opisane besede poimenujejo. Če se beseda nanaša na pojav, ki ni iz slovenskega okolja ali iz sedanjega časa, je opremljena s pojasnilom v drobnem tisku, ki nam pove, kam poimenovani pojav spada - v katero državo, v katero družbenopolitično ureditev ali v kateri čas. S primerjavo dveh izdaj slovarja lahko ugotovimo, da so številni pojavi s področja gospodarstva in družbenopolitične sfere v eni od izdaj označeni kot "tuji", v drugi pa so brez oznake in so torej "naši". Samo v prvi izdaji imajo tovrstna pojasnila med drugim besede *parlament* (pojasnilo "v meščansko-demokracijskih državah"), *politična stranka*, *minister* (pojasnilo "v nekaterih državah"), *delnica*, *dividenda*, *holding*, *kartel*, *koncern*, *koncesija*, *konzorcij*, *manager*, *monopol*, *multinacionalka* (pri vseh teh je pojasnilo "v kapitalistični ekonomiki"); v drugi izdaji slovarja

so te besede brez pojasnil. Samo v drugi izdaji pa najdemo pojasnilo "v socializmu"; stoji ob izrazih, kot so *ljudska demokracija*, *delavsko samoupravljanje*, *družbeno samoupravljanje* in podobnih. S pomočjo teh in drugih tovrstnih pojasnil se torej prva izdaja slovarja dosledno distancira od kapitalistične ureditve in se istoveti s socializmom, druga pa se istoveti s kapitalistično ureditvijo in vzpostavlja razdaljo do socializma. Tudi primerjava nekaterih pomenskih razlag je zgovorna: beseda *revolucija*, na primer, je v prvi izdaji slovarja razložena kot "radikalna sprememba družbenih, ekonomskih, političnih odnosov, ki jo izvedejo napredne družbene sile", v drugi izdaji pa samo še kot "radikalna sprememba družbenih, ekonomskih, političnih odnosov". Pogled slovarja na to, kaj je napredno, se je spremenil, ker so se med prvo in drugo izdajo spremenile družbene vrednote. Govorica *Slovarja slovenskega knjižnega jezika* o slovenski družbi je torej zelo eksplicitna in s primerjavo obeh izdaj se nam razločno pokažejo ekonomske in politične spremembe, do katerih je prišlo z demokratizacijo po osamosvojitvi.

Če beremo Slovar slovenskega knjižnega jezika tako natančno, nam postane jasno, zakaj je Franc Jakopin, tedanji predsednik uredniškega odbora slovarja, v sklepih besedi k prvi izdaji zapisal o slovarju, da ga lahko beremo tudi kot knjigo o Slovencih: "Manj znano je, da prinaša slovar z bogatim jezikovnim gradivom tudi najbolj avtentično vednost o bivanju in življenjski resničnosti našega človeka v današnjem času in v preteklosti, iz njega se da izluščiti sončna in senčna podoba našega duhovnega in fizičnega obstajanja".

Jakopinove besede niso feniška pripodoba, razumeti jih je treba dobesedno. Vedeti pa moramo, da je *Slovar slovenskega knjižnega jezika* tako prepričljiv dokument o jeziku in o življenju svojega časa zato, ker je znanstveno delo. Primeri rabe jezika, ki so predstavljeni v tem slovarju, namreč niso niti prepisani iz drugih slovarjev niti si jih niso izmislili avtorji, ampak so odbrani iz obsežnega jezikovnega gradiva, ki predstavlja osnovo za izdelavo slovarja. To gradivo je bilo sistematično zbrano z izpisom iz knjig, revij in časopisov predvsem iz druge polovice dvajsetega stoletja. Kot beremo v uvodu v slovar, je bilo za prvo izdajo izpisanih okrog šest tisoč del; izpisano gradivo je urejeno v slovarsko kartoteko, ki obsega šest milijonov listkov (na vsakem od njih je iztočnica z daljšim sobeseditom in podatki o viru, iz katerega je izpis) in tristo tisoč iztočnic - za obdelavo v slovarju jih je bila odbrana tretjina. Po prvi izdaji slovarja se sistematično zbiranje jezikovnega gradiva nadaljuje, spremenila pa se je tehnika dela, zato namesto slovarskih kartotek nastajajo elektronske zbirke besed. Prav zaradi sistematično zbranega gradiva, iz katerega je izdelan, je *Slovar slovenskega knjižnega jezika* natančen posnetek ne le slovenskega jezika,

ampak tudi življenja Slovencev v določenem obdobju. To svojo informativno vlogo bo ohranil in bo ostal bogat vir za zgodovinsko raziskovanje jezika in življenja Slovencev tudi še potem, ko ga bo čas prerasel in ne bo več veljal za merilo jezikovne norme.

V že omenjenem sestavku je Franc Jakopin izrazil prepričanje, da bo potrebno pri nadaljnji bogatitvi slovenskega slovarskega gradiva "bolj kot doslej pritegniti tudi knjižno slovenščino zunaj meja Republike Slovenije". Ali menite, da nova izdaja SSKJ to Jakopinovo željo izpolnjuje?

Slovar je že v prvi izdaji upošteval nekatere jezikovne vire iz zamejstva, s področja Slovencev v Italiji so bili v slovarski kartoteki med drugim izpisi iz Primorskega dnevnika in iz leposlovnih del Borisa Pahorja in Alojza Rebule. Vendar to ni bilo dovolj, da bi bile v slovarju kot končnem izdelku predstavljene posebnosti slovenskega besedišča v Italiji. *Slovar slovenskega knjižnega jezika* namreč pojmuje slovenski jezik v tako imenovanem zamejstvu kot del enotnega slovenskega knjižnega jezika, kar je seveda pravilno, ne upošteva pa dejstva, da so v besedišču jezika, ki živi v drugi državi, nujno tudi posebnosti, ki jih ne moremo opredeliti drugače kot knjižne. Vključitev teh posebnosti in skupni slovar ne pomeni jezikovnega separatizma, ampak nasprotno, njihovo popolno integracijo v slovenski knjižni jezik.

Ko govorim o posebnostih v besedišču slovenskega jezika v Italiji, mislim v prvi vrsti na poimenovanja pojavov, ki se razlikujejo od podobnih pojavov v Sloveniji in spadajo na različna področja italijanskega družbenega življenja, predvsem na področje javne uprave, prava, politike ...

Da bi odgovorila na vaše vprašanje, sem primerjala prvo in drugo izdajo slovarja glede na to, kako vključujeta nekatere zelo pogosto rabljene izraze s področja slovenskega šolstva v Italiji. Za izraze šolske uprave sem se odločila zato, ker je slovenska šola v Italiji ena od redkih javnih ustanov, ki uporabljajo slovenščino, zato je slovenska šolska terminologija dobro usklajena in ustaljena.

Izrazi, ki sem jih iskala v slovarju, so *osnovna šola*, *nižja srednja šola*, *višja srednja šola*, *licej*, *šolski sluga* in *suplent*. Izraz *osnovna šola* se nanaša na prvo stopnjo obvezne šole, ki ima pet razredov; *nižja srednja šola* (strokovno *srednja šola I. stopnje*) je druga stopnja obvezne šole, ki ima tri razrede; *višja srednja šola* (strokovno *srednja šola II. stopnje*) je to, kar je v Sloveniji srednja šola; *licej* je vrsta srednje šole, primerljiva s slovensko gimnazijo, sicer pa se beseda *licej* za šole v Sloveniji ne uporablja. Večina navedenih poimenovanj za vrste slovenskih šol v Italiji se torej razlikuje od poimenovanj za ustrezne pojave v Sloveniji, izraz *osnovna šola*, ki se uporablja na obeh straneh meje, pa se nanaša na dvojje različnih predmetnosti.

Izraz *osnovna šola* najdemo v obeh izdajah *Slovarja slovenskega knjižnega jezika*, a le v besedni zvezi *osemletna osnovna šola*, o petletni se ne govori. Izrazov *nižja srednja šola* in *višja srednja šola* ni v nobeni izdaji. Beseda *licej* je v obeh izdajah in njen pomen ("srednja šola za splošno izobrazbo") se sklada s pomenom, ki ga ima pri Slovencih v Italiji; v prvi izdaji je ob besedi pojasnilo "v nekaterih deželah", v drugi izdaji je beseda brez pojasnila. Besedi *šolski sluga* in *suplent* sta v obeh izdajah, in sicer vedno s pojasnilom "nekaj", ki nas skuša prepričati, da šolskih slug in suplentov danes ni več. Če sodimo po tej sondaži, ohranja druga izdaja *Slovarja slovenskega knjižnega jezika* enako razmerje do posebnosti slovenskega besedišča v Italiji, kot ga je imela prva. Večjih sprememb tudi nismo mogli pričakovati, saj vemo, da bi bilo te posebnosti mogoče zajeti le z raziskavo, ki bi jo vsaj deloma opravili Slovenci v Italiji sami. Pri tem mislim na raziskovanje različnih, predvsem pa upravnih terminologij, na zbiranje in usklajevanje že obstoječega izražja in na objavo gradiva v manjših italijansko-slovenskih terminoloških slovarjih. Tako standardizirana terminologija bi lahko postala gradivo za naslednji Akademijin slovenski slovar, vsekakor bila pa bi nujno potrebna osnova za slovensko poslovanje v javnih upravah na območju slovenske manjšine v Italiji.

Praznična utrinka

Decembrske luči

Nekaj čarobnega je v vas, decembrske luči.
Zlate, srebrne, svetle, sijoče, utripajoče v sivi mrakobnosti megle, v presihajoči sončnosti skoraj pomladnih dni.

Nekaj svetlega je v vas, decembrske luči,
ko prenikate v rožne vence človeškosti, ko prežarjate trpeča obličja človeških mask s smehljajem večnosti.

Nekaj svetega je v vas, decembrske luči,
ko tekmuje s sojem sveč, ognjev, kadila, vode, soli.
Ne, niste odveč, ne, potrebujem vas, decembrske luči,
da ne ugasne spomin otroškega hrepenenja po milini in toplini skrivnostnega božičnega pričakovanja.

Počasi skozi mestni kič podžigate ugašajoči spomin.
Kot otrok pričakujem učlovečenje čarobnih besed Božji nam je rojen sin.
Nekaj čarobnega, svetlega, svetega je v vas, decembrske luči.

Obožujem vaš utripajoči glas.

Silvestrov večer

Rožnate ovčice bi zbežale v novo leto, še preden je čas.
Prameni sivih ovničkov barvajo večer.
Vas se sprošča krčev vsakdanjika in se polaga v dlan silvestrske noči.
Tisoči ognjev, trepetajočih sonc, utripajočih v temno sinjo luč, polno pričakovanj.
Le korak, in novo leto je tu.

Majda Artač Sturman

Praznovanje 50. obletnice ustanovitve slovenskih skavtov na Goriškem je bilo v soboto, 13. decembra, resnično navdušujoče, praznik, kakršnega goriški skavti že dolgo niso imeli. K večerni zahvalni maši v Štandrežu so bili povabljeni vsi sedanji in nekdanji skavti z Goriškega; odzvalo se jih je veliko, saj je bila prostrana štandreška cerkev polna. Prisotnih je bilo nekaj članov prve skupine iz leta 1964, prisotni so bili dosedanji goriški načelniki, predstavniki tržaških bratov Slovenske zamejske skavtske organizacije, kar nekaj italijanskih skavtov AGESCI in vodstva Združenja slovenskih katoliških skavtinj in skavtov. Med posamezniki omenimo vsaj pobudnika in začetnika goriških skavtov prof. Martina Krannerja, deželnega načelnika SZSO Paola

Biancuzzija, načelnico Združenja slovenskih katoliških skavtinj in skavtov ZSKSS Ireno Mrak Merhar ter poverjenico za mednarodne odnose Urško Mali Kovačič. Iz Ljubljane je prišel tudi Peter Lovšin, začetnik slovenskega skavtstva, kakršnega poznamo danes: ta je še posebno navezan na Goriško; potem ko se je namreč preko prijateljskih vezi leta 1985 udeležil tabora goriških skavtov, je leta 1986 izrekel skavtsko obljubo v Števerjanu. Njegovi stiki s SZSO in veliko navdušenje nad skavtizmom kot stilom življenja so privedli do nastanka ZSKSS, katerega prvi načelnik je bil. Ljudje so torej prišli od blizu in daleč, tudi taki, ki se morda že več let niso udeležili nobenega skavtskega srečanja, a so želeli biti ob okroglem jubileju zraven, da bi obudili spomine in s svojo navzočnostjo - ter s "staro" ruto okrog vratu - ponosno izpovedali, da jih je skavtizem zaznamoval. Zamisel teh, ki so pred polovico stoletja zaorali ledino, je bila daljnovidna.

Mašo, ki jo je daroval upokojeni goriški nadškof msgr. Dino De Antoni ob msgr. Renatu Podbersiču, dekanu Karlu Bolčini in g. Marijano Markežiču, je spremljalo skavtsko petje ob zvokih kitara. V uvodu v mašo sta načelnika organizacije Alenka Di Battista in David Bandelj poudarila znameniti rek ustanovitelja svetovnega skavtizma Baden-Powella: "Glej daleč. In ko misliš, da gledaš daleč, glej še dlje"! Ob pogledu na prehojeno pot gre hvaležna misel

Zahvalna maša ob 50. obletnici ustanovitve goriškega skavtizma

"Da bi bili zmožni gledati vedno bolj daleč. In še dlje"

Msgr. De Antoni med someševanjem

najprej na vse tiste, ki so darovali svoj trud in čas za nastanek in razvoj organizacije, sta še dejala. "Vzljubili so skavtizem, verjeli v njegove vrednote in jih želeli ponuditi čim širšemu krogu mladih na Goriškem". Maša je bila priložnost, da bi se Bogu zahvalili za prehojeno pot, da bi se spomnili pokojnih bratov in sester in se priporočili za prihodnost. "Zdi se namreč, da je v sodobnem svetu skavtizem odrinjen globoko ob stran, ker je v popolnem nasprotju s tem, kar nam kaže družba, ki se bolj nagiba k temu, da je človek v svojem življenju v primežu sil, ki ga premetavajo sem ter tja, ne da bi imel solidne baze v svojem bivanju na tem svetu". Živa je želja, da bi skavtske vrednote našle pravo mesto v svetu, "saj zaznavamo veliko potrebo po ljudeh, ki bi skavtski idealizem zmogli živeti v vsakdanjem življenju", in to tako, da skavtizem ne bi bil le skupek pravil ali poseben odnos do narave, temveč

Prvi v prvi vrsti Peter Lovšin, prvi v drugi vrsti Martin Kranner

način življenja, v katerem imajo posebno mesto zvestoba izbiram, svoboda, vzgoja, odločitve in, ne nazadnje, pristen sinovski odnos do Boga. "Ker skavt nisem samo v družbi sebi enakih ljudi, ki razmišljajo podobno kot sam, ampak sem skavt predvsem po končani skavtski poti, ko vrednote širim naprej s svojim zgledom in življenjem". Zato je bila glavna želja, ko so jo goriški skavti ob 50. obletnici položili na oltar, ta, "da bi bili zmožni gledati vedno bolj daleč. In še dlje".

Msgr. De Antoni je v homiliji pokazal, da dobro pozna življenje skavtov, čeprav je bil v rani mladosti, kot je povedal, samo volčič. Poudaril je, da se 50. obletnica praznuje zato, da bi se spomnili na svoj izvir. Prevečkrat pozabljamo na tiste, ki so bili pred nami. "Danes smo posebno srečni, saj v prvih klopih cerkve sedi ustanovitelj in začetnik te zgodbe, prof. Martin Kranner", je dejal msgr. De Antoni.

Tu smo tudi, je nadaljeval, da bi se spomnili prehojene poti, taborov, skupin, izkušenj, vseh lepih doživetij, ki so del našega življenja, se za vse to zahvalili in se veselili. "Skavtsko življenje je čudovito", je še dejal. "Na vas se ljudje lahko zanesejo, ker ste lojalni, pripravljeni služiti, spoštljivi do naravnega okolja, pogumni in optimisti, pozorni do bližnjih, prijatelji vsem, državljanji sveta, moški in ženske miru". Hvaležni moramo biti za voditelje, ki s potrpežljivostjo skrbijo za formacijo mlajših. "Vzgoja v posredovanju človeških vrednot potrebuje čas" in pa dejanja, saj ni dovolj vzgajati samo z besedami. Sv. Janez Krstnik, o katerem je bil govor v evangeliju, je imel številne skavtske vrline, je še dejal msgr. De Antoni. Bil je mož beseda, lojalen, močan in pogumen, prijatelj ljudi, spoštljiv do narave, umirjen v težavah, skromen v vsakdanjem življenju in korekten v govorjenju. Ob koncu je nadškof vse spodbudil, naj molijo

za duhovne poklice. Dejal je, da so skavtje - med prisotnimi - dali enega škofa, njega, in dva duhovnika, g. Karla in g. Marijana. "Slednja nista zelo mlada... Volčiči in skavti, kdaj mislite imeti mladega duhovnega asistenta?... Nisem vizionar, vem pa, da je med vami kdo, ki bo postal duhovnik".

Posebno lep je bil trenutek tik pred darovanjem, ko so skavti položili v nadškofove roke svoje darove: ruto kot simbol pripadnosti skavtski organizaciji, žogo, ki predstavlja igro volčičev, nožiček in nahrbtnik kot simbol izzivov izvidnikov in vodnic, goljerje kot simbol truda in poti roverjev in popotnic, rogovilo kot simbol "odhoda", obreda

ob koncu skavtske poti, piščalko kot simbol odgovornosti voditeljev, kruh in vino kot temeljni prvini narave in človekovega dela, in vodo kot znamenje čistosti misli, besed in dejanj. Tik pred koncem maše je dekan Bolčina pri mikrofenu povedal, da je iz goriške skavtske organizacije izšlo še kar nekaj redovnikov in redovnic. Med njimi so ga g. Franček Bertolini ter patra David in Ivan Bresciani prosili, naj vse lepo pozdravi in opraviči njihovo odsotnost, ker jim je bilo nemogoče biti na slavu. Svojo odsotnost je opravičil tudi msgr. Oskar Simčič. G. Karel se je hvaležno spomnil tudi drugih pokojnih duhovnikov, ki so v preteklosti sodelovali v organizaciji: msgr. Kazimirja Humarja - Sivega medveda, g. Stanka Jeričija, g. Komjanca, g. Stanta, g. Vošnjaka, g. Breclja. "Tudi vsem tem je prav, da izrazimo svojo posebno zahvalo".

Po maši so se - sedanji in nekdanji - skavti zbrali na dvorišču ob cerkvi, kjer so pod dežjem ("Za skavta ne obstaja dobro ali slabo vreme"!) obnovili obljubo, glasno izrazili klice vodov in ponosno zapeli Skavtsko pesem. Hkrati so voditelji napovedali, da bodo starejši skavtski "rodovi" v naslednjih mesecih še pripravili sklepno proslavitev okroglega jubileja, ki naj bi potekala v času spomladanskih obljub. Vsi prisotni so bili nato vabljeni, da so v spodnjih prostorih doma Anton Gregorčič ob pogrnjenih mizah in slastni "skavtski torti" še naprej praznovali. / DG

"Skavtska pesem naj zadoni..."

Načelnika režeta torto

Predavanje v Domu Franc Močnik

Dr. Edi Kovač o depresiji

Skupina Etika in prihodnost je v sodelovanju s Slovensko zamejsko skavtsko organizacijo in MOSP-om v soboto, 29. novembra 2014, priredila v Močnikovem domu v Gorici srečanje z naslovom *Kaj storiti, ko se pred očmi dokončno stemni?* Dr. Edi Kovač je spregovoril o depresiji in njenih posledicah. Srečanje je bilo namenjeno predvsem mladim, a p. Kovač je nagovoril tudi nekatere prisotne starše. V začetnem uvodu je pater Edi predstavil nekaj statističnih podatkov v zvezi z depresijo. Pojav je bolj prisoten v severnih krajih,

kjer je manj sonca, in v družbi, ki je bolj individualistična; kljub temu Slovenci nismo imuni pred pojavom. Zanimiv je tudi podatek, da je statistično možnost pojava samomorilnosti manjša pri ljudeh, ki radi berejo in imajo bujno fantazijo. Domišljija in kreativnost sta dve lastnosti, ki jima uspe potegniti človeka iz krize. Dr. Kovač je izpostavil tudi dejstvo, da se današnje generacije mladih niso vajene spopadati z bolečino. Starši in sorodniki že od rosnih let skušajo otrokom preprečiti katerokoli neprijetno ali bolečo situacijo, zato se otroci, ki

zrastejo v pretirano zavarovanem okolju, niso sposobni soočiti s trpljenjem. Zaradi tega, ko tak otrok doživi poraz ali bolečo situacijo, zaide v hudo krizo in ne ve, kako iz nje. Današnja družba je tudi razvajena zaradi "instant" rešitev; komaj občutiš najmanjšo bolečino, takoj sežeš po tabletah in se prav tako ravnaš, ko gre za depresijo. Žal pa tablete kriznega stanja ne rešujejo in se problemi le prestavljajo v prihodnost.

P. Edi Kovač je izbral tri primere iz Sv. pisma, "knjige modrosti", in z njimi orisal možno preventivo pred depresijo: za prvi primer je vzel priliko o dveh sinovih, ki ju oče pošlje v vinograd. Jezus namreč pohvali ravnanje drugega sina, ki se najprej očetu upre, nato

pa se premisli in poprime za delo. Včasih mladi občutijo močan pritisk staršev, profesorjev, sorodnikov, prijateljev. Ko je pritisk prevelik, je tudi upor potreben; pomembno je znati reči: "Ne!", se zavzeti zase in za svoje počutje. Manifestacija upora je posebno pomembna pri mladostniku, da ne podleže pretiranim zunanjim pritiskom. Kot drugi primer je dal Jezusovo prvo skušnjava: narediti iz kamna kruh. Pater Edi je poudaril, da nič se ne doseže brez truda; zato t. i. instant rešitve niso pravo sredstvo. Če želimo kaj doseči, se moramo čemu odpovedati, se potruditi in poprijeti za delo; ob prvem neuspehu se človek ne sme pretirano potreti in vreči puško v koruzo. Vedno mora znova poskušati in se potruditi. Za

tretji primer je navedel judovni sveti dan, Shabbat, ki ni le dela prost dan, pač pa je dan, ko si judje vzamejo čas za molitev in meditacijo, prebiranje Božje besede, druženje s prijatelji in življenje v družini. To so temeljne človekove potrebe; človek je socialno bitje, potrebuje stika z ostalimi in pogovora. Je pa tudi duhovno bitje in v današnjem svetu se prevelikokrat zanemarija ta vidik. Kot je potrebno delo, ki daje človeku dostojanstvo, tako je potreben tudi čas počitka in druženja s sočlovekom.

Kot ima pater Kovač navado, nas je mlade razdelil v dve skupini in nam postavil tri vprašanja v zvezi s krizami in stiskami, s katerimi se soočajo mladi. Medtem ko smo v dveh skupinah med seboj deba-

tirali, je dr. Kovač ostal še nekaj časa sam s starejšimi in jim še podrobneje razložil nekatere statistične podatke raziskave. Ob koncu srečanja je sledila še manjša debata, po kateri smo ugotovili marsikaj. Človeku, ki se znajde v krizi, lahko pomagamo že z osebnim pogovorom in s tem da mu pokažemo, da nam je zanj mar. Včasih je morda potreben tudi nešok, da osebo v stiski porine s tirnica depresije, ki vodijo le v globlje krize. Poleg družine in prijateljev pa je včasih potrebno, da oseba v hudi stiski poišče strokovno pomoč. Velikokrat je ta korak najtežji, a če si človek prizna, da je potreben pomoči in dovoli, da mu drugi pomagajo, se je že usmeril proti rešitvi.

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2014

Nonina nenasitnost poguba za vso družino

Še enkrat so v letošnjem letu, v nedeljo, 14. decembra 2014, zabrnele komedijske strune, tokrat v temnih tonih, v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu, ki v letošnji sezoni slavi petdesetletnico ustanovitve in z njo bo okroglo obletnico proslavilo tudi Prosvetno društvo Štandrež, eno izmed najbolj aktivnih vaških društev na Goriškem. Spet so prireditelji, delavni člani omenjenega društva, z veseljem zabeležili polno zasedeno dvorano ob tretji predstavi letošnjega *Abonmaja ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2014*. Občinstvo – navzoč je vedno tudi mirensko-vrtojbski župan Mavricij Humar, dolgoletni abonenti – si sicer ni ogledalo v programu napovedane predstave *Veter v vejah Sasafrasa*, ki jo je napisal Rene' de Obaldia, v izvedbi KUD Dolomiti Dobrova, ker je zaradi tehničnih razlogov odpadla. Namesto nje je v spored vskočila predstava *Nona*, ki so jo uprizorili igralci Gledališke skupine Globočak Kambreško (vasica nad Kanalom ob Soči). Z njo so v letošnjem maju zabeležili desetletnico delovanja te gledališke skupine. Črno komedijo o izredno ješčiči, že kar neustavljivo požrešni noni, prirejeno po motivih sodobnega argentinskega pisca Roberta M. Cossa (1943), je režirala Ana Facchini, odlična igralka, članica Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica. Ko je ta gledališki hram nosil še ime Primorsko dramsko gledališče, je l. 1996 ta srhljiva komedija *Nona* (*La nona*, 1977) prav v njem 30. maja 1996 doživela slovensko krstno uprizoritev v prevodu Igorja Lampreta in režiji gostujočega argentinskega režiserja Osvalda Bone- ta. Groteskno obarvan lik None je tedaj izredno doživeto in učinkovito izrisal pokojni član novogoriškega gledališča, nepozabni Stane Leban. Ta nenasitna nona, ki z veliko požrešnostjo misli le na to, kako bi kaj pojedla ob vseh urah in vse, kar ji pride pod roko, spravi na boben vso družino in poževe v smrt vse, ki so ji blizu.

Njena hči, stara "zarjovena d'vičica", ki je mati ni pustila, da bi se omožila, umre, ker po pomoti spi je trup, namenjen noni, pri kateri je pa popolnoma neučinkovit. Od srčne kapi umre tudi njen vnuk Karlo, ki se je od zore do mraka trudil, da bi kaj zaslužil na tržnici, kjer je imel stojnico, a jo je zaradi nonine nenehne zahleve po hrani izgubil, ker se je zadolžil. Mlada Marta, njena pravnujka, mora stopiti na pot prostitucije, ki jo vodi v bolezen in smrt. Karlov brat Čiko, delom- rnež, samooklicani glasbenik, se obesi, saj ne vidi izhoda iz tragično-groteskne situacije, v kateri je preživel le on - njegova svakinja Marija se je odpravila v domači kraj po smrti moža Karla. Lastnik trafike Franc, ki ga je Čiko prepričal, naj se poroči z nono zaradi njene "dediščine" v Catanzaru, ki si jo je sam izmislil, je izgubil neznan kam, potem ko ga je zadela kap zaradi noninega ravnanja in je kot invalid na vozičku beračil za njeno preživetje! Ob vseh teh tragedijah ostaja nona povsem ravnodušna in misli le na jedačo. Cossova srhljivka, ki vsebuje več duhovitih trenutkov, tudi na me- jah absurda, ob katerih se je štand- redka publika zabavala in se z glasnim smehom odzivala nanje, je za igralce kar zahteven tekst. V realistični podobi te požrešnice bi morali uzreti simbol države, ki z davki in raznimi terjatvami izžema državljane, da se ne morejo izviti iz njenih vedno novih spon. Te poante ni bilo zaznati v scensko realistično prikazani predstavi, ki bi pridobila učinkovitost, če bi bila bolj čvrsta – nekateri prizori so razvlečeni, uprizoritev namreč traja dve uri (!). Igralci, Sava Dugar - Nona, Slavica Bernik - Anjula, Natalija Me-

link - Marija, Oton Zabreščak - Karlo, Miran Melink - Čiko, Dora Ravnik - Marta, Bruno Grosar - Franc, Andrej Brešan - lekarnar, Jaka Kralj - lastnik kavarne, so skušali čim bolj izrazito odigrati

Foto DP

vloge, pri katerih so komedijski liki pridobili bolj domač izraz, ker se je režiserka odločila predstavo v glavnem prestaviti v narečje, v govorico None pa je vmešala italijanske besede, kar je v določenih trenutkih ojačevalo komičnost, na strune katere je zagrajala Facchinijeva, da bi dosegla željeno učinkovitost. Zatemnitve med prizori je spremljala dobro izbrana glasba, v kateri ni manjkala niti poročna "koračnica". Kot je v navadi, je publiko pred začetkom predstave pozdravil Božidar Tabaj. Poudaril je, da je anketa, izvedena med abonenti, pokazala, da so le-ti v glavnem zadovoljni z izborom predstav. Nekateri bi si sicer želeli več uprizoritev v izvedbi štandredškega dramskega odseka, drugi so izrazili željo, da bi sedeži bili privzdignjeni zaradi boljše vidljivosti na oder, itd.

V navado je že prišlo, da ob zadnji predstavi pred božičnimi prazniki žreb osreči nekaj abonentov. Letos je šest srečnežev prejelo "panettone" in okusno narejene božične okraske iz gline oz. umetne mase, ki jih je izdelala gospa Alenka Hanžič iz Šempetra. Darila in rožice je bila deležna tudi Tabajeva "pomočnica" Vanja Bastiani, ki je prav v nedeljo praznovala rojstni dan. Vsa dvorana ji je zapela *Kol'kor kapljic, tol'ko let*.

Predsednik društva sKultura Marjan Breščak je izrazil priložnost in gledalce povabil na tradicionalno dobrodelno čezmejno baklado 28. decembra 2014, ki se bo na tej strani meje začela v Štandrežu ob 17. uri. Člani PD Štandrež so gledalcem pripravili še presenečenje: pred dvorano so delili topli čaj, kuhano vino in sladke

"pandoro". Malce stran od vhoda v dvorano so na trgu postavljene lepe jaslice z velikimi figurami, izrezljanimi iz hlodov. Z vsakoletnim dodajanjem novih kipov jih že več kot deset let dopolnjuje avtorica Sonja Maligoj, Števerjanka z umetniško žilico, ki ji je Jeremitišče že pred več desetletji postalo drugi dom. Naj ob tem zapisu dodamo še to, da so v soboto, 13. decembra 2014, člani dramskega odseka PD Štandrež gostovali na Bledu v festivalni dvorani s predstavo *Trije vaški svetniki* v režiji Jožeta Hrovata. Nad predstavo je bil zelo navdušen tudi tamkajšnji župan, ki se je pridružil igralcem. V petek, 19. decembra 2014, so isto delo ponovili v Dijaškem domu Nova Gorica za zdravstveno osebje.

Iva Koršič

Predstavniki dramskega odseka PD Štandrež v Mirnu Sprejem na županstvu

Novoizvoljeni župan občine Miren-Kostanjevica Mavricij Humar je 10. decembra sprejel v občinski palači predstavnike štandredške dramske skupine. Najprej jim je čestital ob skorajšnji 50-letnici neprekinjenega, uspešnega delovanja na dramskem področju in se jim zahvalil za sodelovanje z društvom Stanko Vuk iz Mirna in

zvonovali in Ah, ti kavalirji. Besedila je napisala domačinka, uprizorili pa so ju domači in štandredski igralci v režiji Božidarja Tabaja. V zadnjih dveh letih so skupno pripravili Dneve slovenske kulture z nastopom igralcev, glasbenikov in zborov iz obeh vasi. Prireditve so bile v dvorani na Mirnskem Gradu in v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu. Župan

Foto DP

Orehovelj. Ob tem sodelovanju so nastale razne uspešne prireditve, ki so bile v Mirnu in v Štandrežu. Sam župan je tudi zagnan kulturni delavec in večletni predsednik tega kulturnega društva. Med uresničene skupne zamisli v zadnjih letih naj omenimo dve gledališki predstavi *Vsega so krivi*

je prepričan, da se bo to z gledno sodelovanje nadaljevalo, saj uživa vso podporo občinske uprave in bogati bližnji brezmejni prostor. Štandredski predstavniki so dejali, da so pripravljene nadaljevati že krepko začeto pot, ki lahko kulturno okrepi obe vaški skupnosti. DP

Obvestila

SKRD Jadro iz Ronk vabi na ogled božične razstave klekljarskih izdelkov članic na sedežu v Romjanu v petek, 26. decembra, od 8. do 14. ure.

KD Stanko Vuk Miren - Orehovlje vabi na koncert tamburaškega orkestra Danica iz Dobravelj pod vodstvom kapelnika Uroša Trebižana, ki bo v petek, 26. decembra, ob 17. uri v dvorani Gnidovčevega doma na Mirnskem Gradu. Lepo vabljeni!

Društvo sKultura 2001 vabi na baklado, ki bo 28. decembra 2014. Nočni pohod, dolg 4 km, se bo začel ob 17. uri na trgu sv. Andreja v Štandrežu. V programu je srečanje s skupnostjo iz Vrtojbe. Konec bo na Jeremitišču ob sladcih, kuhanem vinu in klobasah. Izkupiček prodaje sveč bo namenjen ustanovi Via di Natale.

V palači Locatelli v Krminu je do 18. januarja 2015 na ogled razstava Laure Grusovin "Alle fronde dei salici". Urnik: od četrta do sobote od 16.00 do 19.00, ob nedeljah od 10.30 do 12.30 in od 16.00 do 19.00.

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. št. 00386 30 325 558.

Diskretna in prijetna gospa nudi pomoč pri likanju in čiščenju v gospodinjstvu. Tel. št. 00386 40153213.

32-letna profesorica nudi inštrukcije slovenščine in varstvo. Tel. št. 00386 41256240.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam tudi 24 ur na dan. Tel. št. 0038640484339.

Resna gospa nudi pomoč v gospodinjstvu in nego starejšim osebam od 4 do 6 ur na dan. Tel. št. 0038641390244.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovenščine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 0038631478807.

Masaže: protistresna - relaks, protibolečinska, refleksna masaža stopal, tajska masaža itd. Zelo ugodno, blizu meje. Pokličite na 00386 40 575805. **Urejena gospa** išče delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 0038631449311.

Dobrosrčna upokojenka iz Kozine z večletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam 24 ur dnevno. Tel. št. 00386 40 621 424 (iz Italije) ali 040 621 424 Slo (mobi).

Prodajata se gradbena parcela za stanovanjsko in poslovno gradnjo 8.000 kvadratnih metrov, 300 m od igralnice Perla - Nova Gorica, in starejša stanovanjska hiša v Šempetru. Telefon 00386 41625393.

Darovi

Za misijonarja Opeko: A. H. 50 evrov.

Za misijonarja Lisjaka: A. H. 50 evrov.

Za Novi glas: N. N. 50 evrov.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 26.12.2014 do 1.1.2015)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od 21.00 do 22.00. Spored:

Petek, 26. decembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 27. decembra (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v slovenščini ter v benečanskem in rezijanskem narečju.

Nedelja, 28. decembra (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 29. decembra (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Novice iz naših krajev - Obvestila.

Torek, 30. decembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 31. decembra (v studiu Danilo Čotar): Izbor božičnih melodij.

Četrtek, 1. januarja (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti in obvestila.

Prijetna prireditev v Sovodnjah ob Soči

Predbožična kotalkarska revija

V občinski telovadnici v Sovodnjah je bila v soboto, 13. decembra 2014, tradicionalna predbožična prireditev, na kateri so nastopili kotalkarji in ritmične ter plesne skupine. Športno rekreacijsko predstavo je pripravilo društvo Vipava, ki uspešno

Foto DP

goji že več let kotalkarsko dejavnost na Peči. Sodelovali so kotalkarji in pesalci različnih starosti, ki so vsak po svoje pokazali, kar so se naučili v letošnji komaj začetni sezoni. Številni starši in drugi sorodniki, ki so napolnili stopnišče telovadnice, so seveda s ploskanjem vzpodbujali svoje otroke in tudi odrasle, ki so se zelo potrudili in pokazali več razgibanih točk. Svoje so prispevali tudi lepi kostumi. Poleg začetnikov so sodelovali že izkušeni kotalkarji in pesalci, ki so se pomerili v zahtevnih akrobatskih veščinah. Organizatorji so ob koncu prireditve vsem nastopajočim izročili božično darilo in tudi nekaj sladkega. Vsem so zaželeli lepe prihajajoče božične in novoletne praznike. Za spomin so se mladim športnikom postavili za skupinski fotografski posnetek. / DP

KNJIŽNICA DUŠANA ČERNETA
in SKUPNOST DRUŽIN SONČNICA

vabita na
**DRUŽABNO SREČANJE
OB KONCU LETA**

komisija Knjižnice Dušana Černeta iz Trsta bo ob tej priložnosti poskrbela tudi za predstavitev in

**IZROČITEV 27. NAGRADE DUŠANA ČERNETA
SKUPNOSTI DRUŽIN SONČNICA**

nedelja, 28. decembra 2014, ob 17. uri
Močnikov dom v Gorici

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ
vabi na
odprte dokumentarne razstave
in predstavitev publikacije

50 LET GLEDALIŠKE USTVARJALNOSTI

petek, 16. januarja 2015, ob 20. uri
spodnja dvorana župnijskega doma
Anton Gregorčič v Štandrežu

V letu 2015 bodo tej pomembni obletnici namenjeni še drugi dogodki.

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Petdeset let avtonomnosti

V palači na Oberdankovem trgu v Trstu so proslavili petdeseto obletnico prvega zasedanja Deželne skupščine z namenom, da počastijo to ustanovo in tiste, ki so jo v različnih vlogah in z različnimi stopnjami odgovornosti zastopali ter soustvarjali dragoceno dediščino.

V dvorani Deželnega sveta, v palači na trgu Oberdan 6 a v Trstu, je predsednik Franco Iacop s sporočilom predsednika republike Giorgia Napolitano otvoril slovesnost ob petdeseti obletnici prvega zasedanja Deželne skupščine, ki je potekala v dvorani tržaškega Občinskega sve-

ta, 26. maja 1964. Ta obletnica je bila priložnost za počastitev, ob prisotnosti predsednika Ustavnega sodišča Gaetana Silvestrija, ustanove in tistih, ki so jo v različnih vlogah in z različnimi stopnjami odgovornosti zastopali ter soustvarjali dragoceno dediščino.

Pomembni gostje

V dvorani so, ob predsedniku Sveta in Ustavnega sodišča, sedeli tudi predsednica Dežele Debora Serracchiani, Rino Bianchini, ki je bil leta 1964 deželni svetnik, in predstavnik Študentske konzulte Francesco Togniato. Na svečanosti

so se spomnili na tiste, bistvene trenutke izpred petdesetih let, ki so dejansko pomenili nastanek Dežele Furlanije Julijske krajine. Po Deželi Siciliji, Sardiniji, po Trentinskem Zgornjem Poadižju in deželi Valle d'Aosta se je »začelo novo poglavje zgodovine na vzhodni italijanski meji«, kot so pisali takratni časopisi. 61 novoizvoljenih svetnikov je priseglo v dvorani tržaškega Občinskega sveta, začasno pa jim je predsedoval najstarejši med njimi, socialist De Sandre iz Sacileja, ob katerem sta sedela liberalc Trauner iz Trsta in komunist Jarc iz Gorice. Doro De Rinaldi, Tržačan, kandidat, ki so ga imenovali krščanski demokrati, je s 34 glasovi postal predsednik. Njegov govor ni bil izrazito političen, temveč človeški. V njem je Skupščino opozoril na osnovne dolžnosti svetnikov.

»Ne pozabimo, da smo ljudje«, je rekel. »Spoštujemo drug dru-

gega. Veliko stvari nas ločuje, vendar smo vsi, brez izjeme, rezultat politične volje prebivalcev naše dežele. Zato moramo delovati v njen prid».

Daljne korenine

Predsednik Iacop je v uvodu svojega govora uporabil besede, ki jih je 26. maja 1964 izrekel prvi predsednik Doro de Rinaldini in zaključil s povzetkom otvoritvenega nagovora tržaškega škofa mons. Santina na predvečer namestitve prvega Deželnega sveta. Dva dogodka iz zgodovinske kronike, med katerima se je predsednik sprehodil po petdeset let trajajočem popotovanju, čigar korenine segajo daleč v preteklost, vse do rimskega Ogleja in do Oglejskega patriarha, predhodnika evropske in mednarodne razsežnosti tega območja, pri čemer ne gre pozabiti na Parlament Furlanije.

OD 26. MAJA 1964 DALJE

Vsako obdobje ima svoje značilnosti

Predsednik Franco Iacop je v svojem govoru ob proslavi 50. obletnice prvega zasedanja Deželnega sveta omenil govor prvega predsednika Sveta, Dora de Rinaldinija. Predsednik Iacop se je sprehodil po petdeset let trajajočem popotovanju, čigar korenine segajo vse do Oglejskega patriarha, predhodnika evropske in mednarodne razsežnosti tega območja, pri čemer ne gre pozabiti na Parlament Furlanije. S tem je želel izpostaviti dejstvo, da ugled in avtoriteta deželne ustanove ne sme izvirati le iz preteklih

uspehov, temveč ju je potrebno graditi z oblikovanjem in vodenjem modernega konteksta reform, ki suvereno izhajajo iz posebnosti in avtonomnosti dežele.

»V šestdesetih letih prejšnjega stoletja«, je rekel Iacop, »so nastali pogoji in sredstva, ki so nato deželo izvlekli iz zastonosti in gospodarsko-socialnih težav ter jo, v sodelovanju z gospodarskim in podjetniškim svetom, z ustanovami, z vsemi družbenimi akterji, z etničnimi in jezikovnimi manjšinami, z verskimi skupnostmi, z društvi in prostovoljci, spremenili v eno

najnaprednejših dežel, tako na državni kot na evropski ravni. Duh enotnosti in sodelovanja na lokalni in deželni ravni ter pošten in konstruktiven odnos med institucijami na občinski, deželni in državni ravni ter z mednarodno skupnostjo, brez katerega bi se ne bilo mogoče spoprijeti z izrednim stanjem ob potresu leta 1976 in v sledečih letih t. i. epo-peje obnove, je omogočil utrditev gospodarskega razvoja, razvoj osebnih storitev in dokončno namestitve Dežele na mednarodno sceno. Brez tega ne bi bilo mogoče odgovorno izvajati avtonomnosti, posebnosti in federalizma po načelu subsidiarnosti«.

Gaetano Silvestri (predsednik Ustavnega sodišča) na slovesnosti ob petdeseti obletnici prvega zasedanja Deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine.

Predsednik Napolitano slavi našo zgodovino

SODELOVANJE. Predsednik Republike Giorgio Napolitano je preko Generalnega sekretarja predsedstva Republike, Donata Marre, predsedniku Deželnega sveta poslal telegram, s katerim pošilja "prisrčen in doživet pozdrav" vsem članom Sveta, oblastem in vsem državljanom prisotnim na slavnostni seji".

V sporočilu spominja, da je "različne skupnosti vaše dežele še posebno prizadelo dolgo obdobje izseljevanja in izid zadnjega svetovnega konflikta, ki je privedel do boleče delitve ozemlja in zaradi česar se je zavlekla sama opredelitev posebne avtonomnosti".

"Zahvaljujoč slednji in trudu prebivalcev Dežele, je bilo mogoče premostiti tragedije in težave preteklosti in vzpostaviti konstruktivni dialog ter srečno sožitje med različnimi etničnimi in jezikovnimi skupnostmi«.

Deželna avtonomnost ne sme biti predmet pogajanj

Franco Iacop,
predsednik Deželnega sveta
Furlanije Julijske krajine

Petdeset let po prvem zasedanju Deželnega sveta Furlanije Julijske krajine je nastopil primeren čas za razmislek o pomenu deželne posebnosti, tudi v luči reform, ki jih obravnavajo na vsedrjavni ravni.

V petdesetih letih delovanja se je Deželni svet z vnemo, dalokovidnostjo, navdušenjem, občutkom za odgovornost, reformatorskim duhom in občutkom za skupnost, soočal z realnimi problemi vzhodne meje Julijske krajine in s parajočimi razdori, ki so se rešili s širjenjem evropskega duha. Brez tovrstnega truda, v šestdesetih letih prejšnjega stoletja ne bi bilo mogoče ustvariti pogojev in sredstev, ki so nato deželo izvlekli iz zaostalosti in gospodarsko-socialnih težav ter jo, v sodelovanju z gospodarskim in podjetniškim svetom, z ustanovami, z vsemi družbenimi akterji, z etničnimi in jezikovnimi manjšinami, z verskimi skupnostmi, z društvi in prostovoljci, spremenili v eno najnaprednejših dežel, tako na

državni kot na evropski ravni. Gre za duh enotnosti in sodelovanja na lokalni in deželni ravni ter pošten in konstruktiven odnos med institucijami na občinski, deželni in državni ravni ter z mednarodno skupnostjo, brez katerega bi se ne bilo mogoče spoprijeti z izrednim stanjem ob potresu leta 1976 in v sledečih letih t. i. epopeje obnove. Prav tako ne bi bila mogoča utrditev gospodarskega razvoja, ne bi prišlo do razvoja osebnih storitev in dokončne namestitve Dežele na mednarodno sceno ter ne bi bilo mogoče odgovorno izvajati avtonomnosti, posebnosti in federalizma po načelu subsidiarnosti.

S preoblikovanjem Senata in 5. poglavja Ustave, so Dežele danes neposredno vključene v proces globokih institucionalnih sprememb. Če primerjamo sedanji osnutek novega Senata z napovedmi iz prejšnjih mesecev je ta bolj uravnotežen in bolje zastopa zakonodajno razsežnost Deželnih svetov. Glede na predložene dokumente bo Furlanija Julijska krajina imela tri senatorje. Tako bo torej mogoče popolno zastopanje, tako večine kot opozicije medtem ko ostaja

odprto vprašanje zastopnosti slovenske manjšine. Med drugim obstaja možnost, da bodo tudi Dežele z rednim statutom imele določeno stopnjo avtonomnosti v določenih predelih (npr. na ozemljih, ki mejijo z avtonomnimi deželami), če bodo prihodki in odhodki v njihovih proračunih v ravnovesju. To je dobra novica, saj to gre v prid regionalizmu v državni organizaciji in vnaša mehanizem, ki ceni odgovorno upravljanje. Vsekakor pa je potrebno zagotoviti, da bo do prilagoditve statutom, za ureditev odnosov z Državo, prišlo v dogovoru z Deželami.

Franco Iacop (predsednik Deželnega sveta) na slovesnosti ob petdeseti obletnici prvega zasedanja Deželnega sveta Furlanije Julijske krajine.

Avtonomijo FJK zaščitimo in razvijamo s poudarjanjem svoje politično-upravne učinkovitosti ter z izpostavljanjem narodno-jezikovne raznolikosti

Igor Gabrovec,
podpredsednik Deželnega sveta
Furlanije Julijske krajine

Rojstni list naše Dežele je zapisan v ustavnem zakonu št. 1 z dne 31. januarja 1963 z naslovom Posebni statut Dežele Furlanije-Julijske krajine, ki v tretjem členu pravi, da se »v deželi priznava enakost pravic in ravnanja vsem državljanom, ne glede na to, kateri jezikovni skupnosti pripadajo, ter zaščita njihovih etničnih in kulturnih značilnosti.« Malo? Seveda, italijanski zakonodajalec bi se bil lahko nekoliko bolj razpisal, bistveno več o Slovencih, o Furlanih, o meji, o zgodovini, o političnih, etničnih in gospodarskih razlogih za ustanovitev zadnje od petih avtonomnih dežel. Veliko o tem pa lahko preberemo v zapisnikih ustavodajne skupščine, ki je občutljivemu in takrat še kar vročem območju na obronkih nove italijanske demokratične republike posvetila kar nekaj razprav, poglobljenih študij in krešenja različnih in mestoma diametralno nasprotujočih si mnenj. Dežela je nastala kot posebna, samostojna tvorba pretežno zaradi prisotnosti manjšin, vendar se je tega dejstva nekako sramovala in ga tako potisnila globoko v

svojo zavest. Zato se je v statutu FJK, žal, zapisala le splošna izjava o načelni enakopravnosti jezikovnih skupin oz. skupnosti, ki pa niso izrecno navedene. »Na ta način je ostala dežela Furlanija - Julijska krajina brez posebnosti, zaradi katere je nastala, namreč brez posebnih kompetenc, ki bi jih morala prejeti kot ostali dve deželi s posebnim statutom – Dolina Aoste in Tridentinska – Južna Tirolska -, v katerih živijo neitalijanske narodnostne skupnosti« je v neki študiji leta 1989 zapisal dr. Karel Šiško in v istem zapisu dodal, da je »Tretji člen torej pomenil korak nazaj v primerjavi z Ustavo [6. člen Ustave pravi, da republika štiti jezikovne manjšine z ustreznimi določbami], ker je predvideval 'zaščito...etničnih in kulturnih značilnosti', ne pa tudi sredstev, ki naj 'zaščito' uresničijo.«

V ta argument se je, med drugim, poglobil tudi odvetnik Mitja Ozbič v nadvse koristnem in še vedno zelo aktualnem zborniku »Na oni strani meje«, ki ga je leta 2004 izdala Univerza na Primorskem (Knjižnica Annales Majora). »Tudi skopo besedilo 3. člena je vsebo-

valo vse elemente možnih rešitev v korist slovenske manjšine na deželnem območju: posebni statut je izhajal iz obvezujočega 116. člena Ustave, ki je navajal FJK kot avtonomno deželo s posebnim statutom in katerega vsebina je bila neposredno že vnaprej določena z X. prehodnim določilom, ki je zelo jasno zahtevalo, naj se v deželi FJK, dokler ne bo dobila posebnega statuta in dokler bi se v njej izvajala določila dežele z rednim statutom, začasno izvajajo splošna določila V. poglavja Ustave, s tem da velja zaščita za jezikovne manjšine v skladu s 6. členom, ki »programira« zaščito jezikovnih manjšin z »ustreznimi določbami« je zapisal odv. Ozbič in takoj zatem pojasnil, da tako napredno tolmačenje določila v deželnem statutu, žal, ni bilo sprejeto in vrsto let je prevladovalo ozko razumevanje tega člena, ki deželnemu zakonodajalcu ni dovoljevalo sprejetja pozitivnih ukrepov v korist slovenske manjšine. Odnos deželnih institucij do slovenske narodne skupnosti se je v desetletjih razvijal z viški in padci, ki so bili vsekakor vezani na vsedrjavne di-

ZMANJŠANJE STROŠKOV V FURLANIJU JULIJSKI KRAJINI

1. Prehod na pokojninski sistem, ki pri izračunu mesečnih izplačil upošteva predvsem vsoto prispevkov, in ukinitve dosmrtna rente deželnim svetnikom.
2. Zmanjšanje števila deželnih svetnikov in odbornikov.
3. Znižanje povračila deželnim svetnikom in odbornikom.
4. Zmanjšanje izplačila deželnim svetnikom ob koncu mandata.
5. Javni in razvidni prikaz premoženjskega stanja izvoljenih upraviteljev in nosilcev upravnih funkcij.
6. Do 50 odstotno znižanje prispevkov svetniškim skupinam v Deželnem svetu.
7. Zmanjšanje stroškov upravnega aparata.
8. Zmanjšanje zbornih organov v deželnih agencijah.
9. Omejitve pri zaposlovanju javnega osebja.
10. Omejitev honorarjev upraviteljev in zaposlenih v podjetjih, ki so v večinski lasti Dežele.
11. Izboljšanje pogojev najemniških pogodb.
12. Odstop od kapitalskih naložb v namenskih podjetjih.

namike. Devetdeseta leta so prinesla t.i. zakon za obmejna območja, ki je v pričakovanju odobritve organskega zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji deželi dodeljeval posebno finančno postavko za podporo kulturnih in umetniških pobud v korist slovenske manjšine. Do zaščitnega zakona, ki nikakor ni dokončno reševal številnih odprtih vprašanj, je prišlo deset let kasneje, leta 2001. Deželni zakonodajalec je svojo osnovno »domačo nalogo« opravil šele leta 2007, ko je deželni svet sprejel zakon številka 26, ki je že po nekaj letih potreben določenih korektur. Medtem se na vsedrjavni ravni že dalj časa vije razprava glede bodočnosti, vloge in pristojnosti dežel, tako rednih kot avtonomnih, kar ponovno potisne v ospredje razloge, ki so botrovali nastanku avtonomne dežele Furlanije

Julijske krajine. V tem smislu naj nam bo danes morda še bolj kot včeraj za zgled uresničevanje posebnih statutom v dveh nam sorodnih deželah, se pravi v Dolini Aoste in na Tridentinskem – Južni Tirolski. Jezikovna in narodna posebnost na tistih območjih se je konkretizirala v učinkovite instrumente za vsestranski družbeno-gospodarski razvoj, ki daleč presega kulturne in jezikovne okvire. Furlanija Julijska krajina je v svoji petdesetletni zgodovini pokazala, da je ne le opravičena, temveč tudi vredna posebnega statusa, saj ostaja njena vloga na tem evropskem križpotju nespremenjena. Slovenska in druge narodne in jezikovne skupnosti pa še naprej predstavljajo posebnost, ki je za vse nas naravno dano bogastvo in hkrati tudi velik izziv za evropsko naravnano bodočnost.

Kratke

Radio Trst A – Nedelja, 28. decembra 2014

Spomin na akademika Milka Matičetovega

Radio Trst A bo v nedeljo, 28. decembra, ob 12. uri v spomin na nedavno preminulega narodopisca in vsestranskega raziskovalca ljudskega izročila v Reziji in Benečiji akademika Milka Matičetovega predvajal intervju s tem mednarodno uveljavljenim slovenskim etnologom, ki ga je urednica Ines Škabar imela z njim leta 2007. Ponovitev oddaje bo na sporedu v ponedeljek, 29. decembra, ob 14.10.

Zahvalno pismo Misijonskemu krožku Rojan Z darovi so dogradili center Ampitafa

Misijonski krožek Rojan je prejel tole pismo:

“Spoštovani prijatelji!

Z veseljem Vam izrekam kar največjo zahvalo za izdaten dar v korist našega misijona Ampitafa. To je nov center, ki je nastal v okrilju gospoda Petra Opeke. Akamasoa, torej ustanova Petra Opeke. Sam sem zadolžen za delovanje te socialne ustanove.

Imamo porodnišnico s preko 230 rojstvi letno, bolnišnico z ležišči na razpolago, ves državni program razen kontracepcije, ki jo nadomeščamo s poukom naravnega urejanja rojstev.

Imamo osnovno petletko in nižjo srednjo šolo. V obeh šolah je nekaj manj kot 500 otrok. Ti kraji so bili še pred desetletjem nedostopni, zato smo naredili cesto in sedaj ta center nudi zdravstvene in socialne usluge šestim občinam, ki smo jih povezali s cestami. Na tem območju živi preko 70.000 prebivalcev. Ker je tu prebivalstvo ekonomsko zelo šibko in je podhranjenost 16-odstotna, imamo kar veliko stroškov.

Vaš dar bomo uporabili za nakup mleka v pločevinkah. Ena pločevinka stane približno 1 evro. Dar bo pomagal do nujnega obroka hrane 24 otrokom (toliko jih tedensko prejema pomoč v mleku) deset tednov. Ta izračun pove, kako veliko nalogo so v življenju opravili dobrotniki župnije Rojan. Bog Vam povrne z duhovnimi darovi!

Prisrčno voščilo za božične praznike in Božjega blagoslova še naprej. Vaš Janez Krmelj, Madagaskar”.

Če se hoče kdo pridružiti tej akciji, lahko stori to tudi z nakazilom na:

ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE

IBAN: IT22 089 2802 2010 2000 0086 948

Codice BIC: CCTSIT2TXXX

Misijonski krožek Rojan, ul. Cordaroli 29, 34135 Trst

Podelitev štipendij Sklada Sergija Tončič

Nikar brez poguma in zvestobe!

Naj letošnje poročilo o podelitvi štipendij in študijskih podpor 2014-2015 iz Sklada Sergija Tončiča začnemo pri mladih, ki so s svojim študijskim delom izpolnili pogoje upravnega odbora.

Tri štipendije po 1.500 evrov so prejeli Iva Pertot (2. letnik magistrskega študija na Politehniku v Turinu, smer biomedicinsko inženirstvo), Mateja Počkaj (3. letnik Klasične filologije na Univerzi v Ljubljani), Damjan Klanjšček (3. letnik Agronomske fakultete na Univerzi v Vidmu). Podpore v zneskih od 500 do 800 evrov so prejeli Sara Zupancich, Veronica Porro, Matia Ferletic, Helena Pertot, Elena Rita Pesaro, Caterina Ducci Novelli, Nika Cotič, Elena Guglielmotti, Irina Tavčar, Jurij Klanjšček, Alex Devetak, Elisa Peric, Tina Kraji, Neža Kravos. Odbor je letos prejel petintrideset prošelj, to je pet več kot lani; celotna vsota podeljenih sredstev pa znaša 12.400 evrov. Vloge so prispele s Tržaškega, z Goriškega in iz Videmske pokrajine, prosilci študirajo po večini v Trstu in na primorskih univerzah tu in onkraj meje, pa v Ljubljani, Vidmu, Urbinu in drugod.

Ti naši mladi so namreč razpeti med domom in svetom, med zvestobo domačemu in pogumom, ki je potreben za udeležanje lastnih idej, svoje biti. O tem je govoril Marko Kravos, predsednik Tončičevega sklada, v svojem prisrčnem nagovoru na podelitvi štipendij, ki je bila v Dijaškem domu v petek, 12. decembra.

Aleksander Ipavec o svojem bivanju in delovanju v Nadiških dolinah

“Delal sem, da bi Benečiji ponudil čim več kulture”

Benečija se je v življenju Aleksandra Ipavca, po rodu z Opčin, pojavila pred skoraj dvajsetimi leti. “Leta 1996 sem namreč začel poučevati harmoniko na sedežu Glasbene matice v Špetru”. Od takrat dalje so se poklicne in umetniške zadolžitve za glasbenika v Benečiji naglo spreminjale in se krepile: najbrž v skladu, pardon v sozvočju, s hitrim tokom tamkajšnje Nadiže. “Prva leta sem se v novo okolje vpeljeval. Spoznal sem tako nov način doživljanja pojma zamejstva in slovenstva, na podlagi katerega sem nato stkal svojo beneško bi-

vanjsko mrežo. Prizadeval sem si, da bi svojemu novemu tkivu ponudil čim več kulture”. S tem namenom je Ipavec zato ustanovil harmonikarski orkester, ki je takrat deloval v sklopu Glasbene matice. V času je sestav postal samostojen in spremenil ime v Accordion Group 4-8-8-16. Vanj so najprej stopili mladi harmonikarji iz Nadiških dolin, nato je Accordion Group prestopil meje Benečije in sprejel glasbenike iz Furlanije, Gorice in Slovenije, kar daje načrtu doživljanja pojma zamejstva in slovenstva, na podlagi katerega sem nato stkal svojo beneško bi-

vanjsko mrežo, nam je povedal Ipavec, ki je sam prekoračil mejo in se leta 2009 zaposlil na glasbeni stik z nekaterimi učenci iz Benečije, veliko sem do lanskega leta sodeloval z občino Podbonesec, s

katere smo priredili več glasbenih dogodkov. Rad se spominjam DVD projekta ‘Landar an Vida’, ki so ga leta 2012 ob sodelovanju komornega zbora Musica viva iz Tolmina in režiji Martine Kafol sestavili harmonikarski orkester Accordion Group 4-8-8-16, pianistka Paola Chiabudini in skupina Etnoploč trio”. DVD združuje ob glasbi še beneško besedo, lik o kraljici Vidi in krajevne naravne bisere ter kulturne znamenitosti Benečije. “Želja tega celovitega zvočnega in vizualnega načrta, ki je nastal zaradi prizadevanja občine Podbonesec in producenta Marka Canduta ter sodelovanja snemalca Aleksa Kalca, je preprosta, sicer daljnovidna: hoteli smo ovrednotiti beneško kulturo in hkrati promovirati turistično ponudbo Nadiških dolin”.

Občina Podbonesec prireja božične koncerte že veliko let, od leta 2004 pa je pri pripravi le-teh kot umetniški vodja soudeležen Ipavec sam. “Kakovostni nivo božičnih koncertov je rasel iz leta v leto, vedno smo se trudili, da bi ob teh priložnostih prikazovali do- seže tudi krajevnih glasbenih akterjev. Nekoč smo ta dogodek prirejali v sejni dvorani občinske palače v Podbonescu, nato smo se preselili v domačo cerkev. Zaradi prostorske stiske pa smo se letos odločili, da bomo božični koncert priredili v cerkvi sv. Silvestra v Landarju. Ta bo 27. decembra ob 18. uri”.

Na njem bodo nastopili Accordion Group 4-8-8-16, Polifonski zbor iz Rude pod vodstvom Fabiane Noro in priznani srbski harmonikar Miljan Bjeletič. On je v svoj program uvrstil Fantazijo in Fugo za orgle Carla Philippa Emanuela Bacha,

turno bogatost mesta na mlade generacije. “Trst se mu zato zahvaljuje in se s tem priznanjem poklanja kulturnemu bogastvu celotne skupnosti”, je župan končal svoj poseg.

Rebulova hči Alenka je nato prebrala zahvalno pismo, v katerem se oče predstavlja kot sin Krasa, a tudi mesta, saj je po tržaških ulicah hodil štirideset let kot profesor latinščine in grščine na slovenskem klasičnem liceju France Prešeren. A tudi naploh ga je mesto navdihovalo, od tekstov slovenske priselitve ob zaliv v 8. stoletju preko srednjega veka vse do danes. Spomnil je na mladinsko črtico o Scipiu Slataperju, prijateljstvo s Fulviom Tomizom in Manliom Cecovinijem ter srečanja s škofom Bellomijem. Ulice, kraji in ljudje Trsta so pravzaprav navdahnili največja Rebulova literarna dela. Ob koncu pisma je slavljenec poudaril, da je častni pečat dokaz njegovega intimnega stika z mestom Trst, ki mu vošči srečno in evropsko prihodnost. Ganljivemu aplavzu je sledil še podpis Rebulovih hčerk v občinski spominsko knjigo.

Jernej Šček

Srednjeveški pečat mesta Trst Alojzu Rebuli

Župan Cosolini: “Hvala!”

Tržaška občinska uprava se je z visokim odlikovanjem poklonila še enemu velikemu predstavniku slovenske skupnosti v Italiji. Župan Roberto Cosolini je v torek, 16. decembra, v Sinji dvorani tržaške občine podelil srednjeveški pečat mesta Trst pisatelju, profesorju in kulturniku Alojzu Rebuli. Priznanje sta ob prisotnosti številnih vidnih predstavnikov prevzeli hčerki Alenka in Tanja, saj se oče slovesnosti zaradi zdravstvenih razlogov ni mogel udeležiti. Naj spomnimo, da so srednjeveški pečat v preteklih letih že prejeli pisatelj Boris Pahor, duhovnik Dušan Jakomin in Zveza cerkvenih pevskih zborov.

Kratko in jedrnat slovesnost je vodil sam Cosolini pred manjšo množico predstavnikov oblasti in medijev, med katerimi naj omenimo tržaškega občinskega odbornika Edija Krausa in svetnika Igorja Švaba, podpredsednika ob-

činskega sveta Alessandra Carmija, občinska svetnika Maria Ravallina in Roberta Decarlija, predsed-

nost kot temeljno sestavino tržaškega življa, ki je zato bogatejši. Ne združujejo nas le tragedije 20.

činskega sveta Alessandra Carmija, občinska svetnika Maria Ravallina in Roberta Decarlija, predsednost kot temeljno sestavino tržaškega življa, ki je zato bogatejši. Ne združujejo nas le tragedije 20.

stoletja, ampak tudi vsakodnevna zgodovinska, kulturna in jezikovna kontaminacija. Cosolini je še poudaril, da je Rebulova figura vzgojiteljska: z dolgoletnim poučevanjem na slovenskih višjih srednjih šolah v Trstu je učinkovito predstavljal in prenašal kul-

Društvo slovenskih izobražencev

Svojevrsten kulturni in predvsem praznični večer

S prazničnimi barvami umetnosti so se v Društvu slovenskih izobražencev poklonili besednim, glasbenim in umetniškim ustvarjalcem Mariju Čuku, Dezideriju Švari, Igorju Zobinu in Miroslavu Košuti, ki jih je predstavila urednica Nadia Roncelli in z njimi vodila pogovor.

Izbor barvnih umetnin Deziderija Švare krasi in prijetno poživlja stene Peterlinove dvorane. O teh je po glasbenem uvodu s pesmijo *Song for Josh*, profesorja harmonike pri Glasbeni matici Igorja Zobina, na umetnikovo prošnjo, skoraj ukaz, spregovoril Marij Čuk, čeprav je sam dejal, da ni likovni kritik, ki bi strokovno utemeljeval. Tako je predstavil razobešene slike po svojih občutkih in dejal, da so večplastne in povedne. Nastajale so v letih 2008 do 2013, po njih pa skuša umetnik posredovati svoja čustva drugim. Umetnosti ni treba razumeti, ampak ljubiti, prav po Švarovih delih pa lahko vzljubimo umetnost. Čuk se je posvetil še spominom umetnika Deziderija Švare, saj se je rodil v Ricmanjih, od koder je že kot

dveletni deček opazoval čarobnost morja, ki ga danes pogosto upodablja v svojih delih. V njem najdemo elemente človekovega razvoja in filozofije, protislovij, robov in pomiritve. V osnovi so močne barve, ki se razpršijo v neko neskončnost. Preko meditativnosti pošilja umetnik sporočilo; umetniška govornica pa prihaja od barv do besede in nas nagovarja. Figurativnost, ki je temelj Švarove ustvarjalnosti, pelje v slutnjo, ki je svobodno obzorje in pelje v neznanost.

Nadia Roncelli je v nadaljevanju spregovorila o dveh knjigah, ki sta doživeli krstno predstavitev prav na knjižnem sejmu v Ljubljani in so ju izdali pri založbi Mladika: *Ko na jeziku kopni sneg* Marija Čuka in *Zapisi na orošeno okno* Miroslava Košute. Le-ta se je nenadoma znašel pred izzivom, da se opredeli do svoje poezije: “Tako sem se odločil, da prižgem ognjišče in kaj zakurim, da ne bodo literarni zgodovinarji začeli brskati po stvarih, ki se jih ne tičejo”. Rezultat tega je bogata, skoraj

petsto strani obsežna knjiga z izbranimi zapisi, ki so že obstajali, a so bili razpršeni v različnih medijih in postavljeni v širok časovni razpon, od leta 1958 do letos. Košuta je opisal na kratko

Deziderij Švara, Igor Zobin, Miroslav Košuta in Marij Čuk (foto Damij@n)

svojo življenjsko zgodbo, saj je imel srečo, da je delal z veseljem. Knjiga je razdeljena na štiri dele, ki vsebujejo spomine na ustvarjalce, opise knjig, intervjuje in soočanje z različnimi temami. V novi pesniški zbirki Marija Čuka *Ko na jeziku kopni sneg* se

srečujejo, prepletajo in spopadajo trije tematski sklopi: eksistenencialni, ljubezenski in družbeno-kritični. Kljub temu da pride do določenih ugotovitev in se pesnik spopada z dvomom in brezupom, ne zapade nikoli v nihilizem. Spremno besedo je napisal prof. Boris Paternu. Pomemben element je ironija. Čeprav je Marij Čuk dejal, da človek težko govori o sebi, je pozneje dokazal obratno in hudomušno pripomnil, da se je treba bati,

ker se ne bo mogel ustaviti. Poslušalci so izvedeli pomen naslova, ki se tiče medčloveških odnosov in tega, kako uspe poeziji postavljati vprašanja. Večer je s svojim igranjem popestril Igor Zobin.

Šin

skladbo Flashing norveškega skladatelja Arneja Nordheima; izvedbo sonate Giuseppeja Domenica Scarlattija bo Bjeletič segel v italijansko baročno literaturo, z Romanom Maxa Regerja pa bo ponudil primer iz nemške zakladnice na prelomu med pozno romantiko in sodobnostjo; s Ciganskimi pesmimi španskega skladatelja iz 19. stoletja Pabla De Serasteja pa bo srbski umetnik ponesel v beneški večer kanček iberskega čara. Pevski sestav iz Rude pa bo občinstvu najprej poklonil znano zborovsko skladbo Lux Aurumque ameriškega skladatelja in zborovodje Erica Witacreja, nato se bo ob harmonikarski spremljavi orkestra Accordion Group 4-8-8-16 podal v interpretacijo Kamnith pesmi (Canti rocciosi) siciljskega skladatelja Giovanni Solimone: skladbe je za zbor in harmonikarski oktet osebno priredil Aleksander Ipavec.

POGOVOR Ob 70. življenjskem jubileju glasbenika in zborovodje Janka Bana

“Prihodnost je tam, kjer bo vzvode našega organiziranega pevskega delovanja prevzela mladina”

Pred nedavnim je zborovodja, glasbenik in nekdanji glasbeni urednik na deželni sedeži RAI v Trstu Janko Ban praznoval 70. življenjski jubilej, zaradi česar smo ga povabili pred mikrofon. V njegovem izjavljanju se zrcali njegova glasbena pot, ki pa dejansko sovpada z usodo dobrega dela pevskega gibanja v naši slovenski zamejski skupnosti v zadnjih desetletjih.

Janko Ban – za vse, ki vas poznajo, je vaše ime povezano z zborovskimi petjem. Petje vas je spremljalo že v mladih letih, nato ste se uspešno preizkusili tudi v zborovodstvu, kar še danes počenjate. Od kod ta vaša ljubezen do zborovske glasbe? Zanimanje za glasbo me spremlja že od mladih nog, saj so bili tudi moji starši zborovski pevci. Mati in oče sta bila člana cerkvenega zbora pri Sv. Jakobu in zbora družstva Ivan Cankar, ki je prav tako imelo sedež v tej mestni četrti. Zelo rad sem pel v šolskih zborih, po mutaciji pa sem svojo pot nadaljeval kot starši na koru domače cerkve. Zborovski dejavnosti sem se nato posvečal v službenih letih kot glasbeni urednik na programskem oddelku deželnega sedeža RAI. Dejansko sem v zborovskem petju vedno čutil močan socialni nabor: zbori so namreč vedno bili okolje druženja in medsebojnega spoznavanja ter prijateljstva. Tako je bilo zame pri cerkvenem zboru pri Novem sv. Antonu, pri zboru tržaških skavtov, pri barkovljanskem pevskem sestavu. Takrat še nisem imel globlje vstopa v zborovsko literaturo. Posluševali smo se zato pesmaric, ki so vsebovale tako literaturo, ki je že itak sestavljala železni repertoar večine naših pevske sestavov.

Kako ste se odločili, da stopite na ‘drugo’ stran, da postanete zborovodja? Ali je bil za to potezo jasen načrt ali zgolj slučaj? Ni šlo za slučaj, saj sem na Glasbeni matici poleg viole in violine študiral tudi dirigiranje, s čimer sem si ustvaril dovolj trdno podlago, na kateri sem nato začel graditi svojo zborovodsko dejavnost. Vsakokrat, ko sem dirigiral orkester Glasbene matice, sem spoznal, da mi je poglobljanje v partituro dragoceno intelektualno dejanje. Tak odnos sem nato ohranil tudi do zborovske literature.

Omenili ste, da ste bili tudi glasbeni urednik pri programskem oddelku Radia Trst A, kar vam je ponudilo privilegiran pogled v širšo zborovsko dejavnost. Kako je vaša služba vplivala na vašo glasbeno osebnost in zborovski angažma?

S službo sem imel srečo predvsem zaradi dveh razlogov: prvič zato, ker sem delal v slovenskem okolju, drugič zato, ker sem se ukvarjal z glasbo. Moje zadolžitve so sicer zahtevale odmik od praktičnega izvajanja glasbe in poglobitev muzikološkega vidika glasbene literature. S službo sem širil obzorja, ki mi jih je sprva začrtal glasbeni študij. Na radiu sem se namreč soočal z novimi glasbenimi pojavi in zanimivimi glasbeniki. Te dragocene izkušnje ter odkritja sem nato izrazil na področju svoje zborovske dejavnosti.

sti.

Vaši pevci vas poznajo kot natančnega zborovodjo, ki vsako skladbo raziskuje do najmanjše nianse. Hkrati pa vas odlikujeta prijaznost in gosposkost. Skratka, kakšne lastnosti mora imeti po vašem mnenju dober dirigent, kakšne pa mora imeti pevec?

Če pevci tako razmišljajo o meni, sem jim res hvaležen. Natančno branje je pogoj zato, da bo vsaka skladba pravilno izvedena. To pa ni edini pogoj, saj je branju partiture potrebno nato priložiti še interpretacijo skladbe. Študij partiture in oblikovanje interpretacije pa ne moreta biti vsiljena z viška, saj se zborovodja sooča s skupino pevcov, kjer ima vsak svojo občutljivost. Dirigent ima sicer vedno zadnjo besedo, svoja umetniška stališča pa mora vedno utemeljiti. Dober dirigent namreč ne sme dati vtisa, da ukazuje, ampak da podoba skladbe oblikuje skupno s pevci: se pravi na način, da se pevec nikoli ne počuti manjvrednega od dirigenta.

Katera glasbena zborovska zvrst vam je najbližja?

Najraje imam klasično komorno zborovsko glasbeno zvrst. V to definicijo uvrščam tudi sodobne glasbene zvrsti, ki so komorno naravnane. Rad imam zato skladbe, ki gredo od zgodnje renesanse do sodobnosti: razpon je torej zelo širok.

V svojem življenju ste spoznali veliko število skladateljev in glasbenikov. Kateri izmed njih vas je najbolj obogatil?

Mislím, da je moja glasbeno pot zaznamoval vzor treh nam vsem znanih mož. Moj prvi mentor je bil Oskar Kjuder, ki me je učil violino in violo: s svojim didaktičnim zanosom me je navdušil za glasbo. Na zborovskem področju pa ne morem mimo Ubalda Vrabca. Več let sem pel v zboru Jacobus Gallus, ki ga je vodil Vrabec. Kot pevec sem opazoval, kako zborovodja vodi in hkrati pripravlja skupino; takrat sem spoznal, katere so dobre in katere slabe lastnosti pevca. Vrabec me je dejansko naučil, kaj vse mora zborovodja zahtevati od pevcov in kako postopati, da se njegovi napotki udejanjijo. Skratka, Vrabec me je vpeljal v pojem zborovodstva. Tretji mentor je bil zame Pavle Merku'. Na radiu sem služboval v glasbenem uradu, ki ga je on vodil. Njegova zasluga je, da se glasbi ne predajam le iz emocionalnega zanosa, ampak gojim tudi (ali celo predvsem) kritični pristop h glasbeni umetnosti.

Vaša zborovska in zborovodska pot je res dolga. To pomeni, da ste imeli priložnost v prvi osebi spremljati razvoj, sunke in premike naše zborovske dejavnosti. Katero je bilo po vašem mnenju zlato obdobje zamejskega zborovskega gibanja?

Verjamem, da za vse velja splošno načelo življenja, po katerem se nekaj rodi, raste in zamre. Tako je tudi pri zborih, ki nastanejo in se razvijajo do določenega nivoja, preko katerega ni mogoče seči zaradi večjega števila dejavnikov: družbenih ali osebnih. Akademске zore sestavljajo študenti, ki še niso prestopili praga življenjskih obveznosti: se pravi, da tak zbor ohranja določen kakovostni nivo in se razvija, dokler ga njegovi izkušeni pevci ne zapustijo, nato nastopijo drugi mlajši člani. Tudi pri ostalih pevske sestavih, predvsem manjših, je problem, če zmanjkajo pevci zaradi službenih ali družinskih obveznosti. To pomeni, da ima vsak zbor svoje

posvetnega petja in kako pa cerkvenega? Rekel bi, da doživljam oboje na enak način. Bodisi v enem kot v drugem primeru izhajam najprej iz partiture, nato dodajam interpretacijo, ki mora ustrezati vsebini skladbe. Razlika ustvarja torej besedilo, ne glasba.

Kako so se v času spreminili strani mora vsak program odražati neko kulturno noto in kulturno logiko. V tem je vrednost vsakega repertoarja. Na tak način se kvaliteta zbora dvigne, saj ga ovrednotita izvedbeni in programski parameter. Ta vidik je še kako pomemben za neakademске zore: razmerje med kvaliteto petja in kakovostjo programa je bistvenega pomena.

Kaj pa glede poznavanja avtorjev? Mislim, da so naši avtorji poznani na Primorskem, drugod po Sloveniji pa ne: to zaradi vračeniosti revije Primorska poje v našem prostoru; ta revija je v času postala dragocena priložnost medsebojnega spoznavanja. V sklopu te revije je bila pred leti izvedena statistika, ki je pokazala, da je najbolj izvajal avtor na Primorskem poje Ubald Vrabec! V prihodnje bodo ankete pokazale druga razmerja, ki bodo odražala generacijsko zamenjavo tudi v skladateljskih vrstah. To je prav, saj imamo pri nas v zamejstvu veliko dobrih mladih skladateljev in zborovodij.

Ali se imate zgolj za zborovodjo ali se še prepoznavate kot pevec?

Prenehal sem biti pevec, ko sem postal zborovodja. Svojtčas sem sicer študiral solopetje, a le zato, ker sem se hotel poglobiti v pevsko tehniko. Kar sem spoznal na tem področju, mi je v pomoč, ko moram svojim pevcem svetovati, kako premostiti določene pevsko-

tehnične težave. Še danes pa rad pojem v priložnostnih pevske sestavih, ker se na tak način soočam s pristopi svojih stanovskih kolegcev, ki so drugačni od mojega. Ko pojem v zboru, si nabere morskatero dragoceno izkušnjo, ki jo nato unovčim pri svojem delu.

Katerega trenutka ali dogodka se kot zborovodja najraje spominjate?

Takih trenutkov je bilo veliko. Imel sem veliko zadoščenja s Tržaškim oktetom, z vokalno skupino Musica noster amor in z zborom Jacobus Gallus. Ta mešani pevski sestav je imel letno skoraj dvajset nastopov, kar pomeni, da se jih je v desetih letih nabralo kar veliko. Nekateri so bili kakovostno bolj dovršeni, drugi manj. Glasba, kot katerakoli druga umetnost, ponuja vedno povratne občutke, ki te spremljajo čez dan, čez noč, vedno v življenju. Najbolj pa sem bil zadovoljen takrat, ko je nastop prejel potrdilo za kakovostno izvajanje repertoarja: mislim namreč na tekmovanja v Mariboru, kjer so nas več let zaporedoma odlikovali z zlatimi oziroma srebrnimi priznanji. Ti so bili dobri rezultati za zbor, ki ne izhaja iz osrednje Slovenije, ampak z obrobja slovenskega etničnega ozemlja. S programi, ki so vrednotili glasbene dosežke naših zamejskih skladateljev, smo ponesli v osrčje matične domovine kulturo slovenskega življa v Italiji.

IG

Foto IG

življenje, svoj razvojni ciklus: ‘zlate dobe’ ne doživljajo vsi zbori hkrati, ampak ločeno. Zato bi težko evidentiral neki časovni razpon, med katerim bi bil razvoj našega zborovstva večji od kakega drugega obdobja. Vsak zbor ima namreč svojo zgodbo. Moja zgodba se zdaj nadaljuje pri zboru Igo Gruden v Nabrežini in pri cerkvenem zboru Sv. Jernej na Opčinah. S tem smo posneli novo ploščo s skladbami Staneta Maliča in Ubalda Vrabca, ki smo jo pred kratkim dobili v roke.

Kakšna pa je prihodnost naše zborovske dejavnosti? Se vam zdi, da se naša narodna skupnost zaveda pomena, ki ga za naše ljudi ima zborovstvo?

Pri nas je še vedno veliko ljudi, ki radi pojejo. Žal, pa manj kot v preteklosti. Ti se gotovo zavedajo pomena petja. Kakšna bo prihodnost petja, pa ni odvisna samo od njih, ampak predvsem od organizatorjev, društev. Vsi lahko bomo, da so nastale in še nastajajo pri raznih društvenih nove pevske skupine, od otroških preko mladinskih do pomutacijskih. Pri kakšnem društvu je poskrbljeno celo za vse generacije. V takih primerih si lahko samo želimo, da bi se njihovo delo uspešno nadaljevalo.

Aktivni ste tudi na področju cerkvenega zborovstva: kakšna je prihodnost petja na korih naših cerkev?

Tudi prihodnost našega cerkvenega petja je odvisna od tega, kar sem pravkar povedal. Istočasno je tu večja možnost kot pri posvetnih zborih, da poje v istem zboru več generacij. Mlajše generacije pa se lahko vključijo v liturgijo tudi z njim bližje, sodobnejšo pevsko in glasbeno literaturo: mislim na primer na skavtske in podobne pesmi. Skratka, ni velike razlike med prihodnostjo cerkvenega zborovstva in društvenih pevske sestavov. Prihodnost je tam, kjer bo vzvode našega organiziranega pevskega delovanja prevzela mladina.

Kako doživljate sporočilnost

pevci in njihov odnos do zborovske kulture, kako pa so se spremenili okusi občinstva?

Na pevske okuse človeka današnjega časa močno vplivajo mediji, najbolj televizija. Gledalec ima vtis, da je mogoče doseči čudovite umetniške rezultate z najmanjšim naporom. Vemo pa, da sploh ni tako. Vsak rezultat temelji na trdem delu, na poglobljenem študiju. To še kako velja za petje, kjer mora pevec obvladati vsaj nekaj osnovne vokalne tehnike. Je pa tudi res, da odrasli pevski sestavi ne morejo veliko spreminjati pevske tehnike, saj so njihovi člani že več let pač vajeni peti na določen način. Pevska dejavnost je fizičnega značaja, se pravi, da so pri njej soudeležene mišice: te so pri odraslih manj prožne in pripravljene na spremembe kot na primer pri mlajših članih akademskih zborov, ki razpolagajo s svežimi mišicami, s svežimi glasilkami, s svežimi idejami.

Kaj pa občinstvo?

Mislím, da se današnja publika udeležuje priditev našega kulturnega življenja v veliko manjši meri in številu kot pred četrto stoletja ali še več. Društvene prireditve pa so navadno dobro obiskane, najbrž pa zato, ker so kulturni akterji tistega večera njihovi sorodniki in znanci. Največkrat so v teh primerih estetski okusi občinstva, pevec in zborovodje povsem slični.

Kako zbirate pesmi pri sestavljanju programov? Velikokrat dajete prednost tukajšnjim avtorjem. Se vam zdi, da so v osrednji Sloveniji dovolj poznani? In pri nas? Se nanje obračajo ali segajo raje po tujih avtorjih?

Moj estetski credo mi narekuje prepričanje, da ni pomembno le, kako neki zbor poje, ampak tudi, kaj poje. Važni sta kakovost izvajanja in vsebina repertoarja. Prav je, da vsak zbor vnaša v svoj repertoar skladbe, katerim je kos. V tem primeru bo pevski sestav lahko dosegel kakovostno dovršenost v izvajanju. Po drugi

Obvestila

Dne 26. decembra 2014 ob 10.30 (po maši) bo v cerkvi v Zgoniku Božičnica, na kateri bodo sodelovali otroci iz župnije Zgonik in Šempolaj. Božičnico bodo ponovili v cerkvi v Šempolaju 6. januarja 2015 ob 10.30 (po maši).

V galeriji kavarne Caffè San Marco v Trstu (ul. C. Battisti 18) je na ogled do 6. januarja 2015 razstava goriškega fotografa Joška Prinčiča z naslovom Kamni spomina – Židovsko pokopališče v Rožni Dolini. Razstavo fotografa J. Prinčiča prirejajo kavarna Caffè San Marco, Kulturni dom Gorica, združenje Amici di Israele iz Gorice, Forum Cultura iz Gorice in fotoklub Skupina 75 iz Gorice.

Darovi

V spomin na članico Julko darujeta Meri in Anica vsaka 20 evrov za Slovensko Vincencijevo konferenco.

Misijonski krožek Rojan je prejel: za slovenske misijonarje: Franc Saksida 340, N. N. iz Boršta 20, Dragica Morenič 5, P. Z. 50 evrov; za misijon patra Ernesta Saksida – Brazilija: N. N. 360, G. G. 206 evrov; za riž otrokom patra Pedra Opeke – Madagaskar: P. Z. 100 evrov. Darove lahko nakažete tudi potom: ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice BIC: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan via Cordaroli 29 34135 Trst

MOŠKI ZBOR FANTJE IZPOD GRMADE

vabi na koncert

ZVELIČAR NAM JE ROJEN ZDAJ

oblikovali ga bodo OPZ Ladjica MeCPZ Devin, Fantje izpod Grmade in gostujoča Vokalna skupina Sraka

na Štefanovo, 26. decembra 2014, ob 17.30 v ogrevani cerkvi Sv. Duha v Devinu

ŽUPNIJSKA SKUPNOST OD BANOV v sodelovanju z ZCPZ

vabi na

BOŽIČNI KONCERT SOLISTOV IN VOKALNIH SKUPIN

sobota, 27. decembra, ob 20. uri cerkev sv. Florijana pri Banih

Toplo vabljeni!

Božičnica v pevski cerkvi

Predokus prazničnih dni

Nastop otrok privablja vselej veliko občinstva. Tako je bilo tudi v petek, 19. decembra 2014, v župnijski cerkvi v Pevmi, v kateri so bile že na ogled lepe jaslice, postavljene pod prižnico, in pa smrečici, na katerih se svetijo drobne modre lučke. Združenje Krajevna skupnost Pevma, Štmaver in Oslavje, ki ji predseduje zelo aktiven Lovrenc Peršolja, je v sodelovanju z župnijo sv. Mavra in Silvestra ter drugih domačih društev priredil božični kon-

bili v goste to skupino, pri kateri sodeluje tudi domačinka Gabrijele, vodi pa jo Eva Slokar. Zaradi službenih obveznosti nekaterih članov je iz programa izpadel MoPZ Štmaver, ki je stalni gost tega čarobnega večera ob božičnih melodijah, zato so program zaočkili pevci MoPZ Skala iz Gabrij, ki jih vodi Zulejka Devetak. V izbor skladb je zbor uvrstil *Blešče se zvezdice noč, Rajske strune in Sveto noč*, kaj je Jezus prišel na ta svet. Mali Bog, Božič, je prišel med nas, da bi živel naše človeško življenje, da bi nas naučil, kako naj mi postanemo bolj človeški, bolj božji. In to je voščilo: da bi postali bolj človeški, bolj božji. Samo to želimo, sebi in vam!" je bil jedrnat g. Markežič. Nastopajočim, "ki so nam olepšali te praznične dni", in g. Markežiču za božično misel ter povezovalki Barbari se je v imenu prirediteljev zahvalil Lovrenc Peršolja, ki je

Kratko, a globoko božično misel, ki je zaradi treznih besed segla v srca poslušalcev, je v slovenščini in italijanščini izrekel župnik Marijan Markežič. Opozoril je, da na raznih prireditvah v tem predbožičnem času si voščujemo marsikaj, a pri tem se nikdar ne omenja Jezus, ki resnično prinaša srečo. "Niti enkrat se ne omenja, kaj res rabimo ljudje: seveda rabimo zdravje, veselje, ampak pozabljam, zakaj je Jezus prišel na ta svet. Mali Bog, Božič, je prišel med nas, da bi živel naše človeško življenje, da bi nas naučil, kako naj mi postanemo bolj človeški, bolj božji. In to je voščilo: da bi postali bolj človeški, bolj božji. Samo to želimo, sebi in vam!" je bil jedrnat g. Markežič. Nastopajočim, "ki so nam olepšali te praznične dni", in g. Markežiču za božično misel ter povezovalki Barbari se je v imenu prirediteljev zahvalil Lovrenc Peršolja, ki je

Zbor OŠ J. Abram iz Pevme (foto S. Marini)

cert, ki je postal že lepo ustaljena navada. V prezbitariju se je ob tekočem in sproščnem dvojezičnem napovedovanju Barbare Uršič z dvema pesmicama najprej predstavil zborček pevskega vrta Pikapolonica pod vodstvom vzgojiteljice Katje Bandelli in ob glasbeni spremljavi na klavirature učiteljice Marte Ferletič. Soliden, številni zbor OŠ J. Abram iz Pevme, ki se je lepo izkazal pred kratkim na Mali Cecilijanki, pa je pod odločno taktirko in spremljavo Marte Ferletič ponudil poslušalcem premišljeno izbran splet božičnih pesmi in z njimi poustvaril praznično vzdušje. Sanjavo in milo kot uspavanka Božjemu Detecu so izzvenele pesmi, ki jih je ob spremljavi kitar zapela glasbeno-pevska skupina Sanje iz Nove Gorice. V program je uvrstila tudi priljubljeno *Sveto noč*, brez katere si ne moremo zamišljati praznovanja Božiča. Prireditelji koncerta v Pevmi si želijo takih "čezmejnih" sosedskih stikov in zato so pova-

zavenela, kot odmev iz nekdanjih časov, še iz drobnih, nežnih zvokov orglic, na katere je mojstrsko zaigral član tega moškega zbora, Vili Prinčič. Za konec pa so pevci izbrali še Avsenikovo *Zvezde na nebu žare*, ki so jo zapeli ob spremljavi kitare Vilija Prinčiča in harmonike Štefana Nanuta.

vsem voščil vesel Božič in sreče polno novo leto. V predverju pevmske cerkve so starši prodajali božične okraske, ki so jih izdelali šolarji. Po prireditvi pa so ob topli pijači in prigrizku udeleženci koncerta pokramljali in si izmenjali voščila.

Iva Koršič

Glasbeno-pevska skupina Sanje iz Nove Gorice (foto S. Marini)

Zborček pevskega vrta Pikapolonica (foto S. Marini)

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (79)

Mariza Perat

Vitovlje nad Osekom

Preselimo se zdaj v prijazno Vipavsko dolino, ki je že od davnih časov slovela kot pomemben prehod različnih narodov in ljudstev. Dolina pa je znana tudi po svojih naravnih lepotah, po rodovitnosti polj, vinogradov in sadovnjakov ter po gostoljubnih prebivalcih. O Vipavski dolini pesnik takole poje:

*"To Vipavska je dolina:
zemski raj in cvetno morje,
sadni vrt, ki ga spomladi
bela vila orje."*

*To dolino ogradili
so očaki tisočletni:
stari Nanos, sivi Čaven,
Javornik priletni."*

Vipavska dolina slovi tudi po svojih številnih cerkvah in cerkvicah, ki pričajo o vernosti ljudstva, ki je tu prebivalo in tu še prebiva.

Ena izmed teh je tudi Marijina romarska cerkva na Vitovljah. Dviga se na skalni vzpetini pod obronki Trnovskega gozda med Osekom in Šempasom. Posvečena je Marijiniemu Vnebovzetju in je podružnica župnijske cerkve sv. Martina v Oseku. Na poti k Vitovski cerkvi srečamo še pokopališko cerkvi sv. Lucije, sredi gozda pa stoji cerkva sv. Petra. Ob cesti se vrstijo postaje križevga pota. Pod vitovsko cerkvijo najdemo jezerce, ki gozdnim živalim vse leto nudi pitno vodo.

Vitovska cerkev je prvič omenjena že leta 1361. Druga omemba cerkve je iz leta 1468. Iz časa vladanja goriškega grofa Leonharda je znano, da je bila dana v najem "planina pri Lokvah nad cerkvijo naše Gospe na Vitovljah".

Prvotna cerkev na Vitovskem hribu je bila verjetno samo kapela. Zdi se, da so v času turških vdorov doživali prezbitarij. Takrat so zgradili obrambno obzidje, tabor, kamor so se ljudje v času nevarnosti zatekali. V začetku 16. stol. je glavni oltar vitovske cerkve krasila rezbarska upodobitev treh božjih oseb, ki kronajo Marijo. Posebnost te upodobitve je bila v tem, da je bil Sv. Duh prikazan v človeški podobi in ne v podobi goloba. Tako je ostalo do sredine 19. stol., ko so tretjo Božjo osebo

spet prikazali v tradicionalni obliki.

Ljudje so cerkev na Vitovljah že od vsega začetka zelo radi obiskovali. Ko se je v slovenskih deželah proti koncu 16. stol. pojavil protestantizem, le-ta med ljudstvom prav zato ni pognal globokih korenin, ker je naše ljudi vedno odlikovala globoka vdanost do Marije. V dobi protireformacije, ko so božje poti znova zaživele,

Božjepotna cerkev Matere Božje na Vitovljah

se je tudi na Vitovlje začelo zgrinjati vedno večje število romarjev, tako da so cerkev v drugi polovici 17. stol. dvakrat obnovili in povečali, in sicer leta 1616 in leta 1673.

V času, ko je v Črničah, kamor so Vitovlje takrat spadale, župnikoval g. Anton Nussi (1714-1755), so stari gotski oltar zamenjali z baročnim. Verjetno so v tem času zgradili tudi stanovanje za duhovnika in zavetišče za romarje.

Leta 1570 je vitovsko cerkev ob svoji vizitaciji v naši deželi obiskal možniški opat grof Jernej Porcia. Na Vitovski hrib se je povzpел s konjem. Vitovsko cerkev je leta 1759 obiskal tudi goriški nadškof Karel Mihael Attems. Tri leta pred tem se je, kot je že bilo omenjeno, z Mirenskega Gradu sem preselil zadnji tamkajšnji puščavnik, Anton Božič po imenu. Tu je ostal do leta 1764, ko se je zaradi hude lakote zatekel v župnišče v Črniče.

Na Vitovlje so ljudje radi romali tudi v procesiji. Leta 1733 so k Vitovski Materi Božji poromali člani raznih bratovščin. Zelo znane so bile tudi tako imenovane "Pijeve procesije". Dne 20. septembra 1870, v času vladanja Pija IX., je namreč italijanska vojska zasedla Rim in zatrla papeško državo, kar je katoličane zelo prizadelo. Začeli so zato prirejati procesije v Marijina svetišča, kjer so molili za Cerkev in za papeža Pija IX., ki se po zasedbi Rima umaknil v Vatikan. Prav zato so se te procesije imenoval "Pijeve procesije".

/ dalje

Mati Božja na Vitovljah

Papež Pij IX.

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (50)

TOKSIČNA KOVINA – BERILIJ

Berilij ni toksična kovina oziroma je toksičen samo prah, ki preide v naše telo skozi kožo ali z vdihavanjem ali pa skozi prebavila. Nekoč so ga veliko uporabljali pri izdelovanju svetilk oziroma fluorescentnih praškov, danes pa ga v elektroniki. Kdor dela za tekočim trakom ali izdeluje naj sodobnejšo elektroniko, je izpostavljen kopičenju toksičnega berilija v telo. Ko pride berilij v telo, najbolj šibi srce in pljuča, saj moti absorpcijo kalija, ki je ključni mineral za pravilno delovanje srca. Če je v telesu kalija preveč ali premalo, je to zelo nevarno za srčni kolaps. Največkrat se s toksičnim berilijem človek sreča na delovnem mestu. Dandanes je pa vedno bolj pogost prenos tudi zaradi tesnega stika z elektronskimi napravami, kot je mobilni telefon.

Povišana vrednost berilija v krvi, ki po večini moti absorpcijo kalija in kalcija v telo, pa povzroča občutek dušenja, pomanjkanje zraka v pljučih in požiralniku, zmanjšano zmogljivost pljuč, zmanjšan obseg dihanja. Poleg tega, da je zelo pomembno, da toksično kovino nemudoma odstranimo iz telesa, je

treba tudi krepiti pljučno-srčni del, predvsem z moxa (mokša) terapijo, ki se izvaja na hrbtne strani, med lopaticama. Ta predel gremo vsak večer 20 minut, tako se izognemo nepotrebemu zgubljanju energije in obolenjem tega dela, kot so npr. nahod, bronhitis, pljučnica in hujša degenerativna obolenja. Skratka, berilij ni toliko toksičen za nas, ovira

pa absorpcijo pomembnih mineralov v telo, zato povzroča težave tudi, če je prisoten samo v zelo majhnih količinah. Žal, je naše telo tako naravnano, da raje absorbira toksično kovino kot pa koristen mineral, saj pri tem porabi manj energije. In ker naše telo varčuje z energijo, ker ve, da je energija nujno potrebna za

življenje, bo raje vsrkalo toksično kovino, če bo ta na voljo. Izberimo zdravje, okrepimo svoja telesa tako, da telo ne bo imelo na izbiro ali vsrkati toksično kovino ali koristen mineral. Krepimo svoja telesa, da bodo močna in odporna proti boleznim! Iščimo zdravje.

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu
www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm. Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo

zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo

za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 23. decembra, ob 14. uri.

Za obnovo tradicije objavljanja naročnikov Mohorjevih koledarjev

V letu 2015 nova odrekavanja za vse in morda brez reform

V življenju pogosto občutimo, da smo brez želja in hrepenenja neizpolnjeni. V neki novi in času prilagojeni obliki ter vsebini naj bi se vrnilo zlasti tisto, tako razmišljamo, kar se je v davni res zgodilo. To pa je bilo tudi Jezusovo rojstvo. Zaradi želje po resnici in izvirnosti posredujemo nekaj podrobnosti iz dogajanj, ki potekajo ali jih napovedujejo, ter naj bi v letu 2015 usmerjala našo družbo, državo in seveda tudi politiko.

Srčno si želimo, da bi Slovenijo navdihovalo božično sporočilo ljubljanskega nadškofa metropolitana p. Stanislava Zoreta, objavljeno v božični številki slovenskega katoliškega tednika Družina, "da namreč Odrašenik prinaša veselje. Nihče ni izvzet iz njega, nihče ga ni nevreden. Nihče ni vnaprej določen, da ga to veselje ne sme dotakniti, da ga to veselje ne sme prenoviti. Nihče ni zaznamovan, nihče prezrt. Odrašenikovo veselje je veselje za vse ljudstvo". To je sporočilo visokega cerkvenega dostojanstvenika, upamo si želeli, ki bo veljalo za daljši čas, pravzaprav za vselej. Največji aktualni dogodek v Slo-

veniji pa zagotovo pomeni vrnitev Janeza Janše v parlament in politiko, kar bo zaznamovalo tudi dogajanja v letu 2015. Zadevo je v božični številki Družine obširno komentiral moralni teolog in publicist Ivan Štuhec. Tudi zelo dejaven sodelavec civilno družbene organizacije, Zbora za republiko, si je zaželel "normalizacijo v tej državi in prihod pravega Odrašenika za Božič in pravno državo v letu 2015". Potem pa je nadaljeval: "Ustavno sodišče je z vrnitvijo izvoljenega poslanca Janeza Janše v parlament in z zadržanjem izvrševanja pravno-močne sodbe v zadevi Patria za zdaj zavarovalo slovensko državo kot demokratično državo, v kateri ima oblast ljudstvo. S tem je Ustavno sodišče zagotovilo, da v tej državi nihče, ne sodna ne zakonodajna veja oblasti ne kdorkoli drug ne more rušiti ustavnega reda. Če Ustavno sodišče tega ne bi storilo, bi odprlo Pandorino skrinjico in razglasilo lov na čarovnice. V primeru, da bi ustavni sodniki izpustili to priložnost in bi primer Janeza Janše odromal na Evropsko sodišče, ki bi nam podelilo izjemno lekcijo de-

mokratskih standardov pravne države. Hvala Bogu je ta norija zoper Janeza Janšo in slovenski demokratski red ustavljena doma". Seveda želimo ob Božiču in novem letu vse najboljše naši državi, ljubljani Sloveniji, zato nas vzemirjajo in žalostijo razmere, ki jih je v pogovoru za revijo Ognjišče omenjal tudi Dušan Jakomin. On je moder mož, toda skromen duhovnik, ki bo januarja 2015 praznoval 90. rojstni dan. Bil je nekaj časa tudi odgovorni urednik Novega glasa, ki ga ceni in redno prebira, kot mi je dejal, ko sem mu voščil ob bližnjem rojstnem dnevu. Življenja se še zmeraj učim od preprostih ljudi. Pri založbi Ognjišče je prav v teh dneh izšla knjiga njegovih spominov z naslovom *Od petrolejke do iPada*, to je računalnika. Povedal je, "da po svojem značaju, po svoji naravi, nima mej do nobenega človeka. Zame ne obstaja delitev, ta je naš, ta ni naš. Človek je človek. Bog me je postavil temu narodu, v ta čas, pred te ljudi, in jaz hočem biti temu dosleden". Na vprašanje, kako se počutijo tržaški Slovenci sedaj, je odvrnil, "da je to zelo zapleteno vprašanje

za nas Slovence, ki smo sedaj v zamejstvu. Če pomislim, kaj sem doživel in kakšni časi so sedaj. Nekdaj so bili veliko boljše. Ko vidim zadeve v Sloveniji, česar del smo tudi mi, se vprašam, v kakšen položaj smo prišli. Slovencem v zamejstvu je težko iz več razlogov. Pridemo vse do skrajnosti, ko je nekatero sram, da so Slovenci, ali da so bili njihovi starši taki. Popolnoma so zapustili svoj jezik".

V vladi bolj kot o drugih temah razpravljajo o tem, kako se ubraniti Janeza Janše, ki čedalje odločneje in tudi uspešneje posega v politiko, pa zmanjšati vpliv njegovih privržencev, ki se zbirajo pred osrednjo sodno palačo v Ljubljani, kjer zahtevajo "prečiščenje" slovenskega sodstva. Katerih ukrepov pa se bo vlada v letu 2015 lotila in kakšno strategijo nasploh bo izvajala, pa še ni povsem jasno. Kaže, da nekatere večje projekte, zlasti na področju infrastrukture, snuje na domnevi, da ji bo Evropska komisija odobrila večji del potrebnega denarja. Ni pričakovati, da bo vlada v naslednjem letu lahko izvedla ali vsaj začela pripravljati reformo, torej prenavo, v kateri koli pomembni dejavnosti, najprej v zdravstvu. Medtem je ekonomist dr. Jože Mencinger pripravil petico proti privatizaciji oziroma prodaji državnih podjetij tujcem. Poslal jo je poslancem, mini-

strom in tudi predsedniku vlade. Petico so podprli številni akademiki, strokovnjaki in politiki. Odzvali so se s trditvijo, "da Evropska unija nima pravice posegati v naš pravni red, kaj šele zahtevati privatizacijo, a to počne zaradi slovenske klečeplaznosti". Kot v posmeh pa so ob teh kritikah tuji družbi prodali družbo za pridobivanje naravne slatine, mineralne vode Radenske.

A tisto, kar bo lahko usodno za Slovenijo, je njeno postopno ponovno vračanje v ideološki in politični sistem, za katerega smo bili prepričani, da je pri nas premagal. Dr. Drago Štoka je v pogovoru za Novi glas dejal, "da je eno od sporočil njegove nove knjige z naslovom *Iztrgani spomini* namenjeno Sloveniji. To je še edini državi v Evropi, ki ima do preteklosti kaj čuden odnos. Se želi vračati v neki totalitarizem, iz katerega ne bi bilo nobenega izhoda, ne bi imeli nobene prave prihodnosti, nobene pravične družbe. Bo Slovenija to zmoгла? To ni samo njena stvar, to je tudi

naš problem, saj smo vsi sinovi slovenske zemlje, polnopravni člani slovenskega naroda". Enako kot dr. Drago Štoka, predsednik Sveta slovenskih organizacij v Italiji, pri nas v Sloveniji razmišljajo tudi t. i. navadni ljudje in velik del politike. Morda posebej zdaj 26. decembra, ki je državnih praznik, dan samostojnosti in enotnosti.

V Mohorjevem koledarju Celjske Mohorjeve družbe - v njem poročajo tudi o delovanju Goriške in Celovške Mohorjeve družbe - predlagajo, naj bi v koledarjih Mohorjeve družbe obnovili tradicijo objavljanja naročnikov Mohorjevih koledarjev. Take sezname so prenehali objavljati po drugi svetovni vojni, "ker so se zanje začeli zanimati vohiljači tajne policije". Uredništvo Celjske Mohorjeve družbe je zapisalo, "da je Mohorjeva zabeležila v koledarju za leto 1919, ob koncu grozovite prve svetovne vojne, 90.512 članov (naročnikov). Tolikšnega števila ni nikoli več dosegla.

Martjan Drobež

Prof. Marija Mercina gostja v Mirnu

Miklavžovo darilo Mirencem

Pravijo, da Miklavž nosi v noči od 5. na 6. december darila. In to samo tistim, ki so pridni. Pravijo tudi, da prinese samo otrokom. Pa to ni čisto res.

Na Miklavžev večer so v sejni sobi Občine Miren - Kostanjevica predstavili knjigo magistric Marije Mercina z naslovom *Primorska zgodba*, ki je izšla pri Goriški Mohorjevi družbi. Večer je organiziralo Kulturno društvo Stanko Vuk. Pogovor je vodil Marko Tavčar, urednik Mohorjeve družbe v Gorici.

Avtorica je svojo mladost preživela v Gočah, od koder izhaja, in v Ajdovščini, kamor so se kasneje preselili. Na Filozofski fakulteti v Ljubljani je študirala slovenščino in primerjalno književnost. Najprej se je zaposlila v Lavričevi knjižnici v Ajdovščini. Kasneje je kot profesorica poučevala v Idrji in nato v Novi Gorici. Kot drugi jezik je slovenščino poučevala tudi v zamejstvu (Špeter Slovenov, Ronke, Gorica) in na Seminarju slovenskega jezika, literature in kulture na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Na Univerzi za tretje življenjsko obdobje v Novi Gorici je vodila krožek Peripatetika. Poznamo jo po člankih in kratkih zgodbah, ki so izšli v *Dialogih*, *Prelivanjih*, *Sodobnosti*, *Primorskih srečanjih* in drugih revijah. Ta večer je predstavljala svojo knjigo *Primorska zgodba*. Avtorica je spregovorila o pobudi za nastanek knjige, ki je na neki način nenavadna, skoraj hollywoodska. Po smrti svoje mame je v omari našla škaflo z dokumenti. Brskala je po vsebini in ugotovila, da je našla pravo zakladnico zapisov, dokumentov in opomb o polpretekli zgodovini. Za nekatere dogodke je že slišala, saj so domači pripovedovali, kaj se je bilo zgodilo. Ni si pa mislila, da bo naletela na datumsko natančno opremljeno dogajanje. Poleg samega dogodka so bili zabeleženi tudi mamina opažanja, opombe, razmišljanja.

Toda knjiga ni prikaz dogodkov iz zapletenega 20. stoletja. Marija Mercina je mamino gradivo uporabila kot del zgodbe; dogajanje iz preteklosti je namreč komentirala s svojega sedanjega zornega kota. Včasih soglašata o kakšni temi, drugič se razhajata. Občasno se zdi, da se z mamo v določenih trenutkih na neki način prepira ali čudi, kako so ravnali - tako pač razmišlja potomec glede preteklosti svojih staršev. Izjemni je brati, kako je avtoričina mati dobro opisala dogodek iz preteklosti in pripisala svojo zdravo razlago, misel, pomislek.

Src Mirencev se je še posebej dotaknila, ko je prebrala odlomek iz knjige o vaščanu Antonu Budinu. Ta je namreč do konca zagovarjal maminega sorodnika Danijela, ko so ga hoteli obdolžiti, da si je protizakonito prisvojil denar. Po domače imenovan Toni je dokazal, da je fant nedolžen. Zanimivo je, kako si je nekdo v trdih časih upal tako čvrsto stati pri svojem pričanju (dogaja se namreč okoli leta 1952) in se pri tem ne bati za svoj položaj. Obenem smo se lahko čudili, kako so Slovenci skrbeli za to, da ostanejo Slovenci. Še celo, ko je bil talentiranemu mladeniču ponujeno zastoj šolanje v Rimu, so se temu starši odpovedali. Vedeli so, kako pomemben je jezik in kako hitro se lahko mlad človek odtuji domu.

Da bi se misel lahko odpočila, je na citre zaigrala Janka Frančeškin. Izbrane slovenske pesmi so nas pobožale in mehko zaobjele povedane misli in glasbo. To je bil lep večer. Naj jih bo še več takih.

Marta Pavlin

Posebno pismo za Božička Podobe iz sanj

"Dragi Božiček, na pomoč"! Bogve, če je v protokolarnem svežnju božično-novoletnih pism, voščilnic in čestitk, ki jih je v prejšnjih dneh podpisoval predsednik vlade Miro Cerar, bilo tudi pismec s tako glavo. Minilo je 100 dni od umestitve, ali bidej ni več, obveze pa se iz dneva v dan samo še nabirajo. Racionalne rešitve za težave sicer obstajajo, a kaj ko jih slovenske vlade uspejo vsakič z izrazitim smislom za "pravočasno ukrepanje" pokopati. Danes je že za marsikaj prepozno, žal. Božiček se zato izrisuje kot ena od alternativnih rešitev. Seveda, nekje tam daleč v svetu sanj.

Nočne more

"Dragi Božiček, pomagaj, da v letu 2015 Evropa ne bi bila preveč jezna na nas", si je najbrž mislil premier, ko je le nekaj dni pred Božičem predstavljaj še enega od rebalansov na proračun za leto 2015. Javni primanjkljaj... ta večni problem. Od leta 2009 iz Bruslja opozarjajo Slovenijo na to, da presega predpisana pravila o javnih financah. Seveda, iz Ljubljane bi lahko odgovorili, da niso edini. Še več: pred samo nekaj meseci sta Hollande in Renzi zaglala vik in krik, da ne bosta v imenu varčevanja žrtvovala gospodarske rasti in da se zato ne bosta pretirano obremenjevala, če bo njun javni primanjkljaj presegal 3 odstotke BDP. Merklova je seveda ob tem popenila, a zadeva se je po začetnem kaosu nekoliko poglobila. Pa se vrnimo spet k Sloveniji: razlik z Nemčijo in Francijo je veliko. Najprej seveda specifična teža. Drugič, Slovenija je zadnjih pet let redno in "marljivo" beležila prevelike deleže javnega primanjkljaja: z vsemi enkratnimi ukrepi (predvsem dokapitalizacija bank) se je Slo-

venija lani približala 15 odstotkom. Iz Bruslja so Ljubljani prinesli že leta 2013, zadnji rok za popravni izpit bo v naslednjem letu. Slovenija si seveda ne sme privoščiti Merklovo zmerjati z nadležno učiteljico, kot je to storil Renzi, čeprav se, to verjame, nemška kanclerka večkrat pojavlja v Cerarjevih najhuših

nočnih morah...
Sanje kot mehurčki šampanjca!
"Dragi Božiček, ohrani pri zdravju Nemčijo in povrni življenjskih moči Putinu"! najbrž se piše Cerar v svojem pismu. Slovenija mora biti Nemčiji "pokorna" tudi zato, ker "gospodična Rottermeier iz Berlina" vodi državo, kamor Slovenija največ izvažata. Slovenijo v tem trenutku izvoz rešuje pred hujšimi posledicami krize, Nemčija pa je daleč največji slovenski trgovski partner. Od 21 milijard evrov izvoza je Slovenija leta 2013 v Nemčijo prodala proizvodnjo v vrednosti 4 milijard evrov. Morebitni nespornosti z Berlinom so za Ljubljano torej sila nezaželeni. Pomembni partnerji so v logiki go-

spodarske rasti, ki je odvisna od izvoza, tudi Italija, Avstrija in Hrvaška. Vse pomembnejša pa postaja tudi Rusija. Ne gre samo za (propadlo) idejo Južnega toka, niti ne gre samo za plinski trg. V zadnjih 5 letih so trgovski odnosi med Slovenijo in Rusijo postali zelo intenzivni: Ljubljana je izvoz v Moskvo podvojila s 500 milijonov evrov na okroglo milijardo evrov. "Dolgo življenje carju Putinu"! iz poslovnih razlogov tako kličejo tudi iz največjih slovenskih izvoznikov, začenši s Krko in

Sem buden ali sanjam?

"Dragi Božiček, ohrani nam gospodarsko rast", je še ena od prošelj, ki jih je Cerar naslovil na dobrega moža. Da, tudi to skrbi slovenskega premiera, ko se ob pogledu na javne finance sprašuje: "Sem buden ali sanjam"? Letošnja rast naj bi bila po zadnjih napovedih slovenskih in evropskih institucij med 2 in 2,5 odstotkov. In to je v bistvu nad vsim pričakovani. Razveseljiva novica, ki pa je v kontekstu visokega primanjkljaja, visoke zadolženosti in izjemnih težav pri izpolnjevanju drugih strukturnih obvez, kot špranjica jasnine na oblačnem jenskem nebu. Doto rasti bi bilo potrebno čim bolj izkoristiti. Žal pa so zdajšnji izgledi nekoliko drugačni. V pogajanjih s socialnimi partnerji je vlada najprej v celoti pustila sindikatom in zmanjšala (dodatne) reze iz predvidenih 130 milijonov evrov na slabih 30 milijonov. Istočasno je popustila tudi realnemu sektorju podjetništva in umaknila predvideni davek na sladke pižaje: kaj to pomeni? Da vlada nima jasne ekonomske politike. Ne ve točno, kako bi se lotila zadev. Ker v ukrepah, ki so bili doslej predstavljeni, ni natančno jasno, kaj bi vlada še kaj prihranila ali kje našla dodatne prihodke, so mnogi začeli sklepati, da bi vlada lahko "pokurila" obetavno gospodarsko rast, da bi ohranila mejo javnega primanjkljaja pod 3 odstotki. Pa se s tem vračamo k osnovnemu problemu. 23. decembra je ob predstavitvi še enega od rebalansov finančnega zakona 2015 minister Dušan Mramor obljubil, da bo v naslednjem letu javni primanjkljaj znašal 2,8 odstotkov BDP. Po tem scenariju bi bila Slovenija rešena, kako to doseči pa še ni povsem jasno. Kar je doslej jasno, je, žal, samo to, da je prihodnost Slovenije še vedno v zelo nejasnih obrisih. Tako kot podobe iz sanj.

Andrej Černic

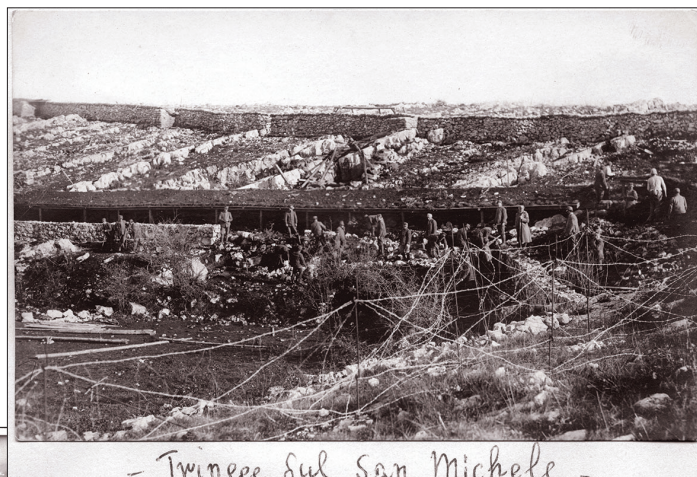
1. svetovna vojna na pobočjih Debele griže in Brestovca

Prestreljeno skalovje

Vkopani v jarke so vojaki umirali na obeh straneh fronte. Samo nekaj metrov stran drugi od drugih. V krvavih bitkah sredi najhujše zime ali pod pripekajočim soncem skope kraške pokrajine. To je podoba, ki jo vseskozi imamo o prvi svetovni vojni. A so podobe, ki postanejo dosti bolj realne na terenu, sredi tistih jarkov, v katerih so vojaki živeli, trpeli in umirali. Eden od pomembnejših poznavalcev soške fronte Mitja Juren rad poudarja, da je prav to najpomembnejša dodana vrednost. Dejstvo, da imamo 1. svetovno vojno lahko vsak dan "na doseg roke" in da jo lahko opazujemo "v živo". Medtem ko se drugi 1. svetovne vojne učijo iz knjig, jo mi lahko "živimo" na terenu. Debeli griži in Brestovec:

Pred nekaj tedni je goriška pokrajina ponovno odprla topniški rov na Debeli griži, že leta 2012 pa je občina Sovodnje ob Soči odprla tudi zgodovinsko pot s topniškim rovom na Brestovcu, ki je le lučaj stran od vasice Vrha Sv. Mihaela. Vzpetini na doberdobskem Krasu sta ostali zapisani v zgodovinskem spomenu naših ljudi, ki so morali zapustiti domove in so ob vrnitvi domov našli samo še ruševine. Ostali so zapisani v zgodovinskem spomenu takratnih avstro-ogrskih vo-

madžarske kapelice pri Vižintinih maja 2009 udeležil tudi madžarski predsednik, je dovolj zgovorno. Doberdobski Kras pa je ostal v spominu tudi pripadnikom italijanske vojske: Giuseppe Ungaretti je svojo pesem *San Martino del Carso* na-

Debeli griži med 1. svetovno vojno

vojske pomembna pridobitev, ker je predstavljala vhod v Vipavsko dolino, od koder, to so bile italijanske sanje, bi se armada savojске kraljeve hiše "sprehodila" do Ljubljane. Zgodovina pa je te italijanske sanje razblinila.

stu je umrlo 4 tisoč vojakov, žrtev pa je bilo v naslednjih tednih zaradi tega napada še približno 2 tisoč. Protiplinskih mask ob slabi opremljenosti ni bilo: ob tem je morda dovolj zgovoren podatek, da so se v italijanski vojski celo čelade uvedle šele leta 1916, dobro leto po vstopu v vojno. Drobci skal, ki so leteli po zraku ob obstreljevanju in eksplozijah bomb, so večkrat postali nepotreben vzrok smrti za številne vojake. Dokončni preboj je italijanski armadi uspel v šesti bitki, med 6. in 17. avgustom 1916, ki je potekala od Tolmina vse do morja. Italijanske vojaške sile so bile na bojišču številnejše, ker so se Avstriji borili tudi v Galiciji in so morali zato prerazporejati svoje divizije. Preboj na liniji Sabotin - Gorica - Debeli griži je tako premaknil frontno črto preko Brestovca in Dola na komenski Kras. Debeli griži je padla med 6. in 7. avgustom.

Brestovcu (kota 208). Dejansko pa so se cesarjevi vojaki že pomaknili na nasprotno stojišče pobočje.

Ti dve vzpetini tedaj nista bili več bojni črti. Italijanska vojska se je seznanila z gosto preprejeno mrežo jarkov in prehodov, ki so jih ustvarili sovražniki in ki so bili tudi v zaledju zelo koristni. Ker pa sta bila oba vrhova izredno dobri panoramski in nadzorni točki, se je italijanska armada odločila v kraško skalno izdolbsti kaverne, ki naj bi služile kot topovski rovi. Šlo je za tri topovske postojanke: Debeli griži, Brestovec in Cotiči (na območju pod Brestovcem in v bližini vasi Vrha Sv. Mihaela). Na prvih dveh so v izkopanem rovu namestili osem strelskih položajev, kamor so pripeljali 149 mm topove. Šlo je za izjemno težke in velike topove, ki so jih vojaki na roko privlekli na vrh. Domet njihovih izstrelkov je bil 16 km, dokaj natančno streljanje pa je bilo možno na razdalji do 11 km. Topovi na Debeli griži so "pokrivali" nasprotno stojišče območje od Fajtjega hriba do Grmade. Z Brestovca je bilo mogoče streljati čez komenski Kras, s Cotičev pa proti Gorici. Ker se je fronta pomaknila na sosednje kraške vzpetine (govorimo o obdobju od jeseni 1916 dalje), se je italijanska vojska odločila, da bo za grajenje rogov "na pomoč po-

Čas za obed na okopih

gre za območja, ki so na doberdobskem Krasu med najbolj razpoznavnimi pričevalci spopada izpred sto let.

Spomini na mrtj

jakov: dovolj je, da pomislimo na žalosten sloves, ki ga ima Doberdob na Madžarskem pri potomcih vojakov honvedskih divizij. Dejstvo, da se je odprtja prenovljene

Prenos granate na Debeli griži

pisal v dolinici zapuščenega drevesa (valloncello dell' albero isolato). Dolina je še danes dostopna s ceste, ki iz Martinščine vodi na Debelo grižo, takoj ko zapustimo kraško vasico. Skratka, omenjeni vzpetini, ki sta še danes močni pričevalki tistega časa, sta bili pomembni postojanki v bojih vse do padca Gorice avgusta 1916 (6. soška bitka). Pravzaprav sta bili še več kot to. Debeli griži je za avstro-ogrsko vojsko imela strateški pomen z močno utrdbo: skupaj s Sabotinom je bila nosilni steber obrambne strategije Gorice. O tem priča pripovedovanje avstro-ogrškega narednika Hubnerja, ki sta ga v svoji knjigi o Debeli griži popisala Juren in Persegati. Avstrijska Nica je bila v načrtih italijanske

Debeli griži - polje smrti in puščena

Strelski jarki na Debeli griži in na Brestovcu so danes ponekod dobro vidni, drugod so poraščeni. Če je bilo med leti 1915 in 1917 to območje povsem prestreljeno in golo, se danes na tem območju sprehajamo po gozdnati pokrajini. Poleg asfaltiranih poti (Martinščina, Vrh, Petovlje) je dostop na Debelo grižo mogoč tudi po makadamskih poteh: v bližini pokopališča v Martinščini se vzpenja pot, ki nas popelje naravnost do območja kavern za muzejem. Z Vrha (predel vasi Gornji Vrh) pa nas pot na Debelo grižo vodi mimo štirih obrambnih kot v bojih 1915-1916. Obleganje Debele griže se je začelo 23. junija 1915 na naseljenem območju ob vznožju vzpetine. Strateška pozicija za avstro-ogrsko vojsko, dobro vkopane v strelske jarke, je pri Italijanih povzročila veliko žrtev. Hkrati pa je potrebno poudariti, da so bili Italijani na boj slabše pripravljeni in so bili njihovi vojaki izpostavljeni avstrijskemu ognju. Sami so jarke začeli graditi proti koncu 1915, pogosto so jih kopali ponoči. V nadaljevanju bojev so si bili jarki zelo blizu, oddaljeni so bili le kak meter. S te razdalje so si vojaki metali ročne bombe iz jarka v jark: sovražnika je bilo nemogoče zgrešiti. In še več... dogajalo se je celo, da so vojaki pod jarki kopali rove do sovražnikovih namestitvenih linij in jim podstavljali mine.

Padec Debele griže
Debeli griži je v italijanske roke padla v šesti soški ofenzivi avgusta 1916. Vse do tedaj se bojne linije niso kaj bistveno premikale: Italijani so sicer 20. julija 1915 za eno noč osvojile Debelo grižo, ki pa se je že naslednjega dne vrnili v roke avstro-ogrsko vojske. 29. junij 1916 je še eden od datumov, ki se je zapisal v zgodovinski spomin kote 275, kot so tudi poimenovali večkrat omenjeno vzpetino. Takrat so Avstriji po pobočjih Debele griže vkopali šest tisoč jeklenk strupenega plina, ki so ga ob 5.30 zjutraj spustili proti sovražnikovim vrstam. Na me-

V nadaljevanju bojev so si bili jarki zelo blizu, oddaljeni so bili le kak meter. S te razdalje so si vojaki metali ročne bombe iz jarka v jark: sovražnika je bilo nemogoče zgrešiti.

spadala Debeli griži, in tisto pri Doberdobu, ki je vključevala Brestovec. Nova fronta se je ustalila na komenskem Krasu, od Veličega hriba (Cerje) čez Fajtji hrib do Grmade. Po padcu Gorice so vojaki cesarja Franca Jožefa tukaj branili dostop do Trsta. Od jeseni 1916 sta Debeli griži pa tudi Brestovec postala zaledje za italijansko armado in pomožne obrambne črte v primeru, da bi Avstriji odbili italijanski napad. Po padcu Debele griže so se avstro-ogrsko enote pomaknile preko Brestovca čez Dol in se namestile na nasprotno pobočje vzpetine Nad Logem (pod Cerjem in Lokvico). Italijani so na območje pod Brestovcem dospeli 10. avgusta 1916 in čakali na prihod dodatne pomoči, ker so domnevali, da so Avstriji še vedno na

klicala" tudi civilno prebivalstvo iz zaledja. Na Brestovcu je tako pri delih pomagalo do 1.400 civilistov. Topovski rovi so imeli dvojno vlogo: v pomoč so bili frontni črti, hkrati pa so bili grajeni tudi kot utrjeni položaji za zadrževanje sovražnikovih vojakov, v primeru, da bi Avstrijem uspel preboj. Na Debeli griži je grajenje topniškega rova potekalo od septembra 1916 do junija 1917. Nared je bil za 10. in 11. soško bitko. Na Brestovcu se je gradnja začela nekoliko kasneje, sklenjena pa je bila prav tako v drugi polovici 1917. Zaradi razvoja dogodkov in poteka vojne pa se italijanska vojska topniškega rova na Brestovcu ni nikoli poslužila. Tudi z Debele griže najbrž ni nikoli streljala.

Italijani so čakali avstrijski napad z nasprotno stojišča komenskega Krasa. Usoda boja pa je bila drugačna. Divizije avstro-ogrsko vojske so s pomočjo nemških zaveznikov 24. oktobra 1917 v gornjem Posočju pri Bovcu in Tolminu začele agresivno in prodorno ofenzivo, ki ni imela nič skupnega z dotedanjo pozicijsko vojno. Italijani so nazadovani vse do reke Piave. "Zgodil se jim" je Kobariid. Soška fronta je tako postala dokončno del (krvave) zgodovine naših krajev.

Andrej Černic

Viri: Juren, Mitja in Persegati, Nicola: *Debeli griži - San Michele 1915-1916; založnik Lokanda Devetak*
Juren Mitja: *La memoria del Brestovec - Spomin Brestovca; založnik Stampa e storia*
arhiv društva Juliaest
Foto: arhiv Mitje Jurna, arhiv društva Juliaest

Topovski rov pri Cotičih

Topovski rov na Debeli griži

Topovski rov na Brestovcu

Ko se sanje uresničijo ...

Zgodba izpred enega leta

Ogenj v lončeni peči počasi dogoreva in vse več je tlečega oglja. Marija pazi, da bo pravočasno zaprla loputko. Tako prijetno in domače je, medtem ko zunaj piha severni veter in se drevesa, kot sredi norega plesa, vrtinčijo v objemu mogočnih sunkov. Ob smrečici je svetlo in toplo. Tako toplo, da se počasi zapirajo veke in je čutiti tisti mir, ki ga prinašajo samo sivi zimski dnevi. Ob peči in čaju, ko imaš čas v rokah in se ti nikamor ne mudi, postanejo celo prijetni. Tedaj zadiši po novem letu in po tisti dragocenosti, ki ji pravimo sreča. Medtem ko je peč vse bolj razbeljena in je zunaj že skoraj tema, se počasi prebujajo spomini. Marija se nežno nasmehne, ko pomisli, da bo kmalu leto dni, od tistega dolgega prvega januarja, ki ga je prejkajala nekje med morjem in nebom. Pravzaprav se je začelo še veliko prej, nekje jeseni. So dnevi, ko enostavno ne vidiš izhoda, so dnevi, ko je vse skupaj pretežno. Ko ti je vsega dovolj in nimaš več moči. Bil je že pozen večer, pred enim letom, ko je Marija brez misli in brez želja sedela za računalnikom. Kot vedno je na socialni mreži poiskala prijatelje, da bi z njimi izmenjala vsaj nekaj prijaznih besed. Še vedno se je spominjala tistega stavka, ki ga je napisala na svoj zid... Šla bi, neznanu kam, nekam po Siddhartovih stopinjah. In nekaj

prijatelj je vprašalo, ali si želi nekam na jug, na otoke, na morje... Ni vedela kam, ni sanjala o jugu, niti o otokih, samo pustila bi in šla. Kot izgnanec, kot človek brez preteklosti in brez korenin. Po stopinjah Siddharte v iskanju miru in šumenja neznane reke. Zbudila se je v sončno jutro, ki je močno odstopalo od njene nejevolje. Šla bi, a ni imela moči, da bi vstala. Ko bi ne imela psosa, bi z možem ostala doma. A kdor ima psa, ve, da je težko ostati ob nedejlah na kavču, ko si žival želi sprehoda. Avto sta usmerila proti Stari Gori nad Čedadom. Tam je Marija vedno iskala mir, ki ga je pogrešala. Tisti nostrani mir, ki ga je vsakič zaslutila za obzidjem svetišča. Tokrat naj bi se do cerkve povzpela mimo vasi Frdjl (Fragelis) po markirani planinski stezi, a sta nekje, ne da bi se zavedala, zgrešila pot. Marija je gledala dolino ob reki, ki je postajala vse ožja in loteval se je je nepoznan nemir. Ta dolina... Avto je obrnil navkreber, Marija pa je postajala vse bolj polna pričakovanja. Kot bi ne prišlo iz njenih ust, je vprašala moža... ali bi živel tukaj. Mož je vprašanje prezrl, preveč je bil zavzet z vožnjo. Mariji je bilo, kot bi jo nekdo prijel za roko. Niti slutila ni, da se začena zgodba, v katero nikoli nihče ne bo verjel. Razen njiju, z možem. Nekje tu, na de-

sni strani ceste, je hiša, ki je na prodaj, je nenadoma rekla in ni vedela, zakaj je to rekla. Ni ve-

dela, če so to njene besede. Kot v sanjah je gledala v desno, čez nekaj sto metrov je ob cesti zagledala belo hišo. Na vrtnih vratih je visela velika tabla z napisom VENDESI... naprodaj. Marija je začutila veliko kepo v grlu, komaj je izustila tisti stavek... to je... ta hiša. Upala je, da bo mož ustavil. A je vozil naprej v hrib, do začetka markirane poti. Saj se ne seliva, je pripomnil. In vendar Mariji ni bilo do pešačenja, kot v sanjah je hodila za psoma. In pred seboj je videla hišo. Belo, z velikim balkonom in z razgledom. V nostranosti je bila prostorna jedil-

nica, ki jo je samo stopnica ločevala od dnevne sobe. To je bila ta hiša, Marija je to vedela. In verjela. Kot bi zanjo vedela od nekdaj. Čeprav nikoli ni oprla tistih vrat za zaprtimi polkni. V dobri uri sta prišla do Stare Gore, mož se je veselil Strudlja

svetišča. Vrata so bila zaprta, našla je vhod v molilnico in tam pokleknila. Čutila je, da ne razmišlja, da sanja, kot bi jo prevzela neznana sila. Nemir je naraščal. In misli so napolnile prostor. V tisti hiši bi z možem lahko zaživela. Na novo, sama. Brez tistega sovraštva in hudobije, ki tako bolita. Čutila je napetost, čutila je roko na svoji rami. Tiho so prihajale na dan besede in z besedami solze. Povej mi za pot... pokaži mi smer, se je vsulo iz nje. In ko se je ozrla, je videla na steni napis. Naredi to, kar ti bo On narekoval. Na bellem zidu zlate črke. In nemir. Ko se je Marija vrnila v gostilno ob svetišču, je prosila moža, da se vrnete v dolino. In vso pot mu je pripovedovala o hiši. Kot bi jo videla in kot bi jo poznala od nekdaj. Kot bi bila že odprla vsa vrata in vsa polkna. Tako zavzeto, da je mož privolil v to, da si jo ogledata od zunaj. Bila je že skoraj tema, ko sta prišla do bele zgradbe na robu vasi. Marija se je utrujena naslonila na kamen. Pred njo se je razprostiral razgled na Ko-

rado. In polna luna je osvetljevala Idrijsko dolino. Luna, kot je še ni videla. Lepota, ki se je utapljala v tišini. Samo reka tam spodaj je pripovedovala. Kako je lepo, je prvič spregovoril mož in oba sta gledala hišo z balkonom in sadovnjakom. Morda... je rekel on. Ne vem... nekdo naju je pripeljal sem, je rekla ona. In potem sta dolgo molčala in čakala, da se je stemnilo. Ko sta sedla v avto in se odpeljala, sta vedela, da nosita v srcu seme. In da bodo iz njega vzklile sanje. In da se jim bo težko odreči. Kajti če imaš sanje, je pretežno sprejemati resničnost, ki boli. Videla sta pot in nista se ustrašila strmine. Mariji je sedaj toplo pri srcu. Ob peči je mirno in prijetno in zima, ki ji je bila nekoč tako zoprna in tuja, je nežna in sanjava. Kmalu bo čas za večerjo. Mož je že lačen in nad Korado sije luna, polna luna. Tako lepa kot še nikoli. Bliža se novo leto in okna so okrašena z modrimi lučkami. Okna so svetica in polkna so odprta. Bela hiša pod Staro Goro je postala dom.

Suzi Pertot

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

199

Številka 199 je lepa, predvsem zato, ker je nepopolna, številka 200 bi bila najbrž lepša, a sem se odločil prav za številko 199, ki je ravno prava, da sklenem niz zapisov, ki sem jih nekaj let objavljaval pod naslovom Kaj sploh počnem tukaj. Napisal sem jih več kot 200, nekaterih v Novem glasu nisem objavil. Knjiga zapisov je izšla sredi poletja v izboru prijatelja, urednika in prevajalca, predvsem pa pisca in ljubitelja knjig Aleša Bergerja, ki se mu je zdela vredno, da se jih objavi v matični domovini, za kar sem mu iskreno hvaležen. Na knjižnih predstavitvah, ki smo jih imeli s knjigo Kaj sploh počnem tukaj, izdala jo je založba Mladinska knjiga, je Aleš tako v Ljubljani, v Ajdovščini kot tudi v Gorici in Novi Gorici poudaril, kako je prav, da se tudi v osrednji Sloveniji izve nekaj več o našem delu, življenju, tudi o našem Novem glasu in seveda nas samih, ki živimo na obrobju slovenskega narodnega telesa.

Vsaka knjiga ima svojo usodo, tako so nas učili latinski mojstri, in tako bo tudi s to knjigo. Knjiga je predvsem sad družjenja z vami, drage bralke in bralci. Dejstvo, da sem teden za tednom objavljaval svojo rubriko tudi na družbenem omrežju Facebook, mi je omogočilo, da sem imel neposreden stik z bralkami in bralci. Vsem tistim, ki ste spremljali moje pisanje, sem iskreno hvaležen, kot tudi tistim, ki ste se udeležili predstavitev knjige. Pišem za tiste, ki berejo, ne za tiste, ki ne berejo, gotovo pa ne zase. Ob slovesu gre seveda misel tudi tistim bralkam in bralcem, ki so iskali v mojem pisanju vedno in samo "dlako v jajcu", da so lahko potem za hrbotom opravljali, bili ob izidu knjige nevoščljivo zlobni, predvsem pa tiho in daleč; tudi in predvsem v sredini, kjer živim in delam. Vesel sem, ker mi je pri urejanju Novega glasa uspelo "narediti" več kot deset knjig, ja, več kot deset knjig, čeprav je samo na treh, dveh mojih in eni knjigi naše stalne sodelavke gospe Marize Perat, pošteno zabeleženo, da je knjiga nastala na osnovi objav v Novem glasu. Začelo se je z izidom knjige pokojnega prijatelja in velikega učitelja Otmarja Črnlogarja, s prvo knjigo na Slovenskem o romarski pešpoti Camino, za katero sem nagovoril prijatelja Naceta Novaka, in tako naprej, mislim, da je izdanih knjig že 12.

Ni slabo, zares ni slabo. Prvič zato, ker imam sam rad knjige, in drugič zato, ker imam zelo rad tednik, ki sem ga pomagal ustanovljati in pri katerem že od nastanka delam in imam rad bralke in bralce; ponosen sem na naše delo, ki seveda ni popolno, a pogled nazaj včasih ne škodi, mar ne?

Na vprašanje kolege in prijatelja Tina Mamića nam predstaviti knjige v Novi Gorici, kateri zapis iz rubrike Kaj sploh počnem tukaj manjka v knjigi, sem odgovoril, da jih manjka seveda veliko, predvsem vseh tistih nenapisanih, saj se sam nenehno sprašujem, kaj sploh počnem tukaj, kar mi nekateri tudi zamerijo, predvsem tisti, ki imajo za vsako stvar in za vsako zadevo vedno resnico v žepu. Sam je nimam. Dovolj sem tudi izkušen, da vem, kako moje pisanje ne

more biti vsem všeč; z mirno vestjo pa zapišem, da sem vedno pisal iskreno in odprto, kot tudi mirno povem, da me pisanje za predal pisarniške mize, se pravi: zase, ni nikdar zanimalo in me ne trme tudi v prihodnje, upam, ne bo. Pišem vedno za bralko in bralca, seveda tudi zase, o sebi in nas, a vedno iščem človeka. Zadržost, ozkost, sprenevedanja in sovražna podtikanja so mi vedno bila, so mi in iskreno upam, da mi bodo tudi v prihodnje, tuja; tega sem se pri pisanju tudi vedno držal in sem za največji poklon svojemu pisanju imel ugotovitev prijatelja in urednika Aleša Bergerja, ko mi je na Solkanskem polju mirno dejal, da mu je bilo všeč, ker nikjer v mojih zapisih ni zasledil pogubnega cinizma, ki tako označuje današnje dni v slovenski družbi. Ko se tako poslavljam s to svojo malo rubriko, sem seveda hvaležen za vse, kar ste mi dali, drage bralke in bralci, predvsem pa sem hvaležen vsem, ki ste mi pisali, tudi tistim sem, ki ste mi očitali, da sem kakšno knjigo priporočil, a vas ni prepričala. Iskreno povem, da si bremena, ki ste mi ga nekateri naložili s tem, da ste od mene kar zahtevali, "naj kako dobro knjigo priporočim", nisem hotel sam naložiti. Knjige, te zveste spremljevalke in še bolj zveste prijateljice, imam rad, zelo rad.

In sem tudi zaradi tega vesel, da je izbor zapisov iz te rubrike izšel v knjižni obliki, ker sedaj knjiga lahko sama shodi v svet.

Prijatelj Andrej Malnič mi je odprto in neposredno povedal, tu, v uredništvu, na Travniku v Gorici, kjer pišem te besede, da mojega kmečkega sveta iz ranega otroštva ni več in ni več niti kmečkega jezika, dodal je še, naj se sprijaznim s tem. Pa se nisem. Kot se nisem sprijaznil s prijateljevo prezgodnjo smrtjo. Nisem mu verjel, ker sem namreč vedel, da je Andrej kot direktor Goriskega muzeja v letih skrbnega nabiranja in odkupovanja kmečkih vozov naredil največjo zbirko vozov iz mojega otroštva na Slovenskem...

Te dni sem dvakrat na dušek prebral knjigo Večer v klubu, napisal jo je francoski pisatelj Christian Gailly, mojstrsko jo je pa prevedel prijatelj Aleš Berger, spremno besedo o tem, kako je nevaren jazz, pa je napisal Milan Dekleva.

Toplo jo priporočam v branje vsem tistim, ki imajo radi lepo in dobro, vsem tistim, ki ne poznajo vseh odgovorov, vsem tistim, ki ne nosijo resnice za vsako stvar v žepu, vsem tistim, ki imajo radi življenje in dober jazz, predvsem pa vsem tistim, ki so si kdaj priznali, da so ga v življenju polomili in so tudi zato pripravljeno drugim odpustiti, ko ga pošteno pokidajo. Prijatelj Aldo Rupel je v svojem zapisu o goriški predstavitvi knjige Kaj sploh počnem tukaj že napovedal naslov nove rubrike, ki je vzeta iz tistega praznega frazarjenja našega vsakdanjika, ko ti nekdo ob kaki v nebovpijoči krivici protodušno reče: "Tako pač je"!

Meni vedno zavre kri, ko mi to rečejo. Dokler se ne bom sprijaznil s tem, da se kdo zadovolji s tem poraznim "Tako pač je"!, bom še pisal.

In se mi vse bolj zdi, da bom le tako še živ.

Jadralca soslanske Čupe, up našega športa

O Rio bo odločalo SP 2016

V ponedeljek bosta med šestimi nominiranci za vseprimorskega Našega športnika 2014. V tej rubriki smo ju morda po krivici malce zapostavili, novoletno izdajo pa namenimo zamejskemu športnemu projektu številka ena. Sončno leto, ki se izteka, sicer zanju ni bilo sijajno, pač pa leto garanja, temeljitega dela v procesu naskakovanja dolgoročnega cilja. Govorimo seveda o dvojcu Jaš Farneti - Simon Sivitz Košuta, ki sta še naprej veliki olimpijski up našega športa. Leto odločitve za jadralca soslanske Čupe, ki sta

prvenstvo pred olimpijado bo veljavno tudi kot zadnja predolimpijska kvalifikacijska preizkušnja za tiste, ki vozovnice za Brazilijo še nimajo. Le-te 23-letnima Jašu in Simonu še ni uspelo si izboriti, vendar njuno mesto v ugledni družini najboljših specialistov jadriranja v tem olimpijskem dvosedu se iz leta v leto utrjuje. Projekt Rio 2016 še mlada športnika iz Samatorce (Farneti) in Trebč (Sivitz Košuta) odkrito promovirata, vztrajno oglašujeta in lovita pokrovitelje. Tudi leto 2014 sta preživela skoraj v celoti

stnih regat, jadrata med drugim tudi na Barcolani, domov se sicer vračata po kakšen dan na izpite, oddih ali zgolj napolnit pralni stroj. V olimpijsko akcijo ali sanje o OI sta vložila ogromno, dejansko štiritletje svojega življenja. V jadrskih krogih sta si polnopravno prisluzila sprejetje v krog vrhunskih tekmovalcev, njuna posadka je poznana in cenjena po vsem svetu, prijateljstva in treniranja v bistvu z vsemi največjimi šampioni klase 470 in drugih. Toda vse to za zdaj še ni dovolj. Olimpijskih plovov pred Rio de Janeirom se bo udeležila po ena italijanska posadka v vsakem razredu, sedaj pa sta med azzurri v klasi 470 Jaš in Simon najvišje postavljena na svetovni jakostni lestvici. Toda konkurenca bo v zadnjem uporabnem letu pred OI vse ostrejša, med izzivalci bosta še vedno - sicer vsak z novim partnerjem - tudi izkušena olimpijca Andrea Trani in Gabrio Zandona. Odločilen pa bo, kot rečeno, razplet jeseni v Izraelu. Do tedaj čaka fanta še delo, delo in delo. Tega režima pa sta vajena. Zanimivo, ko bi tekmovala za Slovenijo, bi imela bistveno lažje delo, po tihem o tej opciji menda razmišljata za prihodnost. Ko smo že pri slovenskih jadrskih zasedbah, pri dekletih v razredu 470 si je par z Obale Veronika Macarol - Tina Mrak že zagotovil nastop na olimpijskih igrah 2016. Tudi članici portoroškega kluba Pirat sta ne nazadnje med šesteric kandidatk za nagrado Naš športnik, razglasitev in podelitev katere bo v ponedeljek, 29. decembra, ob 20.00 v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici z neposrednim prenosom po Radiu Trst A in Radiu Koper.

HC

Jaš Farneti in Simon Sivitz Košuta

že vrsto let državna reprezentanta, bo sicer nastopilo čez teden dni. Olimpijski cikel, kot vemo, traja štiri leta, v bistvu pa je tako naneslo, da bo o njuni prisotnosti v Rio de Janeiru čez dve leti na tekmovalcu s petimi krogi odločal, da uporabimo jadralski izraz, nekakšen match race proti italijanskim konkurentom v razredu 470. Prizorišče bo - če le ne bo kakih vojnih žarišč - Izrael, regatno polje pred mestom Haifa sredi oktobra. Zadnje svetovno

na poti, na pripravah med Zadrom in Imperio, na tekmah med Miamijem, Santanderjem in Abu Dhabijem. Na svetovnem prvenstvu ISAF sta zasedla 19. mesto, kar je na članski ravni njen doslej najboljši rezultat. Visoke uvrstitve na tekmovalnih za svetovni pokal so jima prinesle povabilo na veliki finale svetovnega pokala v Združenih arabskih emiratih, kjer sta novembra zasedla ravno tako prestižno 17. mesto. Zmagala sta več kakovo-

Sreda, 31. decembra,
s pričetkom ob 18.30 / Travnik

Silvestrovanje na prostem

Stojnice s ponudbo kulinarčnih dobrot
in vin, glasbena animacija in ognjemet

*V Raštelu
bodo svoja
vrata odprle
nekdanje trgovine
s ponudbo
gurmanskih
dobrot*

Goriški december

www.comune.gorizia.it

Oglaševanje je krito s finančno podporo,
dodeljeno na osnovi DZ št. 38/2001

LIVARNA

Roldo

*Najboljše želje
za vesele
praznike!*

POKALI – PLAKETE – MEDALJE – SREBRNINA – DARILA

Ind. cona GORICA
Ul. Gregorčič, 48
VHOD:
Ul. Gabršček, 3
Tel. in faks **0481.522480**
roldo.marco@libero.it

URNIK:

*od ponedeljka do petka
zjutraj 8.30-12.00
popoldne 14.30-18.30*

Ob sobotah samo zjutraj

S tem odrezkom imate 5% POPUSTA

S sabo prinesi časopis ali izreži to reklamo!
Popust se ne seštevava z drugimi reklamnimi ponudbami.